

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Kaan Arslanoğlu

Kimlik

ADAM

Kaan Arslanoğlu

•

Kimlik

ADAM YAYINLARI

©

Adam Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.

Birinci Basım : 1989

Adam Yayınları'nda Birinci Basım Aralık 1998

Kapak Tasarımı : Mehmet Ulusel

98.34.Y.0016.698

ISBN-975-418-541-7

Kaan Arslanoğlu

Kimlik

Roman

O akşam yemek çok kötüydü. Pırasa dokunulacak gibi değildi, soğuk makarna mideme oturmuştu, elmam da çürük çıkmıştı. Serviste çayımı içerken aklıma dışarıdan yiyecek bir şeyler aldırma fikri geldi. – Ara sıra buna benzer değişiklikler yapılmasa nöbetlere hiç katlanılmaz. – Santrali arayıp pideciyle konuşmak istedik : Hat düşmüyordu. Git kendin al, dedim içimden. Bir arkadaşım arabasını bana emanet etmişti. Bahaneyle biraz hava almış olurdum.

Hava yağmurluydu. Silecekler iyi çalışmıyordu. Ne kadar silsem de ön cam buğulanıyordu. Öyle ki ağaçlığın içinden geçerken birden önüme fırlayan köpeklerden birini az daha eziyordum. Hastanenin yukarı kapısından çıkıp, apartmanların başladığı yerdeki kavşağa vardığımda, yol ortasında toplanmış kalabalığı görüp yavaşladım. Yanlarından kimseye çarpmadan geçmeye çabalarken, boncuk boncuk ıslanmış sol pencereden ne olduğunu anlamaya çalışıyordum. Önce, sergilerini toparlamakta olan pazarcılar aralarında kavga ediyorlar zannetmiştim. Sonra, içlerindeki eşofmanlı genci bir tanıdığa benzetince merakımı yenemeyip durdum. Camı indirdim.

“Kardeşim, ne oluyor burada?”

“Adama taksi çarpmış.”

“Herif taksiye çarpmıştır. Doktor, sarhoş diyor.”

Doktor sözünü duyar duymaz külüstürün el frenini çekip indim arabadan. İnildiyen adamı kaldırıma yatırmışlardı. Eşofmanlı adam ise çömelmiş, kazazedenin dizini yokluyordu. Yakından baktım Evet, oydu bu. Şaşırmıştım. Omzuna dokundum. O da beni görünce afalladı, fakat bozuntuya vermeden hemen toparlandı. Ağzımı açmadan sormadığım soruyu yanıtladı :

“Önemli bir şeyi yok. Yalnız bacağı kırılmış galiba. Hastaneye götürülse iyi olacak.”

Bakışlarından, bu görevi benim üstlenmem yönünde bir istek sezer gibi olmuşum. Zaten nöbetteyken hastaneyi terk etmenin sıkıntısını duyuyordum. Tersledim çocuğu.

“Madem önemli bir şeyi yok, sen karışma.”

Kolundan çekip kaldırdım. Kalabalıkta, aklı başında görünen bir adam arıyordum. Ama buna gerek kalmamıştı. Bir polis aracı yanar döner ışığını çevire çevire yaklaşıyordu.

“Gel bin arabaya” dedim. “Onlar gerekeni yaparlar.”

Polisler geldiğinde biz oradan ayrıldık. Yolda, karşıdan vuran farların aydınlattığı yüzüne baktım. Islanmış ve terliydi. Cebinden çıkardığı mendille burnunu siliyordu. Tedirgindi.

“Hayrola, ne arıyordun buralarda?” diye sordum.

“Koşuyordum” dedi kısaca. Yanıtı tatmin edici değildi, ama üstlemedim. Pidediden dönüp hastanenin dış kapısına varıncaya dek hiç konuşmadık.

“Dün gece kötü bir rüya gördüm” diyerek sessizliği bozdu. “Kâbus... Sinirlerim çok bozuldu. Etkisi bütün gün sürdü.”

“Anlatsana” dedim.

Zaten niyetli olduğundan fazla bekletmedi.

“Üç-dört yaşında çocukmuşum. Bizim eski evin üst katında oynuyordum. Şimdi hatırlayamadığım acayip acayip bir yığın oyuncak varmış. İçimde garip bir burukluk, uzun süre onlarla uğraşıp durdum. Boğuştum desem daha doğru olur. Sonra, aşağıdan ölmüş babamın sesini duydum. Babamın öldüğünü biliyormuşum, fakat aynı zamanda yaşıyormuş da, böyle dolaşmış ortalıkta. Ses vermeyip bir odaya saklandım. Babamın merdivende gıcırdayan ayak sesleri yaklaştı, yaklaştı... Durmadan sesleniyordu boğuk boğuk : Necati... Necati... Sesi de, benim mecburi hizmette tanıdığım ölmüş birinin sesinin tıpkısıydı. Müthiş korkmuşum. Odanın aralık duran kapısından baktım. Babam beni arıyordu. Yüzü değişmişti. Babamın yüzü o adamın yüzüydü. Bir çocuğu elinden tutmuş, sürüklüyordu. O çocuk da aynı benim çocukluğumdu, aynı yüz, aynı saçlar, aynı burun. Elbiseme göz attım. İkimiz de aynı şeyleri giymiştik. Benim kopyamdı sanki. Babam veya işte o adam, onları gözetlediğimi fark etti, kapıyı açtı. Niye ortaya çıkmıyorsun, neredesin diye azarladı. Çocuğu gösterdi. Bu çocuk senin

ikiz kardeşin, dedi. Yemeğini paylaşacaksın, oyuncaklarını, her şeyini paylaşacaksın. Burnundan sümükler akan kopyama dehşetle, biraz da kıskanarak baktım. Hayır, diye çığlık attım. Kaçmak istedim, evden çıkmak, uzaklara gitmek istedim. Kolumdan yakaladı beni. Öp kardeşini, diye bağırdı. Annemi gördüm o sırada. Araya girdi. Bırak çocuğumu, diyerek ağlıyordu. Babamın elinde uzun, sivri, siyah bir bıçak belirmişti. Anneme doğru sallıyordu. Ter içinde uyanmışım.”

Bu değişik kişilikli adamı yakından tanımak istiyordum. Klinikte, hakkında çok şey anlatılıyordu. Başından geçenler, sözü edilen özellikleri aşırı ölçüde ilgimi uyandırıyor. Ama uzun uzadıya hiç konuşmamıştım kendisiyle.

“Sakin bir odada oturup etraflıca bir konuşmaya ne dersin?” dedim.

Düşündü. Buna gereksinim duyduğu her halinden belliydi.

“Kabul” diye yanıtladı.

Hemşirelere ve personele ayırdığım payı servise bıraktım. Şansım iyiydi. Nöbet sakın geçiyordu. Nerede bulunabileceğimizi bildirerek lojmana gittik.

Necati’ye karşiki yatağın üzerinde rahat bir yer açtım. Çayı ocağa koydum, pideleri çıkardım.

Başlangıçta tutuktu. Kısa zaman sonra aramızdaki yabancılığı yendi. Söyleşimiz birkaç kez bölünse de, boşanmış zembereği andıran konuşma temposu hiç yavaşlamadı. Mecburi hizmete çoğumuzdan farklı olarak büyük beklentilerle gitmişti. Belki, umutlarını saklamış, beklentilerini ertelemiş, orada, de, istemlerinin kısa süre içinde gerçekleşeceğini kurmuştu.

İki demlik çay içtik, yağmur durmaksızın camı tıkırdattı ve gecenin iki buçuğuna dek anlattı, anlattı, sorularımı yanıtladı.

O anda, bu söyleşiden bir roman çıkabileceğini hiç düşünmüyordum.

Bariyer kapıyı kontrol eden görevli, kulübede uyukluyordu. Elinde biçimsiz çantası, küçük adımlarla yaya girişinden süzüldü. On beş yirmi metre kadar ilerledi ve durdu. Bahçe, istasyonun çevresi bir yana, gri ve kahverenginin hâkim olduğu şehrin bu kesimindeki tek yeşil yerd. Sararmaya yüz tutmuş çimler yeni kesilmişti. Biçilmiş ot kokusu, nefes aldıkça insanın burnunu donduran buz gibi havayı biraz olsun yumuşatıyordu. Çamlar ve sedirler arasında yükselen hastane binası ve çevresi oldukça bakımlı ve göz alıcıydı. Işıklı tabelalar bölüm girişlerini işaret ediyordu. Beş katlı geniş yapının tüm yüzünü kaplayan mavi mozaikler bahçeye yerleştirilmiş projektörlerin ışığında pırıl pırıl parlıyordu.

Ürperdi. Hastanedeki çalışmaların düzeyi dış görünümü gibiye, nasıl üstesinden gelecekti sorumluluklarının. Demek ki ilk aylar hayli sıkıntı çekecekti. Üşüyordu ve yorgundu. Titreyen bedeni, içindeki heyecanı artırıyordu.

Yürüdü ve kendi kendine güç vermeye çalıştı : Ne badireler atlatmıştı bugüne dek, ne ortamlarda ne güçlükleri alt etmişti. Kişiliğinin doğal kudreti burada da yolunu açacak, ilerleyecekti. Kimden, neden çekiniyordu.

Binaya girdi. Okları izleyerek acil servisi buldu. Boş koridorda ta-kırdayan ayak sesleri, ilerde ışık gelen odadan yankılanan kahkahaları dindirmişti. Yaklaştı. Bir kadın sesinin,

“Hasta geliyor” diye yakındığını duydu.

Odaya girdi. Masanın başında yaşlıca bir hemşire gördü. Doktor yanda, bir sehpaye ayaklarını uzatarak oturmuş, çayını yudumluyordu. Köşede, biraz kaygısız biçimde bacak bacak üstüne atmış genç bir hemşire az önce konuşulanların etkisiyle kıkırdıyordu. Kendisini tanı-

tı :

“Ben Necati Ertürk... Göreve başlamak için geldim... Mecburi hizmet kurasında burayı çekmiştim.”

“Göreve çok erken saatte başlıyorsunuz” dedi genç hemşire. Necati nükteyi hemen anlayamamıştı.

“Ekspres bu saatte geliyor” diye yanıtladı.

Kısa kesilmiş saçlarının iyice ortaya çıkardığı iri burunlu, uzun boylu doktor ayağa kalkarak elini sıktı. İsmi Fuat’tı. Sevimli birine benziyordu. Genç hemşire, hoş geldiniz, dedikten sonra çay getirmeye koştu.

“Zahmet etmeseydiniz” diye duyamayacağı bir sesle geveledi Necati, kız çıkarken.

Kendisi için çekilen koltuğa oturdu. Yüzü soğuktan donmuş, gerilmişti. İçinden gelse, gülümsemek istese sanki gülümseyemeyecekti. İçinden de gelmiyordu ya. Tanışma törenlerini sevmezdi.

Yeni çalışma arkadaşı birkaç soru sordu. Karşısındakinin sıkıldığını anlayınca bu kez hastanenin özelliklerini anlatmaya başladı. Ne geveze biriydi. Nöbetin ağır geçtiğini, tüm gece gözünü kırpmadığını söyleyen o değildi adeta, konuştukça konuşuyordu. Necati çayını aceleyle içip bitirdi.

“Yorgunsunuz galiba. Biraz dinlenebileceğiniz bir oda bulalım size.”

Necati doktora müteşekkir gözlerle baktı.

“Evet, biraz toparlansam iyi olacaktı.”

“Uzman odası sanırım boş. Orada istediğiniz kadar kalabilirsiniz.” Ayağa kalktı. “Peki, görüşmek üzere. Hemşiranım, doktor beye odayı gösterir misin.”

Necati teşekkür ederek çıktı. Diğeri kadar güler yüzlü olmayan yaşlıca hemşireyi koridorda takip etti.

Odada yalnız kaldığında, ancak kendine gelebilmişti. Artık üşümüyordu. Tedirginliği geçmişti. Yatağı titizce inceledi. Çarşafklar temiz görünüyordu. Keşke pis olsaydı. Orada yatmaması için bir neden olurdu bu. Oysa şimdi tertemiz bir yatağı pisletmekten çekiniyordu. Köşedeki muayene masasını gözden geçirdi. Onun üstünde yatabilirdi. Çantasından kolonya şişesini çıkardı, trende yaptığı gibi bolca döktü

sunı derinin yüzeyine, kâğıt mendilleriyle sonuncusunu harcayana dek güzelce temizledi. Yokladı : Daima sağ pantolon cebinde taşıdığı yedek mendil kalmıştı yalnızca geriye. Kapıyı kilitledi. Işığı söndürdü. Yorgun olarak kullanmak için paltosunu çıkardı ve mindere uzandı. Ayak-kabıları ayağındaydı.

İşte, hayatının önemli bir dönemini geçireceği yere gelmişti. İşte, kurada çektiği hastanede idi şimdi. O hastanenin bir odasında yer gösterilmişti kendisine ve orada yatıyordu.

“Doktor musun abi?” İstasyondan hastaneye getiren taksinin şoförü böyle sormuştu.

“Evet” demişti, bir an düşündükten sonra, kararsız bir sesle.

Geldiği noktada yirmi beş yıllık geçmişinin fazla önemi yoktu. Bu yabancı çevrede yeni bir kimliği vardı ve bundan böyle o kimlikle tanınacaktı Doktor. Ya da Doktor Bey... Yorgun bilincini karmaşık duygular sardı.

Üşüyerek uyandı. Saatine baktı Yediye geliyordu. Kalkıp toparlanmalıydı. Böyle titreyerek uyuması mümkün değildi zaten. Trende de sıcaktan uyuyamamıştı. Kompartmanın penceresinden dışarıya bakmıştı. Dik bir yamacın kıyısında durmuşlardı. Aşağıda, karayolundaki bir benzin istasyonunun gerilmiş kabloları asılı rengârenk ışıkları rüzgârda titreşiyordu. Çiseliyen yağmur camları yalıyor, değdiği yerlerde renkli ışıklar daha parlak yansiyordu. Şevden aşağıya, çalılarının arasından uçarcasına, kapaklanırcasına koşmak istemişti. Yaşamındaki yeni dönemin bilinmezlerine doğru sakınımsız, coşkuyla koşmak istediği gibi.

Şimdi de dışarıya baksa mıydı? Üşendi. Sabah, ortalık tamamen aydınlandığında bakardı.

Az önce gördüğü karmaşık rüyalardan biri geldi aklına, sesli sesli güldü. Doğu ekspresi Bostancı'ya tam iki saatlik gecikmeyle ulaşmıştı. Öfke içindeydi. Ama trene bindiğinde öfkesi yerini paniğe bırakmıştı. Tüm kompartmanlar doluydu. Çoğunun perdeleri kapalıydı. Perde aralığından veya kapısını açarak baktığı her bölümde birbirinden tuhaf, iç bayıltıcı görüntüler karşılıyordu onu. Vücudunu baştan ayağa

kaplayan kılları terden parlayan, atletli şişman bir adam; dostça davetlerini esirgemeyen iki sarhoş; doğunun kat kat allı morlu giysileri içinde yaşları belirsiz kadınların korkulu ve kovucu bakışları; alt alta üst üste horlayanlar; burnuna burnuna uzatılmış kahverengi, gri, lacivert çoraplar; yoğun ter ve ayak kokusu... Bereket versin kondüktör imdadına yetişmiş, boş bir kompartman göstermişti. Bölme arkadaşı, gözlükleri gözünde, uyumamaya kararlı görünmesine karşın başı pencereye doğru kaymış, ince bıyıklı, kravatlı, takım elbiseli bir beydi. Rüya-
ların kendine özgü abartısına gereksinim göstermeyen önceki gerçek sahnelerin sonunda, işte o adamı görmüştü düşünde bir ara. Başında kondüktörün başlığı vardı. Üstündeki tek giysi olan dizlerine kadar inen atleti, cılız bedenini büsbütün çarpık çurpuk gösteriyordu. Sö-
züm ona bilet kontrolü yapıyordu. Bölümlere giriyor, biletlere bakı-
yor, işaret olarak da denetlediği yolcuların çoraplı ayaklarını kaldırıyor, bir bir başparmaklarından ısıırıyordu.

Saatine bir kez daha baktı. Gülümseyerek doğruldu.

Mesai başlayınca çantasını alıp vakit geçirmeden personel işleri kısmına gitti. Memur kızlardan biri yazısını dosyalar arasından zorlan-
madan buldu ve yeni bir yazı yazmak üzere daktiloya kâğıt yerleştirdi. Bu arada diğer memureler çoktan çayını ısmarlamış, peşi sıra sorularla bunaltmaya başlamışlardı bile. Nereden mezundu, evli miydi, bekâr mı, şehri sevmiş miydi, buraya tayinini yaptırmak için yoksa torpil mi bulmuştu? Daktilodan kâğıdı çeken kız, diğer kâğıtlarla birlikte tüm yazılarını Necatî'nin eline tutuşturdu.

“Personel şefimizi görmeniz gerekiyor doktor bey.”

Yan odaya geçti. Karşısında kırk beş yaşlarında, şık yeşil bir döpi-
yes giymiş çekik gözlü bir bayan vardı. Uzattığı kâğıtları yüzüne bak-
madan imzaladı.

“Hoş geldiniz doktor bey” dedi, başını kaldırarak. Sesi, tebessümü ve bakışı gibi, mesafeliydi. Yukarıdan süzüyor, seni gidi çaylak seni, kendini bir şey mi zannediyorsun, diyordu sanki. Bir hademe çağırdı. “Şimdi başhekime gideceksiniz” dedi. “Telefon ediyorum, haberi ola-
cak. Nedim Efendi sizi götürür. Hayırlı olsun.”

Kadın fena etkilemişti Necatî'yi. Memurluğun, insanın ruhuna si-
nen küflü, bayat bir kokusu, çevreden gelen aydınlığı emen garip bir

karaltısı vardır. Bu özellikler bazılarında daha yoğun toplanır ve kimi-
si uyandırdığı etkinin farkındadır; onu sadistçe bir zevkle kullanır. Per-
sonel şefi de onlardan biri olmalıydı.

“Yeni başlıyorsun ha. Hayırlı olsun doktor bey.”

Kadının sevimsiz görüntüsünü kafasından kovamayan Necati to-
parlandı. Pala bıyıklı hademeyi cevapladı :

“Evet, yeni başlıyorum. Sağ ol.”

Hastane en kalabalık anlarını yaşıyordu. Koridorlar, salonlar hın-
cahınç doluydu. Polikliniklerin önü şalvarlı kadınlar, çelimsiz çocuk-
lar, ezik bakışlı adamlarla kaynıyordu. Hoşnutsuz uğultuları hasta yüz-
lerinin çizgilerini karanlıklaştırıyor, numaraları okunanlar ötekileri itip
kakarak kapılara hücum ediyorlardı. Çok geçmeden böyle bir kalaba-
lığın muayene olmak için kendi kapısında da bekleyeceğini düşünerek
hoşnutsuzluk duydu. Hoşnutsuzluğu belki az sonra gerçekleşecek gö-
rüşmenin heyecanıydı. Her neyse, ikisi de aynı kapıya çıkmıyor
muydu...

Başhekimin yanına on beş dakika bekledikten sonra girebildi.
Amiri, sert yüz hatları hafifçe sarmaya başlamış, yer yer kırlaşmış si-
yah fırça saçlı, esmer, ufak-tefek bir adamdı. Önlüğünü takım elbise-
sinin üzerine geçirmişti. Düzeltmeyi unuttuğu sağ yakası sağ kaşı gibi
kalkık duruyordu. Karşısında kurulmuş oturan sivil giyimli bir adam-
la mutfak fayansları üzerinde yürüttüğü konuşmayı sürdürüyordu. Ne-
cati’yi görmüyordu adeta.

Necati bir süre ayakta bekledi. Sıkılmıştı. Teklif edilmeden otur-
mayı düşündü. Gözucuyla yüksek arkalıklı maroken koltuklara baktı,
çekindi, vazgeçti. Tepki olarak, kafasını oradan oraya çevirerek odayı
bir uçtan bir uca incelemeye başladı. Makam koltuğunun tepesindeki
Atatürk pek üzgün görünüyordu. Masanın yanındaki konsolun üstün-
de duran kocaman yeşil vazo göz tırmalıyordu. Konsol da masaya hiç
uygun değildi zaten. Karşıdaki duvarı tamamıyla örten kütüphane es-
ki ve işe yaramaz broşür, dergi ve kitaplarla tıka-basa doluydu. Klima
aygıtının üstünden, üçüncü kattan bahçeye baktı. Sonra, sanki aşağıda
bir şey görmüş gibi pencereye ilerledi. Amacına ulaşmış, başhekimini te-
dirgin etmeyi başarmıştı. Adam ayağa kalkarak sivil yolcu etti, tekrar
yerine oturdu, sol kaşını da çatarak baktı.

“Buyrun, siz ne istemiştiniz?”

Necati kendisini tanıttı.

“Ha, evet, personel şefimiz demin telefon etmişti. İyi iyi... Hasta-nemizin dñzenine ayak uydurabilirsen burada çok şey şğrenirsin.”

Belli belirsiz doğrulup, masanın şzerinden bir şey verecekmişşesi-ne elini uzattı, Necati'nin elini gevşekçe sıktı. Hangi okuldan mezun olduğunu sordu. Henşz, oturun dememişti. Necati yanıt verdi :

“şapa'dan.”

“şapa şyle mi? Bizim Vehbi orada mı hâlâ?”

“Hangi Vehbi anlayamadım.”

“Canım cerrah Vehbi. Vehbi Paşacı. Tanımıyor musun hocanı? Emekli olacağım şalan diyordu. Yakın arkadaşımdır.”

“Evet tanıyorum tabii” diye kekeleydi Necati. “Gşğşs Cerrahisin-de...”

Başhekim birden ciddileşip konuyu değiştirdi.

“Dahiliye polikliniğinde şalışacaksın. Selahattin Beyi bul. Hemen git, konuş. On beş gñn yanında şalışacaksın, alışınca kendi başına has-ta bakarsın. Eveet, peki... Soracağın bir şey var mı?”

“Hayır” dedi Necati.

“İyi şyleyse. Hadi bakalım, hayırlı olsun?”

İlk gñnden hiç kimseye gřrñnmeye niyetli değildi Necati. Selahat-tin Bey mi her kimse, aramadı bile. Gřrevlilere sorup pratisyen dok-torların odasını buldu. Kapıyı açtı. İçerde kimse yoktu. Pencere dibin-deki koltuğa oturdu. Başını elleri arasına alıp, şylece kaldı.

Ne olurdu sanki gñzel bir başlangışla girseydi yeni dñneme. Per-sonel şefini umursamıyordu. Ya başhekimin kşstah tavrı. Tatsızlıktı... Tek kelimeyle tatsızlık. Ne bekliyordu peki? Alkışlarla karşılanmayı mı? Açık bir saygısızlık, bir hakaret mi gşrmşştş. Neden bñyřtüyör-du. Memuriyet buydu işte.

Kapı tıklatıldı, beyaz şnlşklş, saçları dķkřlmřř, esmer, zayıf bir adam girdi. Elinde kendi çantası vardı.

“Doktor bey, bunu personelde unutmuşsunuz.”

“Ah, teşekkşr ederim” dedi Necati, yerinden kalkarak.

“Ben idare memuru Halis” dedi adam elini uzatıp. “Hoş geldiniz. Gşreviniz hayırlı olsun.”

Necati tekrar teşekkür etti. Adam saygıyla selam verip odadan çıktı.

Keyfi nihayet yerine geliyordu. Düşünceli adammış, diye aklından geçirdi. İşler yoluna girecekti. Nedense adamın bakışları biraz huzursuz etmişti içini, fakat saygılı, güler yüzlü hali hoşuna gitmişti.

Rahatladı. Arkasına yaslandı. Aklına gelmişti Dergisinin bulmacasını çözer, öğlen yeni arkadaşları odaya dönene dek zaman geçirmiş olurdu. Çantasına uzandı, fermuarı açtı. Birden irkildi. *Yeni Gündem* en üstte duruyordu. Oysa sabah en yukarıya kazağını yerleştirmişti. Evet, çantası karıştırılmıştı.

Öfkeyle fırladı. Kim yapmıştı bunu? Personel şefi olacak o soğuk, küstah kadın mı? Evet, çantayı onun odasında unutmuştu. Yoksa şu demin gelen sinsi bakışlı yaratık mı? Belki ikisi birden. Hemen aşağıya inmeli, onlara derslerini vermeliydi. Kapıya koştu... Vazgeçti. İlk günden bu iyi olmazdı. Hırsla pencereye yürüdü. Uzaktan, hastanenin kurulu bulunduğu tepenin eteğinden geçen şehirlerarası yola gözlerini dikti. Çekip gitse miydi? Her şeye lanet okuyup İstanbul'a dönse miydi?

Adama reçetesini uzattı.

“Hem ir’anım,    be  dakika hasta almayalım. Çok yorulдум.”

“Zaten   len oldu doktor bey, isterseniz burada keselim” dedi hemşire.

Necati saatine bir göz atıp, düşündü.

“Yok, yok, bir iki tane daha bakarız.”

Yerinden kalktı, pencereye yürüdü. Dalgın dalgın dışarıya baktı. Bir hafta önceki nöbeti geldi aklına. O gece yılba ının şerefine kar ya mı tı. Kardan mı yılba ından mı bilinmez, çok az hasta gelmişti acile. Nöbetçi uzman,    hemşire, vorkaları açmış,  i  k fteleri yaprak sarmaları çıkarmış, kafaları  ekmi lerdi. İstanbul’da eski takımıyla birlikte olsa ancak o ölçüde e lenebilirdi. Kendisini bo lu a, sıkıntıya hazırladığı bir anda gelen  enlik m kemmел bir sürpriz olmuştu onun için. Sabah eve d n   , karlı caddelerde yürüyüşü, kendine hazırladığı mükellef kahvaltı, her şey güzeldi. Sanki bu hastanede değildi o zaman, aylarca önce bambaşka bir yerdeydi. Hayıflandı. Bahçede  imdi baskın renk kahverengiydi.  imenler donmuş, ezilmi ,  lm  t . Serçeler yiyecek bulmaktan umudu kesmi , umutsuzca u u uyorlardı. Hava boz bulanıktı. Yalnızlı ını duyumsadı.

Mecburi hizmet, onun için her şeyden önce İstanbul’dan ka ı tı.   rencilikten, avare yaşamdan, aynı kahveler, aynı yüzlerden ka ı tı. Yirmi yıldır   renciydi. Bıkmı tı artık   renci kimliğinden. Otobüste,  inemada o kimliği göstermekten utanıyordu.  i ek Pasajı’nda, Ortaköy’de, Kavak’ta akşamları sık sık kalabalık bir grup oluşturur, sofrayı kurdururlardı. Çoğu, yaklaşan zorunlu hizmetin tedirginli i içinde, koyun a ılından bozma muayene odalarından, makam arabası niyeti-ne verilen e eklerden dem vurup birbirlerine en ücra yerleri yakı tırır,

takılırlardı. O sofraları, Boğazi, çınarlı *babalı* kahveleri ölesiye özleyeceklerini bilirlerdi.

Ama Necati'nin ruh hali arkadaşlarınınkinden oldukça farklıydı. Hem İstanbul'daki öğrenci yaşamının son aylarını tüketmekte oluşunun sızısını duyuyor, hem de yirmi yılı aşkın süredir yaşadığı bu şehri ve öğrenciliği terk edeceğine seviniyordu. Kalabalıktan usanmıştı. Gelecekleri üzerine karamsar ya da iyimser bin bir türlü spekülasyon üreten, ancak tek bir değişik atılım yapmayı bile göze alamayan arkadaşlarının gevezeliğinden bunalmıştı. Yalnız büyük şehrin kalabalığı ve arkadaşlarının gevezeliğinden mi bıkmıştı? Laf kalabalığı aynı zamanda kafasının içindeydi. Birbirlerine çata, sataşa gidip gelen bir sürü zıt düşünce, duygu, tasarım hızzur bırakmıyordu.

Hayatının akışının değişmesi gerekiyordu. Sıkıcı, tekdüze, amaçsız gidişatından hoşnut değildi. Mezuniyetine üç ay kala Nermin'le ilişkisi birdenbire bozulmuştu. Hem de kız ciddi ciddi evlenme tasarıları kurarken. Şimdi ne yapacağını bilmiyordu. Hiçbir konuda ne yapacağını bilmiyordu, tüm arkadaşları gibi. Mecburi hizmet düşüncesini bunun için sevmişti. Kafasını dinleyecekti, toparlanacaktı. Yepyeni bir Necati çıkacaktı ortaya. Kim olduğunu, ne yapmak istediğini bilen, ayakları sağlamca yere basan güçlü bir adam olacaktı.

Ne var ki düşlerindeki mecburi hizmet böyle değildi. O bir dağ ya da orman köyünü düşünüyordu veya deniz kıyısında küçük bir kasabayı. Doğuda bir mezraya bile gitse bundan iyiydi. İşini kimseye muhtaç olmadan tek başına görecekti. İnsanlarla az ve öz ilişki kuracaktı. Sık sık doğanın koynuna atacaktı kendini. Hayalleriyle, tasarımlarıyla, düşünceleriyle baş başa kalacaktı. Yalnız başına saatlerce düşünmek ve hayal kurmak Yaşamının anlamını en yoğun bu anlarda hissediyordu.

Oysa şu şehir hayallerini kurutuyordu. Düş gücünü, tasarım kurma yeteneğini köreltiyordu. Evden işe, işten eve robot gibi gidiyor, geliyordu. Pratisyen odasında konuları değişmeyen, kısır, can sıkıcı lakırdılar, birbirlerinin tıpkısı hasta yüzleri, hastanenin fantezilere yaşam hakkı tanımayan, coşkularını emip yok eden aşırı yalın, göz tırmalayıcı odaları, koridorları... Birkaç öğrenci kahvesinden başka kentte oturacak yer yoktu. Oralara da gidemezdi artık. Tenis kulübünden söz

ediliyordu. Terslik ya, tenisten hoşlanmazdı. Şehre kadar yürüyordu. Tozlu olmayınca çamurlu, çamurlu olmayınca tozlu caddelerde hiçbir şey çağrıştırmayan yüzleri inceliyordu. Düşleri, lojmanına dönünce gece geç saatlerde kıpırdanmaya başlıyordu. Bir kafadar bulamamıştı. Akşamları genellikle yalnız geçiyordu.

“Hemşiranım, sonrakini alalım.”

Odaya elli yaşlarında gösteren bir kadın girdi. Bahse girerim, otuzbeşten büyük değildir, dedi içinden. Sağlık karnesine baktı Yaşı otuzaltıydı.

Kadının üzerinde yüzünü örtmeyen siyah bir çarşaf, altında koyu kahverengi üzerine mor çiçek desenli pazen şalvar vardı. Şehirdeki kadınların neredeyse yarısının giysisi aynı elden çıkma gibiydi. Kışın en soğuk günlerinde bile manto giymezlerdi.

“Şikâyetiniz neydi?”

“Hastayım doktor bey. Ne halsizlik, ne halsizlik, kolumu kaldıracak takatim kalmadı. Şu dişlerimden giriyor ağrı, belime vuruyor. Her yanlarım gidiyor...” Necati sıkışmış, sabırsız bir yüzle gözlerini ayırmadan kadına bakıyordu. “Aynısı yengemde de olduydu... Kırmızı kırmızı haplar yuttu... Biliyor musun, şöyle küçük küçük...”

“Peki peki, şöyle uzanın bakalım” diyerek sözünü sertçe kesti kadının.

Hasta görüşmeleri sağrlar diyaloguna benziyordu. Odaya giren o anda aklına ne gelirse gerekli gereksiz anlatıyordu. Esas yakınmalarını ise bir sır gibi saklıyorlardı. Necati’ye çoğu kez, çıkmaza giren iletişime son verip muayeneye doğrudan geçmekten başka yapacak şey kalmıyordu. Az önce kullandığı ilacın kutusunu istediği bir kadın gelmişti Kutudan rastgele kopardığı bir parçayı göstermişti. Mavi karton üzerinde “Prospektüse bakınız – Reçeteyle satılır” yazılıydı yalnızca. Böylesi komiklikler zorla gıdıklanma etkisi uyandırıyordu üzerinde. Çünkü her işi kuralına göre yapmak isterdi Necati. Hiçbir tıbbî kuralı uygulamasına olanak tanımayan ortamdan bunalmaya başlamıştı.

Kadının başına dikildi. Hasta çarşafını paravana asmış, solmuş ka-vuniçi yün yeleşini şalvarının uçkurundan sıyrıyordu. Yeleşin içinde bir gömlek vardı, onun içinde ince bir kazak, onun içinde bir elbise görünüyordu. Şimdi, elbisenin aşağılarda kalan etek kısmını şalvarının

altındaki ikinci şalvardan kurtarmaya çalışıyordu. Necati sol eliyle giysi yığınının yukarıya sıyırıp, sağ eliyle muayeneye başladı. Kadından odaya yoğun bir koku yayılmıştı. Muayeneyi kısa tuttu. Pis koku görevdeki pimpirikliğine galip gelmişti.

“Tamam, kalkabilirsin” dedi. Ellerini zefiranlı su kabına daldırdı. “Hemşiranım, idrar tahlili yazalım. Kaçta kaldık?”

“Otuz dokuzda doktor bey.”

“Haydi bir tane daha alalım, kırk olsun.”

Elleri yanıyordu. Sudan çıkarıp pencerenin sapına düğümlemiş uzun gazlı beş parçasına kuruladı. Camın iki kanadını ardına dek açtı.

Hemşire ağlamaklı, sızlandı

“İkide bir pencereyi açmayın lütfen. Hastayım diyorum size.”

Necati ilgisizce döndü.

“Kırk numarayla kaydettikten sonra sen gidebilirsin” dedi.

Temiz havayı derin derin soludu. Yeterli havalanma sağlanınca pencereyi hafif aralık bırakarak kapadı. Yeni gelene bakmadan masasına geçip oturdu.

“Buyrun, şöyle oturun. Şikâyetiniz neydi?”

Hasta mavi pardösülü, başı eşarplı genç bir kadındı. İki ay önce geçirdiği ağır gripi atlatamamaktan, sırt ağrılarından yakınıyordu. Konuşması düzgündü. Notlar aldığı poliklinik defterinden başını kaldırıp baktı Necati. Donakaldı. Ne kadar güzel, ne etkileyici bir yüzdü bu. Örtünün altından sarkan sarı perçem, mavi gözler, o dudaklar...

“Şöyle uzanır mısınız” dedi sessizce. İşe başladı başlayalı ruhunda birdenbire bu denli çalkantı yaratan birisiyle karşılaşmamıştı.

Kızın sırtını, sonra sutyeninin üzerinden kalbini dinledi. Anormal bulgu yoktu. Lenf bezlerine bakması gerekiyordu. Başörtüsünü çözüp, yalnızca boynundakileri yoklamaya cesaret edebildi. Kızın saçları beyaz örtü üzerine yayılmıştı. Olağanüstü görünüyordu. Yutkundu. Kulaklarının ısındığını duyumsadı. Masaya ruh gibi döndü. Aceleyle, elleri birbirine dolanarak isteyeceği tetkik kâğıtlarını doldurdu, hastanın eline tutuşturdu. Utangaç biri sayılmazdı. Nedendi bu şaşkınlık? Hemşireyi gönderdiğine bin pişman olmuştu.

Bereket ki kız soru sormadan hemen çıktı. Necati biraz soluklanıp vakit geçirdi, sonra odadan fırladı. Dışarıda, öğleden sonraya kalmış

hastalar yüksek sesle homurdanıyorlardı. Bir kadının, yanından geçerken, stajyer galiba, çabuk bakamıyor, dediğini duydu.

Koridorun ucunda kabak kafalı idare memuru Halis Bey elinde sigara dışarıya bakıyor, yan gözle kendisini süzüyordu. Adamın, başhekimin muhbiri olduğunu öğrenmişti. Ne diye dolaşıyordu buralarda? Ne diye ayrılmıyordu peşinden? Belki bana öyle geliyordur, diye gönlünü rahatlatmaya çalıştı. Acaba, hemşireyi gönderdikten sonra kızı içeriye aldığını görmüş müydü? Şüpheleri canını sıkıyordu.

İşten çıkmış, şehir merkezine inmişti. Bu akşam eve erkenden kapanmak istemiyor, dolaşmayı düşünüyordu. Cumartesi kahvaltısı için yiyecek öteberi alacak, caddelerde gezinecek, insanları izleyecekti. Acelesi yoktu. Evde bekleyeni olmadıktan sonra yarım saat erken bir saat geç gitmesi ne fark ederdi ki. Dikkat etti Kaldırımında en yavaş yürüyeni kendisiydi. Bu devingenlik kent halkının enerjikliğinden değil, soğuktan güç alıyordu elbette. Öyle bir ayaz vardı ki, özellikle hava akımının yoğun olduğu sokak başlarında; insan paniğe kapılıyor ve kimi an – hiç ilgisi olmadığı halde – bu denli iyi aydınlatılmış bir caddede nasıl böyle bir soğuk olur diye yanılsamaya düşmekten kendini alamıyordu. İki gün önce yağmur yağmıştı. Sokaklar hâlâ vıcık vıcıktı. Asfaltın, kaldırımların üstü, donmak üzere olan ince, kaygan bir çamur tabakasıyla sıvıştıktı. Kösele tabanları tıpkı buzda yürüyormuşçasına kayıyordu.

Pazar günü nöbeti vardı. O yüzden hafta sonu için İstanbul’a gidememişti. Kendini caddelerde avutmak istiyordu. Belki bir rastlantı bekliyordu. Belki beklenmedik bir olayla karşılaşmayı hayal ediyordu : Başına gelsin ve hayatının yönünü değiştirsin.

Düşmemek için küçük küçük çabuk adımlarla karşıya geçip, kitapçının vitrinine yapıştı. Satın almayacaksa bile kitapları uzun uzun seyretmeye bayılırdı. Yeni bir yayın görme umudu yoktu aslında; iki hafta önce İstanbul’a gitmişti. Yanında, omuzu hizasında bir kız dikiliyordu. Aynı anda bakıştılar. Hastanedeki arkadaşlarından Tülay’dı bu.

“Aa, selam. Kitap almaya mı geldin? Ne güzel. Bak, *Gülün Adı*’nı al. Sonra senden isterim. Bende paralar suyunu çekti.”

Necati güldü.

“Sadece bakıyordum. Üstelik ben roman sevmem. Sen ne yapıyorsun buralarda?”

“Roman sevmez misin? İnsan nasıl roman sevmez. Ben de seni iyi kitap okur bilirdim. Yani öyle bir izlenim bırakıyorsun.”

“Kitap sevmem demedim. Neyse bunu sonra konuşuruz. İçeriye gireceksen tutmayayım. Hem biraz ısınmış oluruz.”

“Yok, girmeyeceğim. Sahi bize gelsene. Hadi işin yoksa gidelim. Bir kahvemi içersin.”

“Nerede sizin ev?”

“Hemen bu sokakta. Hadi gel.”

Necati bir an durumunu değerlendirdi. Az önce bir değişiklik, ilginç bir rastlantı arzulayan kendisi değil miydi? Fakat içli dışlı olmadığı birinin evine girmekten çekiniyordu, öte yandan nazlanıyor izlenimi vermekten de korkuyordu. Ne olacak, yarım saat oturur, sonra kalkardı.

“Peki, geliyorum” dedi. Kızın ev arkadaşının Ankara’da olduğunu öğrenince iyice rahatladı, verdiği kararı takdir etti.

Tülay anahtarı çevirip kapıyı açtığında holde manda çanlarının tok çınlaması yankılandı. İki çan kapıya temas eden bir zincire asılmıştı. Zihninde çocukluğundan köy yaşamıyla ilgili tatlı anılar uçuştı. Bu sesi duydukça kızın neler hissettiğini öğrenmek isterdi. Arkadaşı deri bir sandalet çıkardı konuğuna. Salona geçip, ışıkları yaktı. Necati’yi koltuğa benzer bir şeye oturttu.

“Banyoda ve mutfakta beş dakikalık işim var. Kusura bakma, ondan sonra hemen geliyorum.”

Necati çevresine bakındı. Hole açılan kapının sağ yanı şark köşesi gibi düzenlenmişti. Mavi ve sarı basma kılıflı yer minderlerinin ortasında koyun postu seriliydi. Köşeye müzik seti yerleştirilmişti. Pencere tarafındaki bulunduğu bölümün eşyası dört koltuk ve arada iki çam sehpadan oluşuyordu. Tabii, koltuklara koltuk denilebilirse. Kumaşla kaplı iskeletlerin üzerine atılmış, rengarenk çizgili parlak kumaşla kaplı minder ve yastıklar – üzerinde oturan kımlıdadıkça sağa sola kaymadıkları sürece – koltuk işlevi görüyorlardı. Karşı duvarda televizyonun yanında kitap, fotoğraf ve süslemelerden yapısı seçilmeyen bir kitaplık yükseliyordu. Avizenin hasır siperliği yüzünden iyi aydınlanmayan

öbür duvardaki kocaman fotoğrafında Tülay, metal çerçeveli kalın gözlük camlarının arkasından iri gözleriyle gülümsüyordu.

Kız banyodan çıkıp hızla mutfığa geçti.

“Banyoda işin varsa girebilirsin. Tuvalet de orada. Ellerini yıkamak istersen...”

“Sağ ol” diye mırıldandı Necati. Kalkıp kitaplığı incelemeye koyuldu. Alt raflarda gazeteler, dergiler yığılıydı. Bazılarını karıştırdı, fırsat bulursa okumak istediği bir dergiyi en üste koydu. Doğrudu, yukarıda gözlerinin içine bakan sevimli bir köpek biblosunun burnuna dokundu. Hayli kitabı vardı Tülay’ın. Neden ona roman okumayı sevmediğini söylemişti? Tutkunuydu oysa ki. Okuma krizlerine yakalandığında iki ay içinde yirmi romanı bitirdiğini bilirdi. Ama şu var ki yeni çıkanları iyi takip etmezdi. Arkadaşlarının aylarca önce okuyup hakkında tartışmaktan bıktıkları kitapları, listelerden indikten sonra eline alabilir, bazılarını da kaçırdı. O yüzden olacak, özellikle Tülay gibi biri sormuşsa, edebiyatı sevdiğini saklama gereksinimi duvuyordu. Bir tür aşâğılık duygusuydu bu herhalde. Sözü çok edilen bazı kitapları hâlâ okumamış olduğunun bilinmesini istemiyordu.

Peki, neden özellikle Tülay gibi biri sormuşsa? Kızın kitaplıktaki daha küçük fotoğraflarına baktı ve nedenini çıkarmaya çalıştı.

Farklı bir çevrenin insanlarıydı Tülay gibiler. Birbirinden kopuk, dayanışmasız hatta yarışma içinde, yine de ortak yaşam anlayışlarının birleştirdiği bir yığın oluşturunuyorlardı. Genellikle iyi eğitim alırlardı. Genellikle çok iyi yabancı dil bilirlerdi. Bilgiye ve zekâyâ tapınır görünürlerdiler. Başına buyruk bilgi ve zekânın şaşaalı, parlak gösterileri, yaşamda, arkadaşlıkta, sanatta alkış toplardı ortamlarında. Gözde ve güncel olana yaklaşıldı, akıllıca ve hin değerlendirmeler sunulurdu dostlara, fakat hiçbir konuda derine inilmezdi. Derine inmek özveri gerektiren ilişkilere, akımlara bağlayabilirdi bireyi.

Düşüncelerini istediği gibi formüle edemeyişine kızdı.

Necati’nin lisedeki lakabı *Kıro* idi. Kıro olmasına kıro bulurdu bazen kendini, fakat lakap kıroluğundan kaynaklanmıyordu. Okulun sahasında sınıflar arası futbol maçları yaparlardı. Her takımın şapşalca bir ismi vardı. Kendi takımlarına ad bulmakta zorlandıklarında *Kıro Gücü* olsun demişti Necati. Önerisi kabul edilip, seyirciler arasında da

sükse yapınca her yerde isim babası olmakla övünmüş, adı da Kıro Necatî'ye çıkmıştı. Yeni tanıştığı insanlar sanki bu sanını biliyormuş gibi geliyordu ona.

Üç yaşından sonra çocukluğu Bostancı'da geçmişti. Ardından yatılı okul yaşantısı gelmiş, nitelikli bir eğitim görmüştü. Fakat anne babasının köy kökenli olması sorunu vardı ortada. Davranışlarına yansıyor bu. Şivesi kaçmasa da konuşmasına, giyim tarzına, alışkanlıklarına, bakışlarına yansıyor. Sinmişti bir yerlerine ve benliğine yabancı o rengi, kokuyu, tadı her ne ise, nerede bulunuyorsa çekip çıkartmayı, üstünden uzaklaştırmayı beceremiyor, beceremedikçe özsaygısını kemiriyordu. Özentiye kaçmanın, yangını büsbütün alevlendireceğini biliyor, sonunda yine içinden geldiği gibi davranmaktan başka çaresi kalmıyordu.

Tülay fırtına gibi girdi içeriye.

"Sormadım ama, cin-tonik getirdim sana. Alırsın değil mi?"

"Zahmet etmişsin" dedi Necatî.

"Leonard Cohen koyuyorum, sever misin?"

İlk kez duyuyordu bu ismi. Tanımıyorum demeye utandı.

"Tabii, benim için fark etmez" diye yanıt verdi.

"Şimdi geliyor. Sen rahatına bak."

Bir adam bezgin sesiyle şarkı söylemeye başlamakla konuşarak idare etmek arasında kararsız bir melodi tutturmuştu. Müziği daha önce dinlediğini anımsadı.

Banyoya gitti, elini yüzünü yıkayıp döndü, aynı yere oturdu. Cinden iki yudum çekti. Adamdan sıkılmıştı. Kalkıp, kasetleri karıştırdı, bir Yeni Türkü bulup kasetçalara yerleştirdi. Kalan cini bir dikişte midesine gönderdi...

Necatî tam altı saat kaldı evde. Ve aylardır ilk kez bu şehirde evinden başka bir yerde, ikide bir saatine bakmadan zamanın su gibi akıp geçtiğini, sessiz sokakta çınlayan bir gece bekçisi düdüğüyle fark etti. Cin üstüne içilen nefis beyaz şarap mı sebep olmuştu buna, çilingir sofrasındakilerin lezzeti mi, arkadaşının içten bir insan olduğunu anlayışı mı, yoksa kafa dengi bir söyleşiye açlığı mı; bilmiyordu.

Kalktığında vakit gece yarısını geçmişti. Tülay'ın, yürekten ısrarına rağmen geceyi orada geçirmek istememişti. Sarhoşluğunu sokaklar-

da sindirmeyi yeğliyordu. Güzel akşamların; dağınık bir odada, şurada burada kalmış bulaşık tabak çanaklar arasında, karışık yataklarla büyü-
sü bozulmuş, gün ışığıyla bayağılaşmış sabahlarını sevmezdi.

Dışarıda hava buz kesiyordu. Şehrin donmuş, katılaşmış caddeleri ne sevimli görünüyordu şimdi. Eve kadar kilometrelerce yürüdü.

Masaya kapanmış, kalın bir kitaba kendini vermiş görünüyor, odadaki konuşmalara aldırmadan zaman zaman kafasını kaldırıyor, önemli bulduğu noktaları defterine kaydediyordu. Aslında, metin üzerinde yoğunlaştırmaya çalıştığı ilgisi dağılmak üzereydi. Dikkatini zorlayan, arkadaşlarının sohbeti değil, dün ortalığı velveleye veren olaydı. Evvelki akşam dolapları karıştırılmıştı. Bunu ilk fark eden, sabah geldiğinde kilidinin yalama olduğunu gören Ayşe'ydi. Ardından tek tek dolapları yoklamışlar, akşam kendileri ayrıldıktan sonra birinin odada hayli ter döktüğünü anlamışlardı. Nöbetçinin bir şeyden haberi yoktu.

Herkes başhemşireyi suçluyordu. Başhekime imzalattırdığı bir genelgeyle odalarda çay yapılmasını yasaklattırılmış, sonra kapı kapı dolaşmış elektrik ocaklarını, çaydanlıkları toplattırmıştı. Gerçi doktor odalarına girmeye cesaret edememişlerdi ama Fuat işi şansa bırakmamış, ocağı dolabına kaldırmıştı. Şimdi ocak ortada yoktu. Çaydanlık da çalınmıştı. Hep birden bağırıp çağırmışlar, önlerine gelene yapılanın hırsızlık, edepsizlik, utanmazlık olduğunu, bunu başhemşirenin yanına bırakmayacaklarını söylemişlerdi.

Necati'yi kaygılandıran şey yalnızca bu saygısızlık değildi. Kuru gürültünün dışında arkadaşlarının aktif bir tepki göstermeye yanaşmalarını yüreğini ezmişti. Aydınlar hak aramak için girişimde bulunmayı eski moda buluyor, gelişmemişlikle, kültürsüzlükle eşdeğer sayıyorlardı bu günlerde. Ondan öte, dosyalarının içindeki notlarının karıştırıldığını sezmişti ki, onların arasında çay ocağı ya da demlik aranmış olabileceğini düşünmüyordu. Halis'in hayali gözünün önünden kaybolmuyordu. Ne aramıştı acaba? Niyeti neydi? Çay meselesi arama için bir bahane miydi acaba? Geçmiş hakkında ne biliyorlardı?

Böyle yürütemeyeceğini anladı. Kitabı bir süre için kapattı.

Ersin yine hükümete, başbakana atıp tutuyordu. Tülay, Samet ve Ayşe de onu destekliyorlar, enflasyondan yakınıyorlardı. Gündelikçi bir kadının saat başı ücreti, nöbet ücretlerinin saat başına düşen payından on kat fazlaydı. Samet kâğıdı kalemi almış, şimdi de perişanlıklarından haz duyan bir işgüzarlık ve titizlikle bu ücretin hasta başına düşen miktarını hesaplıyordu. Sonuç korkunçtu : Tuvalet parasına hasta bakıyorlardı. Ha hacet görmüşsün, ha muayene olmuşsun, ücret yönünden farklılık yoktu.

“Yanımızda bozuk para taşıyalım, hastanın biri gelir ukalalık yaparsa, bizim paralarımızla maaş alıyorsunuz derse, al işte verdiğiniz para diyelim, suratına fırlatalım.”

Ersin hastalara hiç yumuşak davranmazdı. Ancak, Samet’in sözlerinde politik yaklaşımına ters olması gereken bir yön bulmuştu.

“Yapma Samet, iktidarın ücret politikası buysa, hastaların suçu ne? Onlar bizim kadar da kazanmıyorlar. Adamın parası olsa, gelir burada onca eziyeti çeker mi?”

“Gelir. Bizim millet bedavacıdır, gelir. Buraya kimler gelmiyor. Hem bunların çoğu bizden fazla kazanıyor. Detaş işçileri kaç para alıyor, biliyor musun?”

“Hadi canım, git işçi ol öyleyse, sen de fazla kazan.”

Ayşe paldır küldür konuşmasıyla araya girdi

“Olurum vallahi. Bizde memur kafası var. Önümüze ne konulursa onu yiyoruz. Biraz cesaretli olsam, basarım istifayı, her yerde daha fazlasına çalışırım.”

Necati başlangıçta istekle katılıyordu tartışmalara. Sonra yavaş yavaş daha az fikir belirtir oldu. Şu sıralar başını kitaplardan kaldırmıyordu. Odada konuşma konuları değişmiyordu nasıl olsa : İhtisas sınavının zorluğu, maaşın azlığı, zamlardan yakınma, hastaneden yakınma... Sonuç sıfırdı. Bu söyleşiler hiçbir yeni düşünce doğurmuyor, hiçbir girişime yol açmıyordu. Necati için artık açılıp boşalmaya da yaramıyordu.

Keşke Ersin gibi olabilseydi. *Cumhuriyet* gazetesini bayrak gibi taşıyor, fikirlerini ulu orta dile getiriyor, tepkilerini sansürsüz açık ediyordu. O düşünce doğrultusunda bir şeyler yapmayacaksa fikir belirtmeme gibi bir ilkesi yoktu. Kendi sözleri ise katı kurallarla özdenetim-

den geçiyordu. Geçmiş kimliğini saklayacaktı, eski yaptıklarıyla övünmeyecekti, her konuda tutarlı olacaktı, fayda getirmeyen gevezeliklerden uzak duracaktı...

Birisi kapıyı tıklatıp içeriye girdi. Orta boylu, esmer, düzgün yüzü köylü ifadeli bir adamdı. Üzerinde mevsime göre garip karşılanabilecek açık mavi bir ceket vardı. Saygılı ve çekingen bakışlarını odada gezdirerek aradığını buldu.

“Doktor bey!”

Onu en son fark eden Ersin ayağa fırladı.

“Oo, dostum, gel otur. Ne oldu ufaklığın durumu?”

“Giderken onu söyleyeyim dedim. Sağ olsun Kadir Bey çok ilgilendi. Şu anda mühim bir şey yokmuş. Sık sık kontrole gelsin dedi. Sen de çok sağ ol. Bizimkiler dışarıda bekliyor. Ben kalmayayım.”

“Nerede? Gelsinler buraya.”

“Yok olmaz. Sonra görüşürüz.” Sesini iyice alçalttı adam. “Bize mutlaka bekleriz. Uygun bir zamanında. Akşamları genellikle evdeyim.”

“Oturmuyor musun yani” dedi Ersin. Birlikte yavaş yavaş kapıya yöneldiler. Birden aklına gelmişti ki; Ersin döndü “Ha, bak Necati Beyle tanış. Benim çıktığım lojmana taşındı.”

Necati ister istemez kafasını kaldırdı. Yerinden hafifçe doğrularak el sıkıştı.

“Memnun oldum.

“Ben de doktor bey.”

Ersin mavi ceketliyi Necati’ye iyice yaklaştırdı.

“Çocuk hasta olursa bu adamı bul. Hemen getirme hastaneye. Bu adam derse getirirsin. Oldu mu Necati, o kadar nazımızı çekersin değil mi?”

Necati isteksizce gülümsedi. Nereden çıkmıştı şimdi bu.

“Tabii, evdeysem şayet, getirin. Ama zaten...”

“Yok doktor bey, ne olacak, atarız taksiye hastaneye götürürüz. Siz zaten bütün gün yoruluyorsunuz, bir de gece rahatsız etmeyelim.”

Necati cevap veremedi. Adam uzaklaşırken arkasından mırıldandı :

“Fark etmez, istediğiniz zaman getirin.”

Ayıp mı etmişti acaba? Boş ver, tasalanmaya değmez, dedi içinden.

Ersin konuğuna girişte fiskos bir şeyler soruyor, mavi ceketli bir eli kapının sapında bir an evvel çıkmak isteyen sıkılmış yüzüyle kısa kesme dileğini belli ediyordu. Diyalog odadakilerin memnunsuz, şüpheli ve küçümseyici bakışları altında hayli uzun sürdü. Sonunda misafirin genele hitaben yüksek sesle, iyi günler, dediği duyuldu. Dileği yanıtsız kalmıştı. Ersin kapıyı kapattı. Necati'ye yaklaştı.

“Oğlum, otsunuz ot be. Biraz kafanızı kaldırın bakın. Şu gariban zannettiğiniz adam kim biliyor musunuz? İşçilerin en hası. Vaktiyle bu adamın bir lafı şehrin bütün proleterlerini ayağa kaldırmış, ya.” İncitmek istemeden şaka yollu konuştuğunu müjdeleyen baba bir tavırla Necati'nin yanağını hafifçe tokatlayıp, kendinden son derece menun, yerine oturdu. Her hareketi Necati'nin sinirine dokunuyordu. Eleştirisinin içine kendisini de katma alçakgönüllüğünü göstererek, “Kurtulacaksak işte bu adamlar kurtarırsa kurtulacağız” diye söylevine devam etti. “Hey yavrum hey. Biz ne tartışırsak tartışalım, lafın sonunu ihtisasa bağlıyoruz. Köşeyi dönme hesapları... Küçük burjuvaların Allahıyız.”

Odada öfkeli bir suskunluk oldu.

Yemekhaneden çıkarken Fuat'la karşılaştı. Arkadaşı, iyi ki seni buldum der gibi bir havada omzuna vurdu.

“Abi be, bir ricam olacak. Benim için yapar mısın?”

Necati kolunu kaptırmıştı.

“Yapabileceğim bir şeyse yaparım elbette, sorun nedir?”

“Takip ettiğim bir muayenehane hastası çocuğunu göndermiş. Evde hasta yatıyormuş kendisi. Şuna bir bakıversen hoca. Acilde hastalar birikti, yalnızım, gidemiyorum. Kadın nörotiğin teki, önemli bir şey olacağını hiç zannetmiyorum. Şayet durumu ciddiyse, telefon et. Ambulans gönderir, aldırırım. Evinde telefon var.”

Necati çekimser konuştu.

“Bilmem ki. Şimdiye kadar ev hastasına hiç gitmedim. Parayla olacak bu iş herhalde..” Söylemek istediğini anlatamamıştı. Fuat sözünü kesti.

“Sen o işi merak etme. Evde para almayacaksın. Ben ondan bedelini fazlasıyla çıkartırım. Üç bini cebinde bil, anlaştık mı?”

Necati sinirlendi.

“Canım, benim derdim parada değil. Ücret meselesini elin evinde nasıl açacağım diye düşündüm. Almayacaksam sorun değil. Ama yani, kendisi gelemiyor muymuş? Çok ağırsa ambulans gönder aldır. Ya da ne bileyim taksi tutsun.”

“Söylediğin lafa bak. Hasta evine çağırıyor, veren razı, alacak olan yan çiziyor” dedi Fuat. Neşesini kaybetmemiş fakat kırılmış bir yüzle ekledi. “Samer’e söyledim, işi varmış. Tülay gitmez. Başka adam yok şu an ortada. Zor durumda kalmasam zaten istemem. Neyse sen takma kafaya, ben birini bulurum belki. Hani, özel hastam, kaçmasın demiştim.”

Necati teslim olmuştu.

“Tamam tamam” dedi. “Yanımda ne götürmem gerekiyor?”

“Bir steteskop, bir tansiyon aleti yeter. Ben sana çocuğu göstereyim, aşağıda bekliyor.” Koluna girip sürüklemeye başladı Necati’yi. “Ha, bir de enjektör vereyim ben sana. Evleri zaten eczane gibi. Kafana göre bir şey yaparsın. Hatun şu blokların arkasında oturuyor. Saat tut, işin on beş dakika sürmez.”

Odaya uğradıktan sonra poliklinik kapısına indiler. Düzgün giysili, büyümüş de küçülmüş yüzü mahzun, zayıf, esmer bir erkek çocuğu, duvara yaslanmış, giren çıkanı izliyordu. Fuat sezdirmeden yaklaştı, velinimetinin evladını mahalle delikanlılarına özgü abice bir tavarla boynundan tutup kendisine doğru çekti.

“Tolga, bak bu amca hastanenin en iyi doktoru. Anneni şıp diye iyileştirecek. Haydi, yolu göster bakalım, akşam buluşuruz.” Necati’ye döndü, fısıldadı : “Sağ ol abi. Bak durum iyiye yap işni, akşam muhakkak benim oraya gelsin. Fuat Beyin çok önemli işi vardı dersin. Tatmin olmazsa ambulans çağırır gibi yap. Hastaneden çok korkar. Hadi hoca, teşekkür ederim.”

Çocukla birlikte blokların ortasından uzanan beton yola saptılar. Zemin, binaların sıvaları gibi dökülüyordu. Çukurlardaki çamurlu su birikintilerine basmamak için büyük dikkat gerekiyordu. Betonla toprağın sınırı kenarlarda belirsizleşiyordu. Çevre moloz yığınlarıyla doluydu. Güya bahçe niyetine aralarda bırakılan alanlarda tek bir ot bitmemişti. Birkaç kurumuş fidan, top oynayan çocuklara kale direği işlevi görüyordu.

Bostancı’da top koşturduğu yeşil sahaları düşündü. Mahallelerin iki küçük, iki de büyük çim sahası, hemen her mahallenin bir o kadar alanı olduğundan paylaşım kavgalarına konu olmazdı. Sonra, beş altı yıl içinde o çim sahalarda ruhsuz binalar bitmişti. Nasıl yaşayacaklardı bu çocuklar çocukluklarını? Şu ufaklığın hangi mutlu anısı kalacaktı geleceğine? Böyle taşlı çivili alanları, bulamayanlar da vardı. Beton ruhlu, moloz süprüntülerine benzer zevkleri olan bir gençlik yetişecekti. Yetişiyordu bile.

On on bir yaşlarında görünen çocuk bir metre önünde yürüyordu. Sessiz, mahzun ifadesi yüzüne bir mask gibi yapışmıştı. Acıdı ona.

“Adın neydi senin?”

“Tolga.”

“Benimki Necati. Kaçınıcı sınıftasın?”

Çocuk aradaki uzaklığı kapatmıştı.

“Dördüncü sınıfa gidiyorum. Dört B.”

“Karne yaklaşıyor. Zayıf getirecek misin?”

“Hayır, hepsi pekiyi.”

İlk kez yüzüne, gizlemeye çalıştığı bir gülümseme yayılmıştı. Mut-suz çocuğun belki tek teselli kaynağıydı okuldaki başarısı. Belki de mutluydu. Ne biliyordu ki.

“Annenin rahatsızlığı ne?”

“Hep bayılıyor. Sonra başı ağrıyor. Sonra kalbi ağrıyor. Hasta...” dedi çocuk, gözlerini kısıp Necati’nin yüzüne bakarak. Sanki, annem neden böyle diye sorar gibi.

“Yine mi bayıldı?”

“Evet, kalbi de sıkışıyor.”

“Şimdi nasıl, baygın mı?”

“Hayır, ayıldı. Ayılınca da beni Fuat abiye yolladı.”

Neydi şu nörotik kadınlardan çektikleri! Poliklinikte insanı uğraş-tıranların çoğu bunun gibilerdi. Belirgin bir hastalıkları bulunmazdı. Sancıları şuradan girer buradan çıkardı. Kâh parmakları uyuşur, kâh bacakları tutulurdu. Kimisi kabul günlerinde hastalıklarından söz açar, o sırada karar verilir, ertesi gün topluca hastaneye gelinirdi. Kapıda yün örер, gevezelik eder, sıra kavgaları çıkarırlardı aralarında, öyle ki gürültülerinden hasta bakılamazdı. İçeriye alınınca feryat fıgan ölüp ölüp dirilirlerdi. Gün görmemişliklerini, tatminsizliklerini, katlanıl-maz boş yaşamlarının sözle anlatamadıkları bunalımlarını doktorla paylaşırlardı.

Apartmanlardan birine girdiler. Çocuk ikinci katta, sağdaki kapı-yı anahtarıyla açtı.

“Buradan gelin.” Açık olan yan kapıdan salon görünüyordu. Eşya-lar ailenin hali vaktinin fena olmadığını gösteriyordu. Koridorda iler-lediler. “İşte annem!”

“Merhaba” diyerek girdi Necati. “Geçmiş olsun. Biraz toparlandı-nız galiba. Fuat Beyin başı çok kalabalıktı, gelemedi. Beni gönderdi.”

Kadın, bayılıcı bir kolonya kokusu sarmış, oldukça dağınık ve orta sınıf ailelere özgü döşeli yatak odasında, mahmur mahmur yatıyordu.

“Hoş geldiniz. Şimdi daha iyiyim. Saçımı tarıyordum şurada, birden fena oldum. Ay, ölüyorum sandım.”

Fazla değil, ama şişman sayılırdı. Otuz yaşlarında gösteren yüzü için güzel denilebilirdi. Yatak örtüsünün üzerine uzanmış, üstünü battaniye ile örtmüş ya da çocuğa örttürmüştü. Komodinin kenarındaki bornoz, yaptığı banyodan sonra *fenalaştığı* izlenimi veriyordu.

“Şu anda ne hissediyorsunuz? Bir şikâyeteniz var mı?”

“Başım dönüyor. Göğsüm sıkışıyor. Şurama biri oturmuş sanki. Çarpıntı var.. Ay ne oluyor bana...”

Üzerine eşofman giymişti. Ön yüzünde iri harflerle JOGGING yazılıydı. Necati kadının nabzını saydı. Naylon poşetten aletlerini çıkardı, tansiyonunu ölçtü : Her şey normaldi.

“Öksürük falan var mı? Ateş..”

“Yok, hayır doktor bey” diye cevap verdi kadın. Göğsünü tutuyordu. Zor nefes alıyor gibiydi. Necati battaniyeyi az aşağı çekti.

“Bir de kalbinizi dinleyelim.”

Hasta hafifçe doğruldu. Gayet rahat ve kayıtsız bir tavırla üzerindeki eşofmanı boğazına dek sıyırdı. Sutyen giymemişti. Göğüsleri olduğu gibi açıktaydı. Sıradan muayenelerde kalp dinlemek için bu kadarı gerekmebiliyordu halbuki. Söylemesi yakışık almazdı. Giysiyi kendi eliyle de indiremedi. Atımları dinlemeye başladılar. Normaldi. Başka odakları dinledi. Yoksa bilerek uzatıyor muydu muayeneyi? O an üzerinde bir çift kara gözün bakışlarını hissetti. Çocuk kapıda durmuş, gözlerini ayırmadan onları izliyordu. Uygunsuz bir halde basılmış kadar tuhaf oldu Necati.

“Tamam, indirebilirsiniz” dedi.

Kadın gözlerini kapıya kaydırды. Yavaşça eşofmanının üstünü indirdi. Otoriter bir sesle çocuğuna çıkıştı :

“Tolga, sen salonda bekle bakayım.” Necati’ye döndü bakışları. “Karnımın altı da çok sızlıyor Doktor bey. Bana şiş gibi geldi. Eşofmanını alt kısmını hafifçe aşağıya çekti. Necati telaşlanmıştı. Geri çekildi. Soğukkanlılığını yitirmiş sesiyle,

“Evde kullandığınız ilaçları nereye koyuyorsunuz? Hepsini görmek istiyorum” dedi. Tutuk tutuk devam etti : “Şu anda durumunuz iyi. Akşama kadar tamamen toparlanamazsanız Fuat Bey muayenehanesinde sizi bekleyecek.”

Kadın yanıt vermedi. Gözleri tepeden süzüyor, aşağılıyordu. Çocuğuna seslenerek ilaç çantasını istedi. Yüzünün ilgisiz anlatımının altında muzaffer bir gülümseme okunuyordu. Ufaklık gelinceye dek geçen saniyeler Necati’ye gün kadar uzun gelmişti. İlaçların arasından aceleyle bir damla seçti. Ne kadının, ne çocuğun yüzüne bakmadan, nasıl kullanılacağını açıkladı, geçmiş olsun dileyerek odadan çıktı. Pa-buçlarını ayağına geçirip kendisini dışarıya zor attı. Aynı gözlere yakalanma endişesiyle arkasına bile bakmamıştı.

Bir zavallı gibi davrandığını düşündü. Beceriksiz, ürkek... Kadının gerçekten ne istediğini kavrayabilmiş miydi? Kafasındaki olasılıkların paniğine kapılmıştı. Erdemden, ahlaktan yoksun bir tavidir bu. Gerçek haslette kendine güven olmalıydı, ne istediğinin, ne yaptığının bilinçliliği olmalıydı. İçine düştüğü şaşkınlık, yerleşik ya da yerleşik olmayan ahlaki yargılara alternatif saydığı kendi değer sisteminin basit bir sınav karşısında bile sallandığını gösteriyordu. Umudu kırılmıştı. Kendini beğenmiş suratına sıkı bir sille yemiş gibiydi.

Odaya döndüğünde ensesinden ter sızıyordu. Fuat ve Samet’i masada çaylarını yudumlarlarken buldu. Fuat ağzı kulaklarına vararak yerinden kalktı.

“Kadın nasıldı hoca, ha? Orasını burasını gösterdi mi?

Necati önlüğünü sırtına geçirirken, oyuna getirilmiş olduğunu anladı. Bozuntuya vermeden cevapladı.

“Durumu fena değil. İstiyorsan akşam Fuat Beye de muayene olursun” dedim. Kızgınlığını ve merakını yenememişti. “Canım, nereden bulursun böyle tipleri? Bir saatimin içine ettin, alacağın olsun.”

Fuat kolunu omuzuna atarak sarıldı.

“Aman Necati, ne alınıyorsun abi ya... Kadın histerikse hiç cidden hastalanmayacak mı yani. Yeminle, bilmiyordum durumu. Belki mühim bir şeydir, atlamayalım dedim. İşim olmasa kendim giderdim. Şu-
raya geldiğimi iki dakika olmuyor. Samet şahit, sor.”

“Doğru söylüyor” dedi.

Hava yumuşamıştı. Yine de benliğini çok zayıf hissediyordu. Hoşlanmadığı halde, arkadaşlarının neşesine katılıyormuş gibi, yaptı.

“Nasıl bir kadın bu? Cidden merak ettim.”

“Dedim ya, histeriğin Allahı. Kitaba tam uygun. Gösterir, elletir, o kadar. Bir adım öteye gidemezsin. İfrit eder adamı.”

Samet ince sesiyle kahkahayı bastı.

“Ulan herif uzman be! Kimden iş çıkar, kimden çıkmaz nasıl da biliyor. Oğlum, cidden merak ediyorum, muayenehaneyi açmadan önce nasıl pişiriyordun işi? Biz bir iki denesek rezalet çıkar, skandal olur. Sen nasıl yapıyorsun ha? Karı geldi polikliniğe mesela, beş dakikada ne diyorsun, nasıl anlıyorsun istediğini? Sonra hemşire var...”

Fuat yerinde yaylanarak döndü. Durumuyla dalga geçer bir edada elini ileriye, Samet’e doğru uzatarak,

“Bak işte o sanat” dedi. “Gelenin yüzünden anlayacaksın. Sonra zontalar gibi hart diye, gel hadi kaynatalım dedin mi olmaz. Senin bazı psikolojik problemlerin olduğu anlaşılıyor, diyeceksin. Ben doktorum, yardım etmek görevim, burada açamıyorsan sorunlarını, gel boş bir zamanda konuşalım diyeceksin. Artık gelenin durumuna göre, dışarıda mı konuşursun, burada mı buluşursun, o senin bileceğin iş. Hemşire bırak olsun oğlum. Söylediklerimde kötü bir şey mi var?”

Samet, daha önce kimbilir kaç kez tekrarlanmış konuşma temasından yine de çok memnun kahkahalar atıyordu. Necati sessizce çıktı. Fuat arkasından bağırdı.

“Çok teşekkür ederim Necati. Kusura bakmadın değil mi?”

Yorucu bir poliklinik gününü geride bırakmış evine dönüyordu. Seksen iki hasta bakmıştı bugün. Öğleden sonra, rapor almak için geldiğini söyleyen bir mühendisle, sonu küfürleşmeye varan asap bozucu bir kavgaya tutuşmuştu. Üç günden fazla veremem demişti Necati, adam pazarlığa kalkmıştı. Sinirleri henüz yatışmadan, yanaklarından kan damlayan turp gibi veledini, durumunun acil olduğunu öne sürerek sırasız sokmaya çalışan o çirkef kadın çıkmamış mıydı ortaya...

Bir seçkinci sayılmazdı herhalde. Ne var ki, tüm gün insanlarla ilişkide, çalışma alanı insan olan bir uğraş adamı olarak, akli başında, laftan anlar, sözü dinlenir, tavırları can sıkmayan kişiler de görmek istiyordu çevresinde. Hastalarıyla kendi dilinden, kendi düzeyinden iletişim kurmak istiyordu. Çoklarının aksine, tüm olumsuz koşullara karşın elinden gelenin en fazlasını vermeye çalıştığının takdir edilmesini arzu ediyordu. Basit bir teşekkür belki mutlu edecekti onu. Ne gezer... Gerçi ara sıra kadirbilir bir iki kişi çıkıyordu ama, onların armağan ettiği küçük mutluluklar o hengâmede bir çırpıda dağılıp kayboluyordu.

Şehirde bir kebabçıda karnını doyurmuş, sonra yol üstünden otobüse binmişti. Araba dura kalka çok yavaş ilerliyordu. İçerisi havasızdı. Yanındakileri süzdü. Kesapçıda aynı yüzlerdi, otobüste aynı yüzler... Bu yüzlerle kurduğum hangi düş heyecanlandırabilir beni, lanet olsun, dedi içinden. Açabileceği bir pencere aradı. Önündeki, açılmasın diye özellikle sıkıştırılmıştı. Boşluklara sızarak otobüsün ortalarına ulaştı, yandaki koltuklardan birine tutundu. Camı yokladı. O da açılmıyordu. Sıkıntıyla baktığı arka sıralarda bir çift gözün kendisini izlediğini fark etti. Aldırmadı. Geçen ay muayeneye gelen ve ilk anda nedense onu birden çarpan hastasıydı bu. İki üç hafta aklına takılmıştı kız, sonra unutup gitmişti. Öyle sıradışı bir güzel olsa, hiç unutabilir

miydi. Bazen beklemediği anda önüne çıkan bir kıza hayran kalır, onun düşsel görüntüsü ruhunda aylarca fırtınalar koparırdı. Sonra bu yaşantıya karşı alışkanlık geliştirmeye başlar, aşk objesinin çirkin yanlarını ayırımsama sürecine girerdi. İlgisiz bir ifadeyle yine baktı. Gözlerini buğulu pencereden akıp geçen karaltılara kaydırды. İki adım yaklaştı, tekrar baktı. Keşke bakmasaydı.

Neydi o! Tüm çirkinliklere nispet olsun diye kusursuz bir güzellik oturtulmuştu oraya. Bu yüzde ruhunun derinliklerinin bilmediği, hissetmediği katmanlarında sarhoş edici, büyeleyici ürpertiler yapan derin bir anlam vardı.

Birisi ayağına bastı. Kenar mahalle serserisi kılıklı, aptal yüzlü üç delikanlı, koltuğa dayadığı çantasını devirerek arkaya doğru ilerliyorlardı. Biri, kızı görünce durdu, önündeki koltuğa yapıştı, diğer ikisi yanına sıkıştılar. Aralarında hemen yüksek sesli bir söyleşi tutturmuşlardı.

“Yarın akşam gidiyor muyuz Celo?”

“Nereye ulan?”

“Mektebe. İyi belletmenler gelmiş diyorlar.”

“Ha ha ha.. yok yahu. Dedim size, maç yapmayacaktık. Ayağımı oynatacak takatim kalmadı.”

“Sen de başka tarafını oynatırsın.”

Kızın dibine iyice sokulmuşlar, bir yandan tepkisini izleyebilmek için gözlerini dikmiş bakıyor, bir yandan birbirlerini dirsekleyerek, itekleyerek, ne iyi anlaşılmış, ‘delikanlı’ bir arkadaş grubu olduklarını otobüstekilere ilan ediyor, bundan haz duyuyorlardı. Kumral yağlı saçları özenle taranmış, siyah, kirli ve eski bir yağmurluk giymiş en gençleri, aptallığının verdiği yüzüzlükle gülümseyerek Necati’ye baktı. Gözünde, birkaç yaş daha büyük bir erkek olarak onaylayıcı, takdir edici, sizi gidi çapkın keratolar der gibi bir tebessüm bulma umuduydu. Necati suratını astı, yeni binenleri bahane edip, biraz müsaade, diyerek aralarına girdi. İntikam için ayağına bastığı sol yandaki, ters ters bakmıştı. Necati ona daha ters baktı, sonra gözlerini kayıtsızca pencereye çevirdi. Delikanlıların tatlı söyleşisi yarıda kesilmişti.

Otobüs bir sonraki durağa yaklaşıyordu. Arkadakiler kapıya ilerlediler. Gençler kıpırdamamıştı. Hır çıkarmak istedikleri belliydi ama

hasımlarının nasıl bir lokma olduğunu kestirememişlerdi. Kız ise biraz korkmuş, tedirgindi. Necati sağ yanındakine baktı. Üflese yıkılacak kara kuru biriydi. Öbürlerinin yanına yanaşmak istiyordu.

“Şöyle geçeyim hemşerim.”

“Geçemezsin, git ileriye” dedi Necati.

O anda içinde aniden birşey çekildi. Bir saplantısı vardı. Fobi demek daha doğrudu. Aklına başlangıçta gelse hiç aralarına girer miydi. Hep sonra gelirdi zaten. Sırtından ter boşanmaya başlamıştı.

Keskin şeylerden çok korkardı. Keskin kenarlı şeylerin teniyle temas edeceğini düşünmek bile Necati’yi paniğe sürüklerdi. Ustura, bıçak, jilet, kırık cam... Hayali belirince dahi içinde bir şeyler kalkardı.

O zaman lisede yatılıydı. Politik dalganın okulu sarmasından önceki yıllardı. Bazı akşamlar yataktan kaçarlardı, geceyi önce sinemalarda, meyhanelerde, neresi açıksa orada geçirir, sonra ellerine şarapları alır izbelere giderlerdi. Surlar, kemer altları, parklar, inşaatlar, ayakları nereye götürürse oraya yerleşirlerdi, sırf okuldan kaçmış, kötü bir şeyler yapabilmış olmanın zevki için. Okulun serseri takımından iki arkadaşıyla birlikte o gece eski bir medrese yıkıntısına girmişlerdi. İki üç saat şarap içer konuşur, sabaha karşı döneriz diye düşünüyorlardı. Şişeleri açmadan, karanlıktan boğuk bir ses duyulmuştu. *Heeeyt, ne gü-rültü bu ulan, ...min piçleri*. İçlerinden biri bağırmanın geldiği tarafa yönelmişti. Sıska bir ucube fırlamıştı oradan. İki arkadaşının kaçmaya başladığını görmüştü Necati, niye kaçtıklarını düşünecek zamanı olmamıştı. Adamı bir yumrukta yıkmayı tasarlıyordu. İnce, keskin, tiz, zor duyulur bir ıslık sesi gibi bir ısıltı parlamıştı koyu loşluğun içinde, sağ gözünü yalamıştı sızı. Ölüm korkusu az önce girdikleri duvar yıkıntısı varken, dört metrelik setten atlatmıştı onu. Gitti gözüm, diye kahrolarak okula kadar koşmuştu. Bereket ki hiçbir şey olmamıştı gözüne. Ertesi gün gittiği hastanede çizik bile yok demişlerdi. Ancak, kesilmekten o gün bugündür korkuyordu. Sakal tıraşı olurken her sabah ürpertici bir imge takılırdı aklına. Jiletle gözünü, gözünün saydam tabakasını tıraş ettiğini düşler, korneasının yer yer sıyrıldığını duyar, gözlerini yumar, dişlerini sıkardı.

Takıntısı bir yana, pekâlâ gençlerin üzerinde çakı, sustalı falan bulunabilirdi. Bu denli vücut vücudayken şöyle bir dürtülmekten kaçına-

mazdı, Ama neyse ki korktuğu başına gelmedi, adamlar yatıştı. Sonra ki durakta da indiler, Necati rahat bir nefes aldı. Mendilini çıkarıp terini kuruladı. Şimdi kız da sakın görünüyordu.

Bir zamanlar Amerika'da, metroda bıçaklı bir serserinin beş altı kişinin gözü önünde bir kıza tecavüz ettiğini, vagondakilerden hiçbirinin ses çıkaramadığını duymuşlardı. Arkadaşlarından biri, şu gâvur milleti ne yüreksiz oluyor demişti. Düşündü : Geçmişte dövüşlere, taşlı sopa-lı çatışmalara girmiş çıkmıştı. Kavgada hep önlerdeydi. Bir keresinde karşı taraf kırık cam parçaları fırlatmaya başlamıştı. O an kaçmıştı, nasıl kaçtığını hatırlamıyordu bile. Acaba o vagonda kendisi olsaydı, kar-sısında eli bıçaklı bir cani, ne yapardı?

Kız kalkmıştı. Yanından koluna sürtünerek geçti. Necati, kendili-ğinden otomatik hareketlerle onu takip etti. Otobüs yavaşladı ve dur-du. Kız iki yaşlı adamın ardından indi. Necati peşinden atladı. Evine daha vardı oysaki.

Konuşmalı mıydı? Ne konuşacaktı? Lojmanın penceresinden, uzaktan görünen o yoksul, sevimsiz mahallenin içine sapmışlardı. On adım gerisindeydi kızın. Arkasındaki ayak seslerini duyuyor olmalıydı. Evet, ne konuşacaktı onunla? Korku, utanma, sevgi, hiçbirisi değil, yal-nızca heyecan vardı içinde. Adımlarını hızlandırırsa aradığı gizemli sı-caklığı bulacaktı. Elini uzatsa yakalayacaktı ateşi. Kız birden sola sap-tı. Necati köşeye geldi, durdu, karaltının arkasından baktı. Cesaret edememişti. Felaket korkusu sarmıştı ruhunu, kanını dondurmuş, ba-caklarının gücünü kesmişti.

Döndü, geldiği yöne doğru yürümeye başladı. Yolun karşı yanın-da uzun, titrek bir erkek gölgesi durmuş, sigarasını yakıyor, bulundu-ğu tarafa doğru bakıyordu.

“Sen gelir misin. Uzan bakayım şuraya.”

Yirmi beş yaşlarında, uzun dal gibi ince, şalvarlı kadın hamileydi. Sipsivri öne uzamış karnını elleriyle gizliyor, yanaşmaktan kaçınıyor, patlak ve baygın gözlerini kapıdan ayırmıyordu. Necati'nin çağrısını personel Ahmet efendi kendi diliyle tekrarladı.

“Yahu, bekletmesene doktor beyi. Gir oraya yat. bakalım, hadi.”

Hasta, perdelerle ayrılmış baksarın önünde, konuşmadan öylece duruyordu. Kendi ailesinden, orta yaşlı, uzun etekli başka bir hatun, muayenesi tamamlanıp yaklaşıncı şaşkın yüzü bir an aydınlanır gibi oldu, fakat yine hemen eski halini aldı. Şimdi iki kadın, biri diğerine yan dönmüş durumda, aynı tuhaf bakışlarla ortada dikiliyordu. Niha-yet, beş ferdi yemekten zehirlenen ailenin ayakta kalan tek erkeği elin-de ilaçlar girdi, Kürtçe bir şeyler söyledi de, hastayı ikna etti.

Necati muayenesine başlamışken hemşire seslendi

“Doktor bey, motosiklet kazası geldi. İki kişiler.”

“Nasıl, durumları kötü mü?”

“Pek değil. Yan tarafa mı alalım, önce görür müsünüz?”

“Alın yan tarafa, geliyorum.”

Aileden üçünü müşahedeye almaya karar vermişti. Perdeyi çekti, az önce gelen çocuğun babasıyla karşılaştı baksın önünde.

“Doktor, daha ne kadar bekleyeceğiz? Önce biz gelmiştik.”

Cevap vermeyip lavaboya yöneldi, ellerini yıkamaya koyuldu. Adam yanındaydı Kırk yaşlarında, topluca, nispeten düzgün giyimli, ancak nezaketli davranışı pısrıklıkla karıştıran tiplerden biriydi. Bu insanlar her şeyi en iyi bilirler, hak saydıklarına çağdaş davranış biçimi sandıkları iğrenç bir harislikle saldırırlardı. Hayatta hiç kimse için öz-veri göstermezler, ancak en cömert özverileri kendileri için beklerlerdi.

Cüzdanı şişkinler ve güçlüler karşısında el pençe divan durur, toplumsal sıralamada kendilerine yakın gördüklerine nazik davranma gereksinimi duymazlardı.

“Şimdi yaralılar var. Onlara bakıp geliyorum. Sizin çocuk iki gündür hastaydı değil mi?”

“İki gündür, ama şimdi ağırlaştı.”

Karısı da içeriye dalmıştı. Çığlık çığlığa bağıyordu.

“Çocuğum ölüyor siz neyi bekliyorsunuz. Başka doktor yok mu bu hastanede!”

Ahmet efendi, her sürtüşmeli durumda olduğu gibi yok olmuştu. Kadını terslemeyi çok istediği halde işin büyümesini göze alamadı. Yeni bir seçenek öneriyormuşçasına müdahale edip otoritesini korudu.

“Peki peki, geçin şöyle kabine alın hastanızı, ben şimdi geliyorum.»

Sarı meçli esmer kadın çizmelerini takırdatta takırdatta koridora koşarken söylendi.

“Muayenehanesine gitsek böyle davranmaz.”

Yan odaya geçti. Ahmet efendinin günahını almıştı. Adamcağız yaralılarından birinin kolunu dikiyordu. Kalın, ak düşmüş kaşlarını kaldırarak baktı.

“Film isteyecek misin doktor bey? Bana sorarsan bunda kırık mı-
rık yok. Sen ötekisinin kafasına bir bak hele. Onda da bir şey yok ama,
sen bir bak.»

Yanıt vermeden yandaki hastaya yaklaştı. Bu, Ahmet’in haddini bilmezliğini nasıl bozacağını düşünüyordu. İlk nöbetlerde titizliğinden dikişlik tüm vakaları adamın elinden almaya kalkmıştı. Sonra bakmıştı ki kendisinden iyi dikiyor, bırakmıştı o işi. Ancak ne vaka olsa akıl vermeye kalkıyordu saygısız.

Delikanlının kafasını, saçlarının arasını dikkatle inceledi. Kulağın üstündeki morluğu görünce sevinçle doğruldu. Bir çatlak çıkabilirdi. Gördün mü Ahmet efendi, koskoca ekimozu atlamışsın dedi içinden. Grafi isteyecekti. Büyük odaya döndü. Bir hasta daha gelmişti.

“Senin neyin var?”

“Ateşim var. Boğazlarım acıyor.”

Kapıda Selami Bey göründü. Nöbetçi şefi. Pratisyenlerin kullan-

diği isimle nöbetçi uzman. Kulak-Burun-Boğazcıydı.

“Nasıl gidiyor genç, çok hasta var mı?”

“Abi hasta kaynıyor. Çay içecek fırsat olmadı.”

“Sen git biraz dinlen, ben bakarım. Haydi sen git git.»

Saat sekiz buçukta muayenehanesinden gelmiş, iki hasta bakmış karabatak gibi kaybolmuştu. Saat on bir otuzdu, yeni çıkıyordu ortaya. Necati, çıkarken geceki nöbet paylaşımını konuşmayı düşündü, vazgeçti. Selami Bey pratisyenlerle nöbet saatlerini eşit bölüşmeye yanaşmayan uzmanlardandı. Konu gündeme getirilince işi gırgıra, espriye vurur, sıyrılırdı. Yine aynı tutumu takınacaktı ve böyle bir şey yapmaya kalkarsa kesin bir dille terslemesi boynunun borcuydu. Ancak nasıl tersleyecekti? Açıkça kavga ederek mi, yoksa sorunu onun gibi şakaya vurarak, yumuşatarak mı, karar verememişti.

Hazır sırası gelmişken gerilimini gevşetemeyişine öfkелendi. Kendini ezdirmeme ilkesinin yarattığı gerilim nöbet gerilimine ekleniyor, diğer gerilimlerle birleşip öfkeye dönüşüyordu. Odaya çıkarken, çocuk servisinin personeliyle karşılaştı.

“Hemşiranımlar sizi bekliyorlar. Çay oldu. Birşeyler hazırlamışlar. Size geliyordum.”

“Ya, çok iyi. Odaya uğrayıp geliyorum. Sağ ol.”

Gece girmesi gerekebilir diye alafranga tuvaleti sıvı deterjanla güzelce temizledi, oturulacak yerini dezenfekte etti. Sabunluğunu aynanın önüne yerleştirdi. Odaya geçti, tuvalet kâğıdını çantasından çıkardı, masanın üzerine koydu. Yatağını açtı, ışığı kesen paravanayı uzaklaştıırıp temizliğini kontrol etti. Odadan çıktı.

Aynı anda kafasında Selami Beyle kavga ediyordu.

“Abi, on ikiden sonra dört saati siz alın. On iki-dört ya da dört-sekiz. Hangisini istersiniz? Yoksa kura mı çekelim?”

“Ne o Necati, piyango mu çekiyoruz. İkimiz de buradayız işte. Sıkışırın uyandır beni, bakalım hastaya.”

“Yağma yok. On iki-dördü ben alıyorum. Saat dörtten sonra tek hasta bakmam. İsterse ölsünler, bakmıyorum. Hatta siz de bakmazsanız çeker giderim, o kadar.”

“Bak Necati, her şeyin bir kuralı kanunu var. Çekip giderim dersin bu olmaz işte.”

“Vallahi giderim. Sorumluluk sizin. Madem şef olarak görüyorsunuz kendinizi, sorumluluğunuzun gereğini yapın.”

“Necati, başhekimin kulağına gider, kötü olur.”

“Gitsin be! Köle miyiz biz? Zaten adı üstünde, mecburen çalışıyoruz burada, ne yapabilir başhekim? Sürer... Onu da yapamaz ya, sürsün, nereye sürecekse sürsün.”

“Ben söylüyorum, kalacaksın. Keselim bu tatsız tartışmayı. Hadi bakalım.”

“Sen kimsin ulan, tatsız tartışmamış, keselimmiş. Senin ne hakkın varsa, aynen benim de o kadar var. Ukalalık etme.”

Kimisi biraz düzeyli, kimisi daha sert birçok kavga seyri zihninde birbirini takip ediyordu. Adama bağırıp çağırdıkça ferahlıyor, öte yandan kavganın büyümesinin yarattığı riskler gerilimini ayakta tutuyordu. Bir tek Ersin baş edebiliyordu Selami Beyle. Kimsenin kırılması, darılması umurunda değildi. Güçlü kişilik işte böyle olmalıydı. Hem ilkelerinden hiç ödün vermeyeceksin, kendini bir parçacık ezdirmek için gözlerin açık tetikte bekleyeceksin; hem de insanları kırmaktan, ilişkilerinin bozulmasından ölümden korkarcasına korkacaksın. Olmuyor böyle, dedi içinden.

Üçüncü kata çıkarken kafası hâlâ aynı sorunla uğraşıyordu. Selami Beyle giriştiği kavga başhekime kadar yansımıştı. Hastane çalkalanıyordu. Başhekim çağırınca, hiç çekinmeden çıktı odasına, pat diye daldı içeriye, bakın dedi, beni savunmamı almak için çağırdıysanız, buraya savunma vermek için gelmedim. Ben...

Odaya girince yer açıp masanın başına oturtular. Zeliha hemşireyi severdi. Dan dun, patavatsız konuşurdu ama sözleri alışkanlıklarının değil, zekâsının ürünüydü. Nöbetlerde kitap okuyan üç beş hemşireden biriydi. Şimdi de masanın kenarına ters bırakılmış kitabı, gecenin geç saatlerini bekliyordu. Hümeysra hemşire dolma sarmıştı. İntaniyenin hemşiresi – adını hatırlayamıyordu – sigaraböreği getirmişti. Çay vardı. Nöbetçi ekip başka ne konfor isteyebilirdi! Keyfi biraz olsun yerine gelmişti.

“Doktor bey, aşağıda çok hasta var mı?”

“Hasta çok. Altı tane müşahedeye aldık.”

Kaseti teybe yerleştirmekte olan adını hatırlayamadığı sarışın hem-

şire sordu :

“İntaniyeye yoktur inşallah.”

“Yok yok. Çocuğa da şimdilik yok. Üç zehirlenme var. Dahiliyeye yatacaklar galiba.”

“Hayriye yandı. Oh canıma değsin, sabaha kadar uyuyamaz artık” diye bağırdı Hümeýra.

Ortalığa ‘protest’ arabesk yayıldı. Necati iç geçirdi, Hiç değilse sıradan arabeskten iyiydi.

“Böreği siz mi yapmıştınız?”

“Evet, beğendiniz mi?”

“Çok güzel olmuş, elinize sağlık.”

Zeliha atıldı :

“Annenizinki mi güzel, bu mu? Doğru söyleyin.”

Hümeýra araya girdi.

“Ne münasebetsiz soru bu Allahaşkına. Doktor bey, dolmadan da yiyin.”

Necati ağzındakileri yuttu.

“Vallahi ev ortamı başka burası başka. Burada insan saman yese makbule geçiyor.”

Sarışın hemşire bağırdı :

“Aaa iyi vallahi, böreğime saman dedi.”

Necati potunu anladı, kahkahayı bastı.

“Kusura bakmayın, ne anlamda söylediğimi anlamışsınızdır. Bunlar gerçekten çok güzel.”

Kasetten garip cızırtılar gelmeye başlamıştı. Zeliha stopa bastı.

“Tüh, bunun kapağını çok sıkı kapatmak gerekiyordu. Yoksa sarıyor. Şaziye şu plasteri versene.”

Plaster, hastanenin ayakta kalmasını sağlayan malzemeydi. (Serum setlerinin hortumlarıyla birlikte). Cam kırılır ya da çatlırsa değiştirilene dek – bazan aylarca – kırık üzerine plaster yapıştırılırdı. Pencere rüzgâr mı geçiriyor, kenarlara plaster çekilirdi. Tükenmez kaleminiz mi kırıldı, plasterlerdiniz. Koltuk yırtılırsa plaster kullanırdınız. Önlüğünüze ad işlememişseniz plaster o işi görürdü. Tahlile gidecek tüple-re, bebeklerin göbeklerine plaster üstüne isim yazardınız. Posterleri, takvimleri duvarlara plasterle tutturur, steteskobunuzu, tansiyon aleti-

nizi onunla tamir eder, bozuk prizleri kenara onunla tespit ederdiniz. Pencereilerin, aydanlıkların kırık saplarında bile ona rastlardınız. Hortumlara gelince çekmecenin sapı kopmuşsa hortumdan bir sap yarpardınız. Sandalyenizin ayrılan kaynak yerini onunla bir güzel sarardınız ki, eskisinden sağlam olurdu. Rezervuarlarda, kopan teneke zincirlerin yerine hortum bağlardınız...

Aksi gibi kaset çalar onarılmıştı. Cızırtılı ses, zincirinden çözölmüş şımarık bir köpek gibi kulaklarına atıldı. Kapı gıcırdayarak açıldı, personel çekingen bir yüzşüzlökle ağır ağır yaklaştı. Hümeıra hemşire yandaki boş tabağı acele acele doldurmaya başladı.

“Selim efendi, seni unuttuk. Gel otur, bir şeyler ye.”

“Yok hemşiranım, sizi rahatsız etmeyim.”

“Gel otur gel. Şu senin hanımdan nasıl intikam aldın, onu anlat bir hele.”

Selim efendi çekik gözlerini iyice kısarak güldü.

“Aman hemşiranım, bir şey anlattıysak size, tellal çıkarıp yaymayın canım.”

Kısa boılu, göbekli, üstleri altları alınmış kalın bıyıklı adam birini anımsatıyordu Necati'ye ama, çıkaramıyordu bir türlü. Köylülerine ziyafet çeken ağı gibi kurula kurula içeriye girmesinin nedeni çıkmıştı ortaya. Serviste ay bitmişti, aşağı servisten çay ve şeker ayarlamıştı adamcağız. Bu katkısı Necati'ye söylenince alçakgönüllü bir böbürlenmeyle güldü.

“Aman ne olacak canım. Bir gün onlar bizden alıyor, bir gün biz onlardan” dedi.

Dolmaları ay kaşıklarıyla yedikleri için kaşık kalmamıştı ama adam kalenderdi. Tabağını alıp iskemlesini güröltüyle konsolun yanına çekti. Telefonu itip yer açtı. Duvarıa yukarıya doğru koşan hammambögeğini elinin tersiyle düşürüp, ayağıyla ezdi ve iştahla atıştırmaya başladı.

“Hadi anlatsana, hatundan nasıl aldın intikamını.”

Adam ikinci isteğı bekliyormuş gibi aceleyle yutkundı, canım boşver der gibi bir ifadeyle Şaziye'ye yağlı ellerini salladı. ayından da bir yudum çektikten sonra nazlanmadan söze girdi. Hoşsohbet biri olarak tanındığını biliyor ve bundan gurur duyuyordu.

“Doktor bey, anlat anlat dedikleri bir şey olsa bari. Bizim hanım eve geçende bir kedi almış. Daha evvelsi de iki tane vardı, onlardan kurtulmak için ne çektim, bir ben bilirim bir Allah. O zaman birbirimizi yemiştik zaten, baktım bu kediyi almış. Hadi dursun dedim. Ama baş edilecek gibi değil. Her gün kasaptan et alıyor, ciğer alıyor. Hanım bizim maaş ne, alma bunları dedim. Biz ciğer mi yiyoruz doktor bey. Devrisi gün yine ciğer almış, hınzır hayvan gözüme bakıp bakıp indiriyor mideye. Göbeği benim göbeğim kadar olmuş. Dur şuna bir oyun edeyim dedim. Bakkaldan yapışkan aldım. Ayaklarına gazoz kapaklarını yapıştırdım. Attım bizim boş kilere. Yerler beton, bir ses ediyor, insanoğlu gibi tıklar tıklar. Epey zaman geçti, hanımla oturmuş televizyon seyrediyoruz. Bizimki bir fırladı yerinden. Ne oluyor orada, kim var kilerde, nasıl bağılıyor. Dayanamadım açtım kapıyı, tekir koştu divana, oturdu.”

Hemşireler kahkahayı koyverdiler.

“Sadist herif ne olacak. Senin ayaklarına çöp bidonu kapağı yapıştırsınlar, bak nasılmış gör.”

“Canım Japon yapıştırıcısıyla yapıştırmadık ki, kendiliğinden çıkıyor zaten.»

Necati nezaketen biraz gülüp, konuyu değiştirdi.

“Hemşiranım, sorunlu hasta var mı?”

Zeliha hemşire yanıt verdi

“Sorunlu hasta yok. Bir prematüre öldü. Dosyasını Selami Beye imzalattırdım. Kadir Bey tedavisini yeni düzenlemişti, size haber vermedim.”

“Şu, nasıl olsa ölecek dediği mi?” diye sordu Hümeysra hemşire.

“Evet, bir kiloydu. Görsen et gibi bir şey.”

“Aman madem ölecek niye yatırır bu Kadir Bey.”

Şaziye hemşire uzanıp yerdeki naylon poşetten şişlerini, örgüsünü çıkartırken burun kıvırdı.

“Bizim Resul Bey, ölecek hastayı baştan yatırmaz.”

“Hadii geçen yıl intaniyede az mı ex çıktı! Senden önce iki yıl orada ben çalıştım” dedi Zeliha hemşire.

Necati kalkıp telefona yöneldi. Selim efendi ağzı tıka basa dolu, doğrulup kenara çekildi. Necati numarayı çevirdi.

“Selami Beyle görüşecektim. Ben Doktor Necati.”

Hemşireler kendi aralarında kaynatmaya devam ediyorlardı. Yün çilesi, Marlboro poşetindeki atın tam boynunun üstünde, masada kıpırdanıyor; hayvan gırtlığındaki baskıdan kurtulmak istercesine burununu ileri uzatıp duruyordu. Selim efendi lokmasını bitirmişti.

“Buyrun doktor bey, oturun.”

“Sen otur otur... Alo, Selami abi, ben yukarıdayım. Siz dörde kadar servislere çıkmayın, hasta oldu mu ben bakarım. Dörtte inerim aşağıya. O zamana kadar acile bakarsınız herhalde... Yok abi, ben de hastayım. Bir de servislere bakacağım. Sonra... Sağ olun önemli değil. Grip gibi bir şey... Peki tamam, üç buçuk olsun. Üç buçuktan sonra iniyorum. Kolay gelsin.

Öbür hemşirelerden ses gelmediğine göre, onlarda da problemlili hasta yoktu. Saat yarımaya geliyordu. Kızlara teşekkür etti ve çıktı.

Işıklı saati yatağa yattığından beri kırk dakika geçtiğini gösteriyordu. Tedirgindi. Arzuladığı tilki uykusuydu, çok değil. Koridordaki her ayak sesi, uzaklaşana dek, ha kapıyı tıklattı ha tıklatacak korkusuyla kulağında çın çın çınılıyordu. Telefon, patladı patlayacak bir bomba gibi ürkütüyordu. Neden servislere bakmayı kabul etmişti sanki.

Önlüğünü çıkarmamıştı. Ayakkabıları bağları gevşetilmiş fakat çözülmemiş halde yerde, yanındaydı. Steteskobu, kalemi masadaydı. Çağrılınca on-on beş saniye içinde odadan çıkmayı onur meselesi sayıyordu. Nöbette uyumak, ne denli doğal, ne denli alışılmış da olsa, eğer söz konusu olan kendisiyse, uyuyor bulunmak, geç uyanmak, uyanıp toparlanamamak, bunların birisi tarafından sezilmesi, değersizleşmekle, aşağı düşmekle eşdeğerdi gözünde. Bunun mantıklı bir korku olmadığını biliyordu ama, önüne geçemiyordu. Uyumamak, ertesi gün insanı bitkin düşürüyordu. Ayrıca, arkadaşları nöbetlerde mışıl mışıl uyuduklarını anlatırlarken, kendisinin geceyi ayakta geçirmesini aptallık kabul ediyor, özsevgisine yediremiyordu.

İlk nöbetini stajyerken Nermin’le tutmuştu. Cerrahide kat nöbetiydi. İşgüzar bir asistan yakalamıştı onları, yarım saat ders anlatıp görevler vermişti. Kaytarıp, dahiliyede nöbet tutan bir arkadaşlarına gitmişler, gece geç vakte kadar şamata yapmışlardı. Sonra saat birde kah-

veye uğramışlardı. O yaz gecesi ne harikuladeydi. Okşayan serinlik, gündüz sıcaktan kavrulmuş tenlerini teselli ediyor, yapraklar hışırdıyor, tertemiz görünen boş caddede orada burada tasasız insanlar dolaşıyor, masalardaki tek tük müşteriler gecenin sihirine kapılmış fısıldaşıyorlardı. Hiçbir sorumlulukları yoktu. Ölen hastaların hesabı kendilerinden sorulmayacaktı. Ertesi gün boştu. Akşam Nermin'le buluşabilirdi. Ah öğrencilik, diye sızlandı. Zamanı istediğim gibi kullanabilme özgürlüğüm, birlikte olacaklarımı seçme hakkım, umutlarımın sınırlanmadığı günler.

Annesi aklına geldi. Gariban kadın... Gün görmemiş insan... Garibandı gariban olmasına ama, umutları, istekleri, hırsları hiç de gariban değildi. Darüşşafaka'ya gittiği günler çalımından geçilmezdi. Benim oğlum kolejli derdi. Normal liselerde okuyanların annelerine tepeden bakardı. Kaç kez kavga etmişti, kaç kez lanet okumuştı gösteriş merakına. Tıbbi kazanınca sırf o yüzden iki ay saklamıştı kadıncağızdan. Annesine göre doktor olmak zenginler sınıfına, ayrıcalıklı katmanlara yükselmek demekti. İşte evladı bu ayrıcalığını, dışarıdan gelen her konuşun acıma hislerini uyandıran şu kuru odada, midesinde Selim efendinin büyük kıyağı sonucu bulabildiği buruk çayın ezikliği, karakolda falaka sırasını bekleyen zavallı bir hırsız gibi çaresiz ve diken üstünde uyumaya çalışarak kullanıyordu.

Nermin'i öptüğü an geldi kapalı gözlerinin önüne. Yüz hatları yumuşadı. Şaziye hemşire – şu deminki sarışın – Fuat'ın bahsettiği parça, mıydı yoksa? Pek parça sayılmazdı ya! Birlikte çalıştığı kadınlara. değişik gözle bakabildiğini düşündü. Niye öyle davranmıyordu? Öyle davranmayı istiyor muydu?

Telefonun ilk çınlamasıyla fırladı. Dahiliyeden aranıyordu. Bir hasta fenalaşmıştı. Işığı yaktı. Bir saate yakındır dalmış olduğunu anlayınca sevindi. On beş saniye sonra koridordaydı.

Koridorlar buz gibiydi. Belki vücudu soğumuştur. Hafif bir heyecan duydu belli belirsiz. Heyecanı da soğuktu. Uykudan yeni kalkmış, üşümüş bir heyecandı. Merdivenler, koridorlar boştu. Orada burada, uykusu tutmamış, kenara çömelmiş, pencere önünde sigara içen hastalar çıkıyordu yoluna.

Gece hastane bambaşkaydı. Gündüz, yılanın camekânın ardında

uyukladığını bilir, gündelik hayatın sıradanlığını yaşatan iç mekânlar-
da içiniz rahat dolaşırdınız. Gece, yılanın kafesinden kaçtığını hisse-
derdiniz. Dört yüz canın sorumluluğu tıslayarak karanlık koridorlarda,
odalarda dolaşır, azrailin nereden tırpan sallayacağını kestiremezsiniz.
Onu savuşturmak için bir başınıza olduğunuzu bilir, ezilirdiniz. Gün-
düz elli doktor, gece bir.

Kapısında hemşirenin beklediği odaya girdi. Burası altı yataklı bir
koğuştı. Tavandaki dört karpuzdan ikisi yanıyordu. Sağda, ortadaki
yatakta bir adam can çekişiyordu. Başındaki oksijen tüpünden cılız bir
fokurtu geliyordu. Hastanın başında yaşlı bir kadın, gözleri yorgunluk-
tan ifadesizleşmiş, bakıyordu. Köşedeki hastanın erkek refakatçisi, hah
işte doktor geldi, diyerek yerinden doğruldu. Tüm hastalar uyanıktı.
Sağlıksız ve endişeli yüzleriyle bir ölüm döşegine, bir kendisine bakı-
yorlardı. Güya, mutlak istirahatları şart koşulan zavallılar kimbilir kaç
saattir uykusuzdular. Seyircilere diğer odalardan eklenenler oluyordu.

“Herkes çıksın odadan. Siz de. Refakatçilerin hepsi çıksın. Hem-
şiranım, hastanın dosyasını rica edeyim.”

Adam altmış altmış beş yaşlarında gösteriyordu. Yüzü agonide ol-
duğunu açığa vuruyordu. Rengi soluk sarı, burnu sivrilmiş, ağzı açık...
Seyrek ve derin soluğu boğazında ve daha aşağılarda hırıltılar çıkarıyor-
du. Çizgili, eski bir pijama giymişti. Başında beyaz namaz beresi vardı.
Yumuşak, sakın yüz hatları ölüm paniğinden etkilenmemişti, zaten şu
anda bilinci kapalıydı. Terlemişti.

Kalbi dinledi. Atım duyamadı. Daha dikkatli dinledi, çok seyrek
ve zayıf atımlar işitti. Adam oldukça şişmandı, sesler derinden geliyor-
du. Hemşire dosyayı getirdi.

“Tansiyonunu alamadım doktor bey.”

Tanrıyı okudu Kalp yetmezliği - Myokard enfarktüsü. Takip no-
tuna göre bugün hastanın durumu iyiydi. Şimdi yeni bir kriz geçiriyor
olmalıydı.

“Aspiratör yok mu?”

“Bizimki bozuldu. Cerrahiden isteyelim mi?”

Arkadaki personel söze karıştı

“Vermezler. Dün gece o yüzden kavgaya çıkmış.”

“Atropin çekin hemşiranım. Bikarbonat, adrenalin... Çabuk olun

biraz.”

“Aspiratörü isteyelim mi?”

“Getirin getirin. Onu da getirin.”

Yandaki genç hasta,

“Midem yeniden kanamaya başladı doktor bey” dedi. Burnundan sonda takılmıştı ve hortum koyu renk görünüyordu. Yüzünden soğuk ter boşanıyordu.

“Sen sakin ol” dedi Necati. “Şu işi bitirelim, sıra sana da gelecek.”

Çam devirmişti ama, iyi ki hasta sözün diğer anlamını kavrayabilecek değildi. Uzmana haber vermeyi düşündü. Selami Beyin, dahiliyeden, acemi bir pratisyenden daha fazla anlamadığını düşünüp vazgeçti.

Adamın soluğu iyice seyrelmişti. Serumı gitmiyordu. Tekrar kalbi dinledi Ses alamadı. Yumrukladı, sonra masaj yaptı, hemşirenin getirdiği ilaçları her yoldan denedi...

Adam artık cesetti. Açık ağzının derinliğinde kanlı akciğer sıvısı masajla fokur fokur yükselip alçalıyordu. Çabasına son verdi.

Bir insan maketine benziyordu yataktaki. Demin canlı, şimdi ölü olan bir kütleydi. Basbayağı cesetti işte. Kendisi de ölünce böyle, ona ait olan ya da artık olmayan bedeni yatakta ya da bir taşın üstünde uzanacaktı. Ölüm işte böylesine basitti. Basit, sade, ürkütücülükten uzak, yine de bir yok oluş, bir böcek ölüsü kadar önemsiz hale geliş, korkunç bir şey...

Odayı terk etti. Ölüm kâğıdını doldurmak için hemşire odasına yürüdü... Aklına geldi, kanaması olan hastayı unutmuştu. Döndü.

Genç adam dua ediyordu. Torbası kanla dolmuştu. “Durumum ciddi mi doktor bey?”

“Değil. Sen sakin olursan hiçbir şey olmaz. Kanama az. Şimdi durdururuz.”

Ona bu denli yakın olmak, insana ölümün gerçeğini çözmek üzere olduğu duygusunu veriyordu. Bir yanılsamaydı elbette. Yaşamın güçleri sihri çözmesine izin vermiyordu.

Akşam geç saatlerde belediye otobüsünden indi. Ana yoldan karşıya geçti, lojmanlara giden kestirmeye yöneldi. Şehre dönüş istikametindeki durakta biri kadın iki karaltı kıpırdanıyordu. Yaklaşınca erkeğin, kucağında battaniyeye sarılı bir çocuk taşıdığını ayımsadı. Arkalarından geçip patikaya inerken tanıdı. Önceki hafta Ersin'e gelen adamdı bu. Devam etti.

Hava soğuktu. Anadolu kavak ve kargadan ibarettir demiş biri. Uzakta, siluetleri görünen yapraksız kavak sıraları bozkırdan yayılan ayazı kesmiyordu. Hava kararırken ortalığı velveleye veren kargaların sesi soluğu duyulmuyordu. Ara sıra, kahredici küftettirici buz gibi bir esinti hafifçe uğulduyordu. Adamı görünce lanet olasıca Ersin'in sinir bozan tavırları geldi aklına. İkisine de küfretti.

Gecenin bir vaktinde şehrin dört yanından gelirlerdi. Sarmalanmış çocuklar, mazlum bakışlı kadınlar, ezik büzük erkekler... Nasıl gelirlerdi hastaneye. Nereden kesip taksiye para verirlerdi. Acıdı bu yoksul, zavallı insancıklara. Geç saatte şehir dışında taksi bulmak zordu. Döndü. Demin sanki tanıyamamış gibi karaltılara yaklaştı.

"Siz Ersin'in tanıştırdığı arkadaş değil misiniz? Yani tanıştırmadığı."

Adam güldü.

"Evet, adım Raif." Durağın yan panosunun arkasına saklanmak istercesine utangaç, geride duran genç kadını başıyla işaret etti "Bu da bizim hanım. Feride."

Bir an karanlıktaki kadına doğru gülümsedi Necati. Raife döndü : "Nereye böyle?"

"Çocuğu hastaneye götürüyoruz doktor bey. Yine ateşi çıktı. Kadir Bey, ateşi çıkar da düşüremezseniz kesinlikle hastaneye götürün de-

mişti. Bir ara sık sık havale geçiriyordu, onun için telaşlanıyoruz.”

“Bana uğradınız mı?”

“Evet” dedi kadın. Kocasının sıkıldığını görünce ilave etti “Ben ısrar ettim. Raif’e kalsa hemen hastaneye gidecektik.”

Adam utangaçça gülümsedi. Kadın yaklaştı.

“İyi ki yoktunuz. İş dönüşü yorgun argın sizi rahatsız edecektik. Şimdi otobüs gelir. Bir durak ilerden dönüyor bu geçen.”

Necati irkildi. Kadına dikkatle baktı ve donakaldı. Bu, o kızdı! Otobüste rastlaştığı, sokak içinde takip ettiği o kız... Ne diyeceğini bilemedi. Önce Raif’e sonra yoldan hızla geçen bir arabaya bakışlarını kaydırdı. Kısa süreli sessizliğin ardından kendini zorlayarak güçlükle konuştu :

“Hazır buradayken getirin bir bakayım. Gerekiyorsa zaten götüreceksiniz. Haydi gelin.”

Daha fazla yüz yüze kalmamak için sabırsızlıkla öne geçti. Hay Allah, ne biçim bir rastlantıydı bu. Rezil olmuştu. Yerin dibine geçmişti. Ne yapacaktı şimdi? Kendisini güçlükle toparlayıp bir durum muhakemesi yaptı. Aralarında hiçbir şey geçmemişti ki. Tasa edecek ne vardı. Birkaç beğeni dolu bakış... Bir şey çıkmazdı ondan. Hem kız fark etmiş miydi bakalım. Ya onu takip edişi? Takip ettiği ne malumdu. Bir durak önce inip yürümek, ya da bir yere uğramak istemiş olamaz mıydı?

Lojmana geldiklerinde paniği biraz olsun yatışmıştı. Konuklarını yüzlerine bakmaktan kaçınarak içeriye buyur etti. Hastayı soymalarını istedi.

Çocuk üç yaşlarındaydı. Güzel denilemeyecek kumral bir kızdı. Muayenesini yaptı. İki ampulü birbirine karıştırıp enjekte etti. Evde her yaş için gerekli acil ilaçlardan bulunduruyordu. Para kazanma kaygısından değildi bu. İlk kez hasta giriyordu kapısından içeriye. Beklenmedik bir durum gelişir, kullanmak gerekir diye tedbirliliğinden topluyordu ilaçları.

İlgisini çocuğa yöneltmek kafasını toplamasına yardım etmişti. Halbuki çocuk muayene etmekten pek hoşlanmazdı. Suç onlarda değil, ana babalarındaydı elbette. Ebeveynlerde ince düşünce var mıydı ki o yetilerini çocuklarına kazandırabilsinler. On iki yaşında koca ço-

cuk iki yaşındaki bebek tepkileri gösterir, steteskop sırtına değmeden avaz avaz bağırmaya başlardı.

Ama bu çocuğa kanı gerçekten ısınmıştı. Bir hayli hasta olduğu halde bir kez olsun ağlamamış, sızlanmamıştı. Yarım yamalak konuşmasıyla gündüz polikliniğe gelen erişkinlerden çok daha akıllıca sorular soruyordu. Hasta bir insanın ne yapması gerekir, doktor kimdir, yabancı birisiyle nasıl konuşulur, her şeyi biliyordu. Çocuğa hissettiği yakınlık ana babasına karşı duygularına yansdı. Kadına göz attı. Çok doğal davranıyordu. Artık birkaç laf edebilirdi onlarla.

Aşırı ısrara dayanamayarak dört gün sonra bir akşam Raif'lere gitti. Adam, onu yukarıda, durakta karşıladı. Necati'nin aşına olduğu o sokaktan geçerlerken, davetini kıramayıp geldiği için ne çok sevindiğini anlatmaya çalıştı.

Bir kez daha karşılaşmaktan korktuğu, ama öte yandan garip biçimde, tutkuyla özlediği kadın yine olağanüstüydü. Başörtüsü yoktu, sade bir elbise vardı üzerinde. Konuğunun tedirginliğini fark ediyor ve sanki bunun nedenini biliyordu, ama çıldırtan bir umursamazlık içindeydi. Gurur vardı bu umursamazlığın içinde, zekâ vardı, soğukluk vardı, istihza vardı. Necati bir türlü rahatlayamıyor, ama bu narin varlığı yakınında hissetmekten, kısa kısa anlar gözünün önüne gelen o güzel tabloları seyretmekten zevk duyuyordu. Ufaklığın da sevimliliği sndeydi. Ana kız arasına kucaklaşıp koklařtıķķa sıcak duygular ağlıyordu Necati'nin içinde. Bu basit mekânda, içinde bulunmakla insanda değersizlik hisleri uyandıran, uyum ve zevkin meزالime uğradığı o basit odada ne şaşırtıcı bir tezattı karşılaştığı.

Raif ekingen, fakat içten bir insandı. İki sofrasında yavaş yavaş açıldı, aıldıķķa derinleşti. Hayat öyküsünden kesitleri çarpıcı ve sürükleyici bölümler halinde anlatıyordu. vnmek, söylediklerinden yeteneklerine pay çıkartıp karşısındakini etkilemek niyetinde değildi. İki meclislerinde, her önüne gelene iini dkenlerden olmadığı da seziliyordu. Belli ki Necati'nin yakınlığını kazanmak istiyordu. Dostluğunu arzu ettiği bir insana, ilişkinin başında drstce kalbini açıyordu, güçlü ve zayıf yanlarıyla. Tanımadığı halde Necati'de kendi ruhuna yakın bir şeyler olduğuna inanıyordu.

Afyonluydu. Çocukluğu ve gençliği yoksulluk içinde geçmişti. Sanat okulunda geceleri çalışarak okuyabilmişti. Okulun son sınıfındayken babası ölmüştü. Mezun olur olmaz, almıştı annesini yanına, terk etmişti memleketini. On yıl önce olmuştu bu. On yıldır ...deydi. Annesi felç geçirmiş, iki yıl hastanelere sırtında taşımış, evde yemeğini yedirmişti kadının. On yılda yedi fabrikaya girmiş çıkmıştı. Bir ara sendika temsilciliği yapmış, pek çok kez gözaltına alınmış, üç kez de tutuklanmıştı. Aktif mücadele yıllarındaki Raif'ten, gurbetteki çocuğunu anarcasına kıvanç ve özlemle söz ediyordu Necati'ye.

Eşiyle nasıl tanıştıklarını da anlattı adam. Feride o zaman lisede öğrenciymiş. Raif arkadaşlarıyla fabrika önünde bildiri dağıtacak grubu bekliyormuş. Gele gele on beş yaşında bir oğlanla, işte bu kız gelmiş. İşçilerin kahkahaları arasında birbirlerini ilk kez orada görmüşler.

O anı, hayalinde canlandırmaya çalıştı Necati. Kendisini Raif gibi hissetmeyi, onun duygularını yaşamayı başardı. Bu duygularda gerçek özveri, gerçek saflık vardı. Sert hatlı esmer zayıf yüzüne daha da tekinsiz bir ifade katan şu birbirine yakın gözlerde – dikkatle bakınca – okunuyordu o güven vericilik, o derinlikli sevgi. Hem kıskandı onları, hem içi huzur buldu. Kızın babasıymış gibi hissetti kendini. Evladı emin ellerdeydi.

Konuyu değiştirdi. Ev sahibine işçilerin politik yaklaşımları, sendikaların son durumuyla ilgili sorular sordu.

“Ersin bizi işçilerin kurtaracağını söylüyor. Bir işçi olarak sen ne diyorsun?”

“İşçi demekle, sınıf demekle iş bitmiyor doktor bey. Onları toparlayacak insanlar gerek. Çıkarılıp işlenmeyince, toprak altındaki ham demirin ne kıymeti var. Bak mesela, burası da bir işçi şehri. Hâlâ bilincini koruyan şurada kaç insan var. Bir elin parmakları kadarız. Bizleri de izliyorlar, gözlüyorlar. Ersin Bey umutlu. Umutlu olmak iyi şey, ama...”

Akşam geç saatte evine dönerken yüreği son aylarda hiç duymadığı kadar hafifti. Şu Raif ilginç insandı. Onu yakından tanımak, insana yaşamın çok değişik yönlerini tanıma olanağı verebilirdi.

Başhekimin genelgesini, salı sabahı poliklinikteyken aldı. Yazıda, pratisyen hekimlerin üç günden fazla istirahat veremeyeceği ve nöbetlerde nöbetçi şefe danışmadan hasta yatıramayacağının bilinmesi isteniyordu.

Necati çileden çıkmıştı. Birinci nokta yasal yetkilerine tecavüz anlamına geliyordu, ikincisi kendilerini yardımcı hekim yerine koyan anlayışın göstergesiydi. Uzmanlar muayenehanelerinden geçmeyenlerin hastaneye yatırılmasından, istirahat raporu almasından rahatsız oluyorlardı. Demek ki başhekime baskı yapmışlardı. Sanki pratisyenler hasta yatırmaya çok hevesliydi ve sanki bundan kazanç sağlıyorlardı. Bu hastanede iyi çalışmanın karşılığı, teşekkür yoktu, takdir yoktu, hakaret vardı. Baştabip hekim değil düzenbaz bir politikacıydı adeta. “Gelen hastayı geri çevirmeyeceksiniz. Günde yüz olur, yüz elli olur, hiç önemli değil, karnına dokunup, göğsüne steteskobu dayadınız mı tamam. Nasıl baktığınız, ne yazdığınız önemli değil. Bana şikâyet aksetmesin kâfi” diyordu.

İşi öylece bıraktı, Ersin’e koştı. Beklediği tavırla karşılaştı orada. Sonra Tülay’ı aradı, Ayşe’nin yanında buldu onu. Bu kez düş kırıklığına uğradı. Öğlen konuyu odada topluca otururlarken açtı, morali daha da bozuldu. Herkes ateş püskürüyordu bu saygısızlığa, ama kimse tepki göstermeye yanaşmıyordu. Necati’nin önerdiği tepki de tepki olsaydı. Topluca gidip başhekimle konuşalım demişti sadece.

Ersin, beni zaten anarşist biliyorlar, bir de böyle bir iş için ortaya çıkmayayım, diyordu. Kapıyı çarpıp çıkarken, “sen anarşist değil, lafazan bir soytarısın” diye bağırırdı Necati. Ayşe, ne olacak canım, başımıza dert olan iki işten sıyrılıyorz, fena mı, diyordu. Üstelik başhekimi kızdırmamak lazımdı. Adam pantolon giymelerine bile karışmıyordu.

Daha iyisini nerede bulacaklardı. Konuya en dürüst yaklaşan Tülay'dı : İhtisas sınavını kazanmış, tayini çıkmıştı. İdareyle arası açılsa evrakının geciktirilebileceğinden korkuyordu.

Kararını vermişti. Çıkıp tek başına konuşacaktı. Eğer genelgeye hiçbir tepki gösterilmezse, kişiliğinin, herkesin içinde suratına tükürülmüş kadar küçük düşeceğine inanıyordu. Ama neden kendi üzerine, yalnızca kendi üzerine alınıyordu hakareti. Neden olacaktı, diğerlerinin vurdumduymazlığı, solucanlığı yüzünden. Suratlarına tükürülse yağmur yağıyor zannederdi bu kişiler. Öğle yemeğini kafasının içinde kavgalar ederek tek başına yedi. Kimsenin yüzünü görmeye tahammülü kalmamıştı. Yemekten sonra bahçede dolaştı. Aşağıda ana yol tarafındaki duvara kadar yürüdü. Ayakkabıları çamura bulanmıştı. Yoldan geçen arabaları dalgın gözlerle izledi. İki de birde saatine bakıyordu. Vaktin geldiğine sonunda karar verdi. Hızlı ve emin adımlarla binaya yürüdü. Kalbi hızlı hızlı çarpıyordu. Yüzünün kanı çekilmişti. Kargalar bile ayaklarının dibine konup uçuşarak, gıklayarak genelge rezale-tini ima ediyorlardı ona ve dalga geçiyorlardı.

Başhekimin koridorunda Fuat'la karşılaştı. Zavallı kaç aydır İzmir'e tayinini yaptırmak için uğraşıyordu. Mecburi hizmeti biteli altı ayı geçiyordu.

"Selam" dedi gülerek.

Necati bir an önce işi bitirme kararının gerilimi içinde donuk bir yüzle cevap verdi.

"Merhaba."

Fuat kolundan yakaladı.

"Öğleden önce konuştuklarınızı duydum" dedi. "Tamamen sen haklısın. Bu iş kendi özel çıkarını ilgilendiriyorsa git konuş adamla. Yok eğer topluluk adına bir şeyler yapmak istiyorsan ki ona eminim, hiç değmez, vazgeç. İlk yıl ben de senin gibiydim. Ne kavgalar ettim, sor, eskiler bilir. Bir teki bile arka çıkmadı. Lafa gelince ilericilik, milericilik, feministlik, zımbırtı... Bana lümpen demeyi bilirler. Ben bu lümpen halimle tabip odasına üye yapmaya çalıştım onları da, hiçbiri yanaşmadı. Değmez, abi değmez. Üzme tatlı canını."

Necati iç geçirdi.

"Söylediklerinde kısmen haklısın. Ama işi bir yerinden tutmak ge-

rekir. Yani bir tutan olmalı” dedi kısık ve yakınan bir sesle. “Ben böyleyim işte. Tutamıyorum kendimi.”

“Öyle olsun” dedi Fuat, omuzuna vurarak. “Haydi kolay gelsin. Adamın neşesi yerinde. Konuşacaksan bugün konuşman isabet olur.”

Başhekim odasında yalnızdı. Gerçekten keyfi yerinde görünüyordu. Necati’yi masanın ön başındaki koltuğa buyur etti. Çay isteyip istemediğini sordu. Necati kendine güvenli görünmek için rahat bir tavırla “memnun olurum” diye cevap verdi. Kafası karmakarışıkta aslında.

Baştabip zili çalıp odacıyı çağırdı, iki çay istedi.

“Evet evladım, seni dinliyorum” dedi yükseklerden gelir sesiyle.

Necati sesinin titremesine engel olmaya çaba harcayarak, fakat düşüncelerini yumuşatmaksızın, genelgenin, üzerinde yarattığı etkileri özetledi. Adam ilgiyle, ama alaycı bir gülümsemeyle dinliyordu. Bu, onun söz edilmesinden hoşlanmadığı şeyleri dinlerken takındığı yüz ifadesiydi. Necati’nin sinirleri iyice gerilmişti. Söylediklerinin sonucunu topladı.

Başhekim uzunca bir sessizlikten sonra geriye yaslanarak gülümsemesine ara verdi.

“Bunlar senin düşüncelerin mi, yoksa öbürleri adına mı konuşuyorsun?” diye sordu.

“Başkaları adına konuşmuyorum. Bunlar kendi düşüncelerim. Fakat sanırım diğer arkadaşlar da benim gibi düşünüyorlar.”

“Ersin niye gelmedi peki, Samet nerede?” dedi adam. Pencereye doğru bakıp yüzünü ekşiterek adlarını anımsayamamış gibi birkaç kez masaya vurdu. “Şey, neydi adı.. Tülay. Sonra Ayşe.. Yeni gelen biri vardı... Onlar niye gelmediler?”

“Bilmiyorum efendim” dedi Necati. Efendim, der demez pişman olmuştu. Adama hoş görünme gereksinimi de nereden çıkmıştı birdenbire. “Onlar da böyle düşünüyorlarsa herhalde gelir, söylerler” diye mırıldandı.

“Ama gelmediler” dedi adam alay edercesine. Sonra Necati’nin hiç beklemediği bir soru sordu “Sen lisede, fakültede de böyle hızlıydın galiba, ha?”

Necati bir an ters bir cevap vermesi gerektiğini düşündü, cesaret

edemedi. Bunun için kendini toparlamalıydı. Gelen çaycı imdadına yetişti. Başhekim yanıt beklemeden devam etti

“Dinle Necati. İdarecilik zor iştir. İnşallah sen de bir gün bu makama gelirsin, benim durumumu o zaman anlarsın. Birbirine karşıt bir sürü güç var. Yüzlerce kişilik, yüzlerce kişisel çekişme, sürtüşme, anladın mı... Kimseyi incitmeden kırmadan menfaatler arasında ortak noktalar bulmak zorundasın. Bizim memlekette insanları ne kadar kırrarsan, kişiliklerini ne kadar ezersen o kadar başarılı idareci olursun derler. Bak, o da doğru. Bizim toplumumuzda otokontrol gelişmemiş daha. Gevşek bırakırsan suistimali önleyemezsin. Ama ben bu kuralı bazen bilmiyormuşum gibi davranmak istiyorum. İdareci olacaksam çağdaş bir idareci olmak istiyorum. İpleri gevşetmeden, fazla da ezmeden... Anlayabildin mi? Başarıyı başaramam o başka mesele. Bak, fazla istirahat verildiği konusunda bölge müdürlüğünden sürekli uyarı alıyorum. İnkâr etme, yüzünüz yumuşak, fazla rapor veriyorsunuz. Üç gün yetecek hastaya bir hafta veriyorsunuz, Bir hafta yetecek olana onbeş gün veriyorsunuz. Bu işin dalaveresini yapan çok. Hem işçilerden hem doktorlardan. İsim vermek istemiyorum, sizin aranızdan değil zaten. Adamlarla bu yüzden az mı sürtüşmeye giriyorsunuz. Üç günden fazla istirahat gerekli mi, yazın yazıyı mütehassısa sevk edin. Başınızdan atmış olursunuz, yani sizin çıkarınıza. Bunu onur sorunu yapmayın rica ederim. Şartlar değişir, bu genelge de yürürlükten kalkar. Ya da tayin olur gidersiniz, orada istediğiniz kadar rapor verirsiniz. Hasta yatırma konusu : Bir gün sen gel, geç şu perdenin arkasına dikil de bir taraftan vatandaş, bir taraftan mütehassıslar, benden neler istediklerini kulaklarıyla duy. Sizi köle gibi kullanmak istiyorlar oğlum. Bu uzmanlar ellerinden gelse özel mektuplarını bile sizlere yazdırırlar, sen ne diyorsun. Şu hastanede ben olmasam, öğle yemeği yemeye vaktiniz kalmaz. Bir iki azarlıyorum, fırçalıyorum, geri basıyorlar. Neden? Çünkü hepsinin bu hastaneye küçük büyük çıkar bağları var. Ama arada sırada bir ufak isteklerini yerine getirmek lazım. Dengeleri iyi korumak meselesi. Ama kendi özel hastanız varsa, benim adımla açın, yatırım istediğiniz servise. Bir, üç, beş... ne kadar isterseniz. Sabah gelir, basarım imzayı, kimse gık diyemez.”

Necati karşılık bulamadı. Çayı bitmişti. Başhekime düşüncelerini

dinlediği için teşekkür ederek izin istedi. Lisedeki, fakültedeki gidişinin sorulması midelerini fena halde bulandırmıştı. Bir an evvel çıkmak istiyordu odadan.

Başhekim, elini sıkarak, güle güle, dedi. Tam kapıda arkasından bağırarak durdurdu.

“Şunu unutma : Her topluluk kendine layık şekilde yönetilir. Kötü yönetiliyor diye ben hiçbir topluma acımam. Ama ortalamayı yükseltmek için kendini harcayanlara üzülürüm. Sen sen ol, hiçbir zaman tek kalma. Kendini harcatma.”

O gece Necati sabah dörtlere kadar yatmadı, demlik demlik çay içti, alışkanlığı olmadığı halde sigara üstüne sigara yaktı ve düşündü. Halis'in, peşinde dolaşması, başhekimin sabah geçmişini kurcalaması kapkara bulutlara gömüyordu onu ve tüm bunlar bir yana, kendinden hiç mi hiç memnun değildi. Omuzları üzerinde ağır bir yük gibi taşıdığı kişiliği takat bırakmamıştı. Yürüyemiyordu artık. Çöküyordu. Benliğinin her bir özel yanı, ayaklarına takılmış birer köstekti, ilerlemesine olanak tanıımıyordu. Mecburi hizmete ertelediği kişisel güç toplama ve atılım dönemi ufukta görünmüyordu. Kış ortasında denize düşmüştü sanki, suyu emen giysileri onu aşağı çekiyor, dondurucu soğuk kollarını felç ediyordu.

Hoşlanmadığı, nefret ettiği tüm özelliklerini kafasında bir bir saydı, döktü, böylesi niteliklerin yoğun biçimde neden kendi benliğinde toplandığına bir yorum getirmeye çalıştı. Sonunda karara vardı Bu kişiliği değiştirecekti. Onu huzura kavuşturacak, ruhundaki kavgayı yatıştıracak, bu toplumda yolunu açacak yeni bir kimlik edinecekti. İnsanın, bir yaştan sonra kişiliğini yeniden yapılandırmasının mümkün olup olmadığını bilmiyordu ama, bu yolda en ufak şansı varsa, onu sonuna dek kullanacaktı. Saygı duyduğu tüm değerler adına, aldığı kararı uygulamak için yemin etti. Değer verdiği ya da vermediği belli insanlarla konuşacak, onları çözümleyecek, beğendiği özelliklerini nasıl kazandıklarını inceleyecek, onlar gibi davranmaya çalışarak yepyeni bir bileşim yaratıp, yeni bir kimlik oluşturacaktı.

Verdiği kararın coşkusuyla, saatin ilerlemesine, uykusuzluğuna aldırmadan tasarımının ayrıntılarını yapılandırmaya daldı.

Günlerden cumartesiydi.

Öğlen iki arkadaşından iki mektup almıştı. Sindire sindire okumak istediği mektupları ancak akşama doğru eline alabildi. Mecburi hizmetteki arkadaşlarının yazdıkları kendi durumuna da uyan benzer özellikler gösteriyordu Çevreye uyumsuzluk, mesleğe uyumsuzluk, geçmişe özlem, arkadaşlara özlem ve coşkulu değil, fakat güçlü umutlar...

Şöyle diyordu biri : “Günde ortalama beş hastam var. Ağır vakaları il merkezine sevk ediyorum. Gidecek gücü olan gidiyor. Gidecek gücü olan aslında zaten bana uğramadan gidiyor. Bazen kendimi çok gereksiz hissediyorum. Koskoca altı yıl neden okuduk acaba diyorum. Yaptığım işi, iki ay kurstan geçmiş bir lise mezunu pekâlâ yapabilir. Sağlık ocağına üç kuruşluk bir santrifüj cihazı göndermiyorlar, fakat o cihazdan da değersiz gördükleri bizleri oraya buraya saçmayı iyi beceriyorlar. Bu zorluklar, yaşamı ve halkı tanımamıza yarıyor desek, bak o yararı sağlıyor. Yoksa bilerek mi gönderiyorlar? Okuldayken mesleğimi ve halkı seviyordum. Şimdi kuşkuluyum.” Öteki, sağlık müdürünün, partililerin şamar oğlanı olmasından yakınıyordu. Adam, eften püften şikâyetler için yukarıdan zılgıtı yedikçe acısını bizlerden çıkarıyor, bağırıyor, hakaret ediyor, olmayacak hizmetler bekliyor, diye yazıyordu. Örneğin, içlerinden biri günaşırı evlerine giderek ilçe başkanının annesinin tansiyonunu kontrol ediyordu. “Çıldıracığım. Herkes kakavanca boyun eğiyor. Adama laf yetiştirmek yine bana düşüyor. Çoğunluk başka türlü davrandığı için anormallik bende mi diye düşünüyorum, işin içinden çıkamıyorum.”

Necati karamsar satırları bile sevinçle okudu. Dostlarıyla duygudaşlığının devam etmesi onu mutlu etmişti. İşte, ne denli uzakta da ol-

sa yalnız değildi. Aynı şeyleri düşünüyor, aynı şeyleri hissediyordu. Üstüne bir de Beşiktaş'ın galip geldiğini öğrendi, sevinci daha da arttı. Kendisine çaylı pastalı bir ziyafet çekmeliydi. Üşengeçliğini yenip giyindi, saçını taradı, çıktı. Lojmanların arkasında, ilerdeki mahallenin içlerinde bir pastane vardı.

Dönüşte caminin önünden geçiyordu. Akşam namazından çıkanlar dağılmaktaydı. Genellikle işçiler ve işçi emeklilerinden oluşan acelesiz kalabalığa karıştı. Müminleri omuzlaya omuzlaya zorlukla yaklaştığı kapıdan cemaat boşalmaya devam ediyordu.

Birden şaştı kaldı. Raif de aynı kapıdan çıkıyordu. Ortalık yeterince aydınlık değildi. Emin olamadı, dikkatle baktı. Oydu! Kalabalıkla birlikte, üç adım gerisinden bir süre takip etti. Biri yaşıtı, diğeri yaşlı iki dindaşıyla konuşa konuşa ilerliyordu. Adımlarını hızlandırıp sol yanından geçti, geçerken sezdirmeksizin göz attı. İşçinin yüzünde, o kapılardan yüzlerce kez çıkanlara özgü mütevekkil, hoşnut anlatımı yalıladı. Sokakların tozunu çamurunu çöpünü, evlerin çirkinliğini, giysilerin pejmürdeliğini, çocukların çelimsizliğini, yaşanan adaletsizlikleri, cehalet ve nemelazımcılığı kutsayan o kendinden emin anlatımı... Morali bozulmuştu. Ertesi gün tutacağı nöbetin, akşamına kattığı tatsızlık çığ gibi büyüdü.

İlk köşeden sola sapıp uzaklaştı. Bir daha görüşmeyecekti bu adamla.

Yıllarca Karadenizlilerin arasında yaşamaktan – kocası Karadenizliydi – etkilenmiş şivesiyle, annesinin ince, çatlak sesi kulaklarındaydı

“Çok uslu çocuktun. Baban sana, kim çağırırsa çağırısın bahçeden dışarıya çıkmayacaksın, derdi. Rahmetli Hasan ustayı hatırlar mısın? Bahçe komşumuzdu adamcağız. Babanı da en iyi arkadaşıydı. İki aile, gece gündüz birlikte oturur, birlikte kalkardık. Denemek için kapının önüne gelir, bak sana ne vereceğim diye çağırırmış. Sen çıkmazmışsın dışarı. Ne yapsa ne etse çıkmazmışsın. Bize hep onu anlatırdı.”

“Ama evden kaçmışım?”

“Hele bak, ona biz de hayret etmiştik. İki kere oldu. Dört yaşında ya var ya yoktun o zaman. Canım, o da kaçış sayılmaz ki. Bostanlara gitmişsin. İkisinde de aynı yere, aynı bostana.”

“Niye gitmişim?”

“Bilmem ki. Gezmek için herhalde. Aklına öyle esmiş. O vakitler küçük bir dere vardı. Çocuklar kâğıttan gemilerini yüzdürürlerdi. Kenarındaki yol doğru o bostana gidiyordu. İkincisinde hiç korkmadık. Elimizle koymuş gibi gittik seni oradan aldık.”

“Çocukken üstümü başımı temiz tutar mıydım?”

“Ne bileyim oğlum, tutardın herhalde. Ben çok dikkat ederdim. Sen de pasaklı, haşarı bir çocuk değildin. Ne diye soruyorsun bunları?”

“Babam çok döver miydi?”

“Kızdırdınız mı döverdi. Musa ile kavga ederdim Boyna dalaşırdınız. Bazan kızardı, ikinizi de döverdi. Başka sebepten vurmazdı. Ben daha sık pataklardım. Şimdi aklıma geldikçe, ellerim kırılısın diyorum. Çok döverdim. O yaşta çocuk dövülür mü. Sinirliydim. Eskiden çok sinirliydim.”

“Babam titiz bir insan mıydı? İşinde kılı kırk yarar mıydı?”

“Bütün müteahhitler tutardı rahmetli babam. Aralarında paylaşamazlardı. Titizdi ki severlerdi. Allah razı olsun, sanki bilmiştiler önceden, sigorta, yaptırmışlardı. O zamanlar inşaat işinde kaç tane sigortalı vardı. Neden merak ettin bunları, hele sen bana onu söyle.”

Salondaki çekyatın üzerine uzanmış, geçmişini, çocukluğunu anımsamaya çalışıyor, sabah annesiyle arasında geçen diyaloglardan sonuçlar çıkarıp değerlendiriyordu Necati. Ancak düşündükçe, öğrendiklerinden bir yerlere varabilme umudunu giderek yitiriyordu.

Freud’a inanmıyordu. Bilime hurafe karıştırıyordu bu adam. Nedeni apaçık teknik işlevleri dahi Allahın hikmetine bağlayan softalar vardır. Peşin olarak doğru kabul ettikleri inançları, önlerine çıkan her problemi aydınlatıverir. Aynı süreçteki olumlu gelişme de olumsuz gelişme de ilahi takdire bağlıdır. Çözülmesi çok güç bir karmaşanın da, birbirini yadsıyan zıt iki olgunun da açıklaması basittir onlar için. Psikodinamik kuramcıların akıl yürütme yöntemleri bundan farklı değildi. Teori, yalnızca inananlar için her derde devaydı, inanmayanlar için ise safsataydı. Kendi kişilik özelliklerinin gelişimine ışık tutamıyordu işte. Annesi doğumdan sonra ciddi bir hastalığa yakalanmış, üç yaşma kadar köyde babaannesinin yanında büyümüştü. Köydeki akranları ne kadar tuvalet eğitimi almışlarsa o da o kadar almıştı. Ne titizcesine, ne büsbütün serbest. İki buçuk yaşında altı kuru kalmaya başlamıştı. Bostancı’daki evleri çok büyüktü. Kardeşlerin ayrı odası vardı. O yüzden, *ilk sahneyi* görmüş olması çok küçük olasılıktı. Tüm yaşam süreci, tüm takıntılan, annesine duyduğu hislerden dolayı babasının kendisini hadım edeceği korkusuna bağlı olamazdı. Öyle ya, nasıl da kahrolmuştu babası ölünce. Ağız kavgasına tutuşma talihsizliğine uğradığınız, müfteri, şirret bir komşu kadın gibiydi bu kuram. Hakaretleriyle, aşağılamalarıyla insanın moral değerlerini altüst ediyor; adamı şaşkına çeviriyordu yorumları. Bildiklerinizi gerçekte bilmediğinizi, bilmediklerinizi ise bildiğinizi öne sürüyordu.

Çocukluğunu daha derinlemesine anımsamaya çalıştı. Yine babasının ölümü çıktı yüzeye. İnşaatta kafasına kalas düşmüş, üç gün komada kalmıştı. Bir akşam, içine garip, çocuksu bir sıkıntı çöktüğü o akşam, isteksizce sürdürdüğü saklambaç oyunundan dayısı çağırmıştı. Hiçbir acının zamana karşı dayanamayacağını henüz deneyimleriyle

öğrenemediği çağdaydı. Okulda, ağladığını göstermemek için hemen her ders tuvalet izni istemişti. İştahı kalmamış, bir deri bir kemiğe dönüşmüştü. Ama hayret edilen bir şey vardı Derslerdeki başarısı hiç düşmemiştir.

Sınıflarına dördüncü yıl katılan Necmi'yi anımsadı. İri yapılıydı, haylazın tekiydi. Çift dikiş gittiğinden kendisinden iki yaş büyüktü. Uslansın diye çocuğu yanına oturtmuştu öğretmeni. Bu velet, derslerde biteviye konuşur, düzenle tuttuğu defterlerine çizikler atar, yerlere düşürürdü. Okuldaki ilk dayağını ondan yemiştir Necati. Ama uyarılarına inatla devam etmekten geri kalmamıştı. İki gün sonra bir dayak daha yemiştir. Bakmış olacak gibi değil, sonraki saldırılara karşılık vermeye başlamıştı. Çünkü Necmi herkesi dövüyor, sindiriyor, sınıfta önü alınamayacak bir egemenlik kuruyordu. Zaman gelmiş, günde iki üç kez dövüşmeye başlamışlardı. Sonunda saldırgan dayak atmaktan yorulmuştu – biraz da yemekten – Necati'nin üstünlüğünü kabul etmişti. Ben senin fedain oldum, kim sataşırса göster, döveyim, demeye başlamıştı.

Düzenliliğe tutkusu devam ediyordu. Kuralcılığa olan tutkusu nasıl olmuş da kural bozuculuğa dönüşmüştü ve kaç yaşında?

Orta ikideyken hâlâ sınıfın ineklerinden ve kuzularındandı. O yıl bir Türkçe yazılısında, hocanın yerde bulduğu kopyalığın kime ait olduğunu söylemediği için beş arkadaşıyla birlikte sıfır almış, bu yüzden iftihara geçememiştir. Uğradığı haksızlık, kuralların ne denli kuralsızca saptandığını ve ne denli kuralsızca uygulandığını kavramasına katkıda bulunmuştu. Kuralları hiçe saymanın kışkırtıcı zevkini bir kez tattıktan sonra arkası gelmiş, serseriliğe uyum sağlaması çok vaktini almamıştı.

Dövüşmekte ustaydı. Bu özelliği her zaman arkadaşları arasında saygı uyandırmıştı. Ustalığı dayak yemekten korkmamasına dayanıyordu. Çocukluğu dayak yiyerek geçmişti. Abisi Musa'nın bu alandaki katkılarını daima şükranla anardı. Dört yaş büyüktü Necati'den. Dört yaşın avantajını iyi kullanırdı. Sürtüşme üretmekte o kadar yaratıcıydı ki... Kavgalar daima Necati'nin dayak yemesiyle sonuçlanırdı. Babası sağlığında, hırgürü eğer görmüşse gelir ayırır, sonra ikisini de pataklardı. – Türk toplumundaki eşitlik anlayışının aileden başladığı-

nı o yaşlarda öğrenmişti Necati – Neden suyuna gitmiyordu Musa'nın? Hakaret edecekse bırak etsin, niye hakarete hakaretle karşılık veriyordu? Yoksa kötekten hoşlanıyor muydu? Yok canım, ama inatçılığından haz duyduğu galiba doğruydu.

Musa sonunda tam bir psikopat olup çıkmıştı. Liseden terk etmiş, bir ara hırsızlıktan hapse girmişti. Sonra evlenmiş, altı ay sonra boşanmıştı. Şimdi Almanya'daydı. Annesi her ay oraya buraya değişik adreslere mektuplar gönderiyor, yedi sekiz ayda bir de cevabını alıyordu. Hep aileden alan, hiçbir şey vermeyen bu olmaz olasıca kardeşin uzak durması, anne dışında aslında herkesi memnun ediyordu.

On iki-on üç yaşlarından beri ailenin tüm sorumluluğunu erkek olarak omuzlarında hissetmişti Necati. Ne var ki, sadece hissetmekle yetinmişti. Sürekli kaçmıştı bu sorumluluktan. Öğrenim dönemi içinde; yatılı okulda okumasını bahane ederek, yazın; tatili ve yorgunluğu... Tüm sorumluluk annesinin üzerinde kalmıştı. Gerçekte, tamam artık, yükü ben devralıyorum, dese, hangi yükü devralacağını, neler yapması gerektiğini bilmiyordu ama, bir şeyleri eksik bıraktığını, hatalı olduğunu seziyor, suçluluk duygusundan kurtulamıyordu.

İki yaş büyük ablası kendisi gibi ortaokul öğretmeni olan birisiyle dört yıl önce evlenmişti. Dört yıldır o nedenle biraz olsun huzur içindeydi. Ne de olsa aileden bir kişinin hem de bir kız kardeşin sorumluluğu üzerinden gitmişti. Eşi Servet iyi bir insandı. Sahi, neden onu benimseyebileceği örnek kişilik olarak saptamıyordu?

Beklentisiz, rahat, huzurlu bir insandı. Bilgi, görgü huzursuzluğu artırır, beklentileri çoğaltır denilir. Servet az buçuk aydın sayılırdı. Kıt kanaat geçiniyorlardı, yılda iki hafta Akçakoca'da akrabalarının yanına denize gidiyorlardı, sanki onlardan mutlusu yoktu dünyada. Servet'in akşam gelip *Cumhuriyet*'ini okuması yok mu, dünya nimetlerinin çeşitlisinden bolca yararlanan zengin bir mümin Kuran okumakta sanır, imrenmekten kendinizi alamazdınız. İki çocukları vardı. İyi ki de vardı. Servet, gazete okumaktan artakalan zamanlarında çocuklarıyla ilgilenirdi. Eve gelenlere onlardan öyle çok söz ederdi ki, konuklar çok sevimli olmalarına rağmen zavallı çocuklardan nefret etmeye başarlardı. Beğenmedi bu kişiliği.

Yan odanın kapısı açıldı. Kardeşi Özcan ders çalışmaktan yorul-

muş, anlamsızlaşmış gözlerini üzerine dikti. Sonra birden güldü.

“Âşık mısın ne oldu? Yatıp yatıp düşünüyorsun.”

“Yoo” dedi Necati dalgın dalgın, ciddi bir yanıt vermesi gerekiyormuş gibi.

“Ben abla mlara gidiyorum. Hadi artık yemek vakti geldi. Sen gelmiyor musun?”

“Hayır, ben aç değilim. Siz yiyin yemeğinizi, beni beklemeyin. Belki sonuna doğru gelirim.”

“Ayda yılda bir geliyorsun, beraber bir yemek bile yiyemiyoruz.”

“Oğlum sabah kursa gittin. Öğlen derse oturdun. Ben ne yapayım.”

“Zevkimden çalışmıyorum ya. Pazartesi üç tane sınav var.”

“Peki sen git, ben geliyorum.”

Kalktı, odada volta atmaya başladı. Salon ve eşyaları adeta ilk kez görüyormuşçasına biraz şaşkın, merak ve hayretle inceliyordu. Eski tip, ağaç kenarlı, desenli kumaşla kaplı koltuklar; koyu tonda cilalı tahta bir masa, ona uygun iskemleler, yine oyma işlemeli ağaç bir büfe, kristal avize, köşede televizyon, yerde sıradan kalitede bir halı... Kaldırım tezgâhı işi şu çekyat olmasa, tek başına hiçbir eşya, zevkli döşenmiş lüks bir salonun içinde sırtıtmayacak nitelikteydi. Her yana baktı, yokladı, düşündü; çekyat dışında köylü işi, avam havalı eşya bulamadı. Neydi öyleyse bu mekâna toplumun orta halli ya da fakir, kırsal kökenli katmanlarının, onların kültürünün kokusunu veren? İçinde yaşayanlar mı? Köşedeki şu terlik mi? Yoksa pencereden görünen çevre mi? Pencereden bakmasa? Şu evi sosyete bir semtte varsaysa... Olmuyordu. Kendisiydi bu kokuyu veren. Kendi düşünceleri, karmaşaları, beklentileri... O sevmediği terimi kullanırsa, aşağılık kompleksinin ta kendisi değil miydi bu duygu?

Saçını tarayıp dışarıya çıktı. Apartmandan çıkarken gözucuyla ablasının penceresine baktı. Gören olmamıştı. Hızla uzaklaştı.

Sevmiyordu bu apartmanı, bu sokağı. Bahçelerini satmışlar, güzelim ahşap evlerini yıktırmışlardı. Çocukluğunun en mutlu anlarının geçtiği o meyve bahçeleri, cevizlikler, bostanlar, küçük derecikler, gölcükler, korular, tahta çitler, çim alanlar, hiçbirisi yoktu şimdi. Buradan geçerken tanıdık amcalar kafasını okşar, teyzeler evlerinin önünde

pişirdikleri enfes kokulu börekler, bazlamalar verirlerdi. Herkes gülümserdi ona, herkes severdi. Aynı sokakta, kimsenin selam vermediği, geçerken yüzüne gülümsemediği, orta yaşa merdiven dayamış bir yabancı olarak yürüyordu. Bahçelerle birlikte ruhlardaki sıcaklık da satılmıştı.

Kardeşini düşündü ve acıdı ona. Özcan o günleri görememişti. Bahçeleri olmayan evlerde büyümek talihsizlikti. Ama belki asıl talih-siz olan kendisi gibi olanlardı. Yeni nesil şu ortama daha iyi uyum gösteriyordu. Özcan ergenlik döneminde, en sorunlu olması gereken çağdaydı. Hiç sorunlu biri gibi görünmüyordu. Geçmişini bilmiyordu, özlemiyordu. Bugünü ve geleceği düşünüyordu yalnızca.

Genetik, dedi. Her şeyin başı, temeli genetik yapı... Babasından tizliği, annesinden donukluğu almıştı. Şanssızlıktı bu. Neden kötü özellikleri toplamıştı. Neden babasından canlılık ve neşe, annesinden iş bilirlik almamıştı. Tek tek kardeşlerinin özelliklerini sıraladı. Birçok ortak nitelik taşıyorlardı. Ama ayrılan yönleri de çoktu. Ölen amcasının simaen kendisine benzediğini söylerlerdi. Onun da kafaca pek sağlıklı olmadığını duymuştu.

Yürümek, ayakları sızlayıncaya kadar yürümek, sıkıntısına iyi geliyordu. Yürüdü, yürüdü, saatlerce yürüdü ve düşündü.

Eve döndüğünde gece yarısıydı. Herkes yatmıştı. Banyodaki ecza dolabından bir diazem aldı, bir bardak sütle içti. Kimse uyanmasın diye ışığı söndürüp, yarım saat mutfakta oturdu, sonra yattı.

Eski sözlüsünden mektup almıştı. Pazar akşamı geliyorum, diyor-
du kız. İstanbul'dan saat kaçta otobüse bineceğini bildiriyordu. Bu ne
müthiş bir gamsızlık diye düşünmekten kendini alamıyordu Necati.
Telefonla görüşme gereği duymuyordu hanım, mektubun yerine ula-
şıp ulaşmadığını bilmiyordu, çıkıp geliyordu. Oysa kendisi, evde mi
beklesem, yoksa garaja mı insem, diye kafa yora yora akla kararı seç-
mişti. Sonunda kapıya not yapıştırmış, anahtarı komşuya bırakmış,
terminalde beklemeye karar vermişti.

Niye geliyordu Nermin? Yine ne planlar kuruyordu küçük kafa-
sında? Her adımını tasarlayarak atardı bu kız. Daha doğrusu, tasarla-
maya çalışırdı ama, o geniş, rahat yapısıyla tasarılarını uygulamaya
koyması beraberinde üst üste aksaklıkları, terslikleri getirir, hesapları
tutmazdı. İki ay önce bir arkadaşından aldığı mektupta Ferruh'la ara-
larının iyi olmadığı imasını sezer gibi olmuştu. Ziyaretin bununla ilgi-
si bulunabilir miydi? Evet, sahi, geçen ay İstanbul'a gittiğinde diğer bir
ortak arkadaşları aracılığıyla kendisine pek hararetli selamlar iletmışti
kız. O zaman bir anlam verememişti buna. Öyle ya, ilişkilerini birden-
bire hem de acımasız ve kaba biçimde koparan, ona, eski lakabına ta-
mı tamına uygun kironun tekisin, diyen aynı Nermin değil miydi.

Peki, karşılaşp yüz yüze durduklarında ne tavır takınacaktı? Yüzü
gevşeyebilecek, gülebilecek miydi? Ne konuşacaktı, nasıl konuşacaktı?
Geçmiş birlikteliklerine ve kıza karşı bir uçurum kadar derin ilgisizli-
ğini aşp sıcaklık duyabilecek miydi? Şu anda ondan nefret edip et-
mediğini, geçmişte ise sevip sevmediğini bile bilmiyordu.

İlişkilerinin kopma nedeninin, üzerindeki bu donukluk olduğunu
sanmıyordu. Keşke öyle olsaydı. Bu, Nermin açısından, haklı, bağışla-
nabilir bir sebep oluşturabilirdi. Üç yıllık beraberlikleri sırasında o yüz-

den hiç sorun çıkmamıştı da niye son ay birdenbire başına kakılmıştı. Senin bu soğukkanlılığına bayılıyorum, deyip durmuyor muydu önceleri. Araya Ferruh etkeninin girmesiyle, beğeni anlatan soğukkanlı nitelmesi, yerini, odun gibisin, açık sözlülüğüne bırakmıştı. Yalan değil, Ferruh'un yanında odun gibi kalıyordu. Neşeli, canlı adamdı Ferruh. Bilmediği şey yoktu. Sinemadan, tiyatrodan çıkmaz, elinden kitap düşürmez, görmedikleri ve okumadıkları hakkında dahi kendisinden fazla laf üretti. Dahası var, Nermin'le aynı sınıftaydı ve önlerinde birlikte geçirebilecekleri koca bir on iki aylık öğrencilik dönemi onları bekliyordu. Mecburi hizmetteki garip nişanlıyla mektuplaşmaktan çok daha çekici bir şeydi elbette bu.

Perona yeni giren otobüse doğru yürüdü. Bu araba olabilirdi. Pencerele dikkatle baktı, konuğunu göremedi. Ön kapının yanında durup yolcuların teker teker inişlerini izledi. Omuzundan birisi itti o sırada.

“Bir dakika hemşerim.”

Muavindi kakalayan. Bagajın önünde dikildiğinden kapak açılmıyordu. Biraz geriledi. Bavullarını almak için sabırsızlanan yolculardan biri hamle yapıp ayağının arkasına bastı, pabucunu çıkardı. Adam özür dilemediği gibi omuzuyla yüklenerek kenara savurmuştu Necati'yi. Öfkeyle ayakkabısını ayağına geçirmeye çalışırken biri daha omuzuna dokundu. Hiddetle geri döndü.

“Selam.”

Nermin'di bu. Cevap vermesine fırsat vermeden kucaklamış, iki yanağından öpmüştü. “En iyisi senin yaptığın. Bu çamurda yalınayak yürümekten başka çare yok. Baksana botlarım şimdiden battı.”

Öylesine candan davranıyordu ki Necati afallamıştı. Koluna yapışmış bırakmayan kızın esprisine kara bıyıklarının altından bellibelsiz gülümseyerek yanıt verdi. Sonra çıkıştı

“İnsan bir telefon etmez mi. Bari hangi şirketle geleceğini söyleseydin.”

“Sana karşıla diyen kim. Bende adresin var, oraya gelecektim.”

Şaşkınlaştığı zamanlar bonkörlüğü tutardı Necati'nin. Nermin'in çantasını aldı, taksi durağına doğru yürüdü.

Uyandığında saat sabahın beş buçuğuydu. Dili damağı yapış yapış, dudakları kurumuştı. Nezleye yakalanmadan önceleri olduğu gibi boğazı yutkundukça ağrıyor, tıkanmış burnu sızlıyordu. Yerdeki bardağa uzandı. Gecenin bir vakti suyu içmiş olduğunu, boş bardağı eline alınca anımsadı. Ne denli üşense de, yatağından kalktı, ışığı yaktı, kapıyı sessizce açarak mutfığa geçti. İçkiyi fazla kaçırmıştı.

Aklına gelince, Nermin'in durumuna içi sızladı. Ferruh'la bağlarının koptuğu doğrudur. Zoraki, göstermelik bir neşe içinde bunun gerilimini yaşıyordu kız. Mecburi hizmetteki arkadaşlarını yerlerinde ziyaret etmeye karar verdiğini, gezisindeki ilk durağın ... olduğunu söylüyordu. Neden ilk durak burasıydı? Yol üstünde olduğu için mi, yoksa? Akşamki uzun söyleşileri yalnızca şunları anlamasına yaramıştı. Ona karşı kin duymuyordu. O, insanda kısa sürede olumlu ya da olumsuz duygular uyandıracak birisi değildi. Geçmişte var olduğunu sandığı sevgi duygularının canlanması, yani biraz merak, biraz endişe ettiği şey başına gelmemiş, o şeyin esintisi bile yalamamıştı ruhunu. O halde Ferruh'la olan ilişkisini neden böyle patavatsızca sormuş, üzmüştü zavallıyı. Sabah, yeni bir densizlik yapmadan gönlünü almanın yolunu bulmalıydı.

Gürültü yapmaktan sakına sakına dönerken kızın kapısı önünde durdu. Ona kendi odasını, yatağını vermişti. Dinledi. İçeride sessizlik hüküm sürüyordu. Kapı hafifçe aralıktı. Yattığı odadan gelen ışığın aydınlatığı yarı karanlık holde, iki oda kapısı arasındaki duvara sırtını vererek düşündü.

Kapı neden aralıktı? İyi kapatılmadığında kendiliğinden açıldığı olurdu. Belki ihmal etmişti kapatmayı, ya da oda hava alsın istemişti. Şu anda itiverse kapıyı yavaşça, sızsa içeriye nasıl olurdu? Uyuyordu kızcağız. Belki uyanıktı. Fark ederse ne olurdu? Odada kazağım kalmış der, alır çıkardı. Belki başka bir şey derdi. Ne derdi? Bilerek açık bırakmış olamaz mıydı, bir davet, bir imna? Girse içeriye belki bir şey derdi Nermin. Ne diyebilirdi? Gelir misin yanıma, çok üşüdüm... der miydi? Belki uyanıktı. Yatakta, gözleri açık, holden gelen tıkırtının sahibi-nin ne düşündüğünü tartıyordu kafasında. Belki asıl geliş nedeni buydu.

Aşağıya, pijamalı bedenine baktı. Çok bayağı gördü. Döndü, oda-

sına girdi. Kapıyı aralık bıraktı. Işığı söndürdü. Portatif yatağa uzandı. Bekledi... Yan odadan bir ses duyar gibi olmuştu. Kalp atışları hızlandı, yüzünün ısındığını hissetti. Dinledi. Sessizlik sürüyordu. Yoksun olduğu girişimciliği neden kızıdan bekliyordu. Bıkmıştı tutukluğundan. Ahlakçılığından bıkmıştı. İlkelerinden, pek değerli onurundan...

Örneğin Fuat, ne denli rahattı ilişkilerinde. Onun yaptıklarını neden iğrenç bulmuyordu. Ufak tefek zaaflarından ötürü otokritik yaptığı anlardakinin binde biri kadar neden acımasız olmuyordu Fuat'a karşı? Adam, şu anda geçerliliğinden şüphe duyduğu ahlaki ilkeleriyle bağdaşır tutum içinde değildi. Fakat niye hakkını yesin, sevimli çocuktu. Tavırlarında yapaylık yoktu. Kibir, kendini beğenmişlik, oturma-mışlık, karşı cinsi hakir görme yoktu. Diğerleri konuyu sulandırıp, dedikodu malzemesi olarak kullanmasa, aslında insanı rahatsız etmiyordu yaşam anlayışı. Özgür cinsellikle, yüksek insani değerleri birbirleriyle savaşmadan bir arada yaşatan mahir arabulucu bu doğallık, bu sevimlilik miydi?

Tavanda ayna varmışçasına gözlerini yukarıya dikip yüzünü düşündü, değerlendirdi. Sevimli değildi bu yüz. Tavırları doğal mıydı. O da pek değildi. Az önce ürettiği kurama küfretti. Ne öznel şeylerdi bunlar. Doğallıkmış, sevimlilikmiş!

İstmeden sabah yapacağı işler zihninde ardı sıra dizilip taciz etmeye başladı. Nermin'i yolcu edecekti. Garaja mı götürseydi yoksa telefon edip hastanenin yanından mı bindirseydi. Telefona güvenemezdi. Garaja gitse işe geç kalabilirdi. Pazartesi sabahı poliklinik korkunç kalabalık olurdu. Sonra bir arkadaşının annesini fizik tedavi için göstermesi gerekiyordu. Ayrıca bir hastanın eksik kalan tahlilleri nedeniy-le laboratuvar şefiyle görüşecekti. Nermin'i evde bırakıp, kendisi çık-sa? Yok, bu ayıp olurdu.

Aman be, diyerek bağırды içinden kendine. Ne halt edeceksen onu sabah düşünürsün. Bir türlü kişiliğini değıştirme kararına uygun hareket edemiyordu. Önce örnek karakter olarak pratisyen arkadaşlarından Samet'i seçmişti. Samet tanıdığı en rahat insanlardandı. Gerilim nedir, tanımamıştı adam. En ağır geçen nöbetlerde bile uyuyor, aklına esti mi saatlerce ortadan kayboluyordu. Bazen iki gün üst üste gelmiyor, ortalık karışıyor, işleri başkalarına paylaştırılıyor, dönünce niye gelmediği

sorulduğunda eften püften mazeretleri, karşısındakini utandıran bir doğallık içinde pişkin pişkin sıralıyordu. Sınavlara, sınav başladıktan sonra, otobüslere otobüs garajdan çıkarken yetişenlerdendi. Necati'nin gözünde ulaşılmaz, erişilmez niteliklere sahip, ruh dinginliğinin bir abidesiydi bu karakter. Ama önceki güne kadar. Bu tasasızlıkların nerelere vardığını, nelere mal olduğunu, başhekimin odasına bir konuyu görüşmek üzere gittiğinde gözleriyle görmüştü. Adam, Samet'e en olmayacak hakaretleri sıralıyordu; örnek kişilik bu aşağılamalar karşısında, tehlikeyi bir kez daha savuşturmakta olduğuna sevinerek, amirinin ayaklarına kapanırcasına müteşekkir, rezilcesine yaltaklanıyordu.

Yatağından doğruldu. Perdesiz karanlık pencereye baktı. Başka karakterler saptamak zorunda olduğunu ve bunu en kısa zamanda yapması gerektiğini düşündü. Bir an önce ya izin alacaktı, ya rapor, İstanbul'a gidecekti.

Dışarıda tok sesli bir köpek uzun süredir havlıyor, uzaktan tiz sesli geveze biri ikiye karşı beş havlamayla yanıtlıyordu. Anayoldan ağır ağır geçen bir polis aracının yanar döneri cama düzenli aralarla mavi refle veriyordu.

Ilık bir bahar günü Harbiye'den Taksim'e yürürken büyüldü. İnsanın burnunu donduran ayazlarda, çamurlu birkaç büyük cadde-den her keresinde bir gereklilik icabı geçmek, evinde tıkılıp kalmak, beğeni ve beklenti eşiğini düşürmüştü. Kaldırımlar pırıl pırıldı. Asfalt da öyle. Simsiyah zemin üzerinde beyaz yol çizgileri parlıyordu. Otomobillerin hepsi yeni boyadan çıkmıştı adeta. Ağaçların yemyeşil taze yaprakları, üstgeçitlerin kırmızı fonları, camekânlarda, ışıklı panolar-daki göz alıcı renkler, insanların tertemiz efil efil giysilerinin canlı ton-ları hafiften esen serince rüzgârla tatlı bir uyum içindeydi. Binalar da mı bakım görmüştü acaba. Büyük uyum her yerde, her şeydeydi. Sağ-daki eski binalarla, solda ve ötede tepesi görünen gökdelen otellerde, ağaçlarla yapılarla, araçlarla insanlarda, yaşlılarda, gençlerde, sıcak pırıl pırıl güneşte, serin yelde...

Lacivert formaları beyaz çoraplarıyla çok sevimli görünen bir grup neşeli liseli kızın peşinden yolları ayrılana dek ilerledi. Karşıya geçip hamburgercilerin dışarıya masa çıkardıkları yerde iyice yavaşladı. Öğle yemeğini az önce yemiş olduğu halde orada oturup oturmamakta kısa bir kararsızlık geçirdi. Kazaklarını, yağmurluklarını kenara koymuş dinlenen, atıştıran öğrencileri izlemek, kaygısız şen yüzlerini seyret-mek, şakalaşmalarını dinlemek istemişti. Duraklara doğru devam etti. Ne kadar da şık giyiniyorlardı bayanlar. O güne dek modayı hep kü-çümsemişti. Bugün ne olmuştu kendisine? Garip, abartılı, bol aksesu-arlı oldukça açık saçık; giysilere hayran kalmıştı. İçindekilere de. Oysa beğeni sınırlarını dar bilirdi. Kızların çoğu müthiş güzeldi. Öyle ki, başlangıçtaki yüreği hafif, gamsız, şen gözlemciliği onları gördükçe hu-zursuz bir dikizciliğe dönüşüyordu. Şehre inmiş köylüler gibi çevresi-ne aval aval bakmaktan, serseriler gibi kadınları takip etmekten utan-

dı.

Kültür Sarayı yönünde adımlarını hızlandırdı. Bu akşam Tuncer'in evine gidecekti. Ne konuşmalıydı acaba. Konu istediği kanala akacak mıydı. Gazeteci gibi üst üste sorular sormak olmazdı elbette. Önce gözlem yapmalıydı. Söyleşinin içtenlik düzeyine göre araya bazı sorular sıkıştırabilirdi. Zaten, merak ettiği şeyler, konuşmanın seyri içinde kendiliğinden açıklığa kavuşacaktı.

Kaçıncı kez söylendi Allah vere de karısı nemrut birisi çıkmasa. Evden ayrılıp doğruca onlara gitmeyi tasarlamıştı. Sonra öğleye doğru, oturmaktan canı iyice sıkılınca kendini dışarıya atmak zorunda kalmıştı. Yürüdükçe ayaklarının terlemesinden, çoraplarının kokmasından endişeleniyordu. Olasılıkla eve girerken ayakkabılarını çıkarması gerekecekti. Ya kapalı terlik vermezlerse. Karnındaki gaz sancısı keyfini iyice kaçırdı. Tuncer'lerde tuvalete gitmek zorunda kalabilirdi. Yıllarca görmediğin bir arkadaşının evine gidiyorsun ve ilk ziyaret ettiğin yer tuvalet oluyor. Arkandan, canım bu herif bize helaya girmek için mi geldi diyorlar. Bir soğukluk, küçümseme dalgası dolaşüyor ortada. Sohbetin içine ediliyor.

O anda, dalgın bilincinde başından aşağıya boşaltılan bir kova dolusu soğuk su etkisi yaratan ilginç bir olay meydana geldi. Park yerinin çıkışından geçerken bir otomobil az daha eziyordu Necati'yi. Acı fren sesi çevredekilerin yüreklerini hoplatmıştı. Kaldırımdan yola adımını attığında, arabanın en az yirmi metre uzakta olduğunu hatırlıyordu. Direksiyondaki adam aniden basmıştı gaza, kendisini yol ortasında sallanan bir avanak durumuna düşürmüştü. Gösteriş budalası züppenin tekiydi edepsiz. Pencereden kafasını uzatan serseriye aklına ne geldiyse sayacaktı ki sırttan bir suratla karşılaştı.

"Dağdan mı indin be adam, önüne baksana."

"Şimdi küfürü basıyordum. Yiyordun şunu suratına."

"Hadi atla arabaya çabuk ol, trafiği tıkamayalım. Geç, şurdan geç."

Aceleyle sol kapıdan arka koltuğa ilişti. Şükrü, liseden sınıf arkadaşıydı. Yanında bir bayan vardı.

"Hiç değişmemişsin hoca. Aynı bildiğimiz Necati. Kılığı bile aynı, şuna bak. Kaç yıl oldu görüşmeyeli?"

“Altı yıl, yok yok yedi yıl var. En son karşılaşmamız pilav günündeydi.”

“Yok oğlum, sonra Kadıköy’de iskelede karşılaşmıştık ya. Dört beş yıl oluyor. Neredesin şimdi sen? Okul bitti mi?”

“Bitti bitti. ...deyim. Mecburi hizmet.”

Gürültülü bir kahkaha koyuverdi arkadaşı.

Şaka maka doktor oldun sonunda ha. Ulan, dağ başında ölecek ol-sam, baktırmam kendimi sana. Öldürürsün sen adamı be. Hatırlıyor musun, kolumda bir yara vardı, oksijenli su zannedip amonyak bası-yordun az daha. Şaka diyorum şaka. Ee, memnun musun, nasıl gidi-yor doktorluk?”

“Fena değil, idare ediyoruz işte. Sen ne yapıyorsun?”

“Hayali ihracatla meşgulüm. Yok yok, yanlış anlama, basbayağı ithalat ihracat yapıyoruz işte. Komprador oldum hoca. Yıllar neleri de-ğiştiriyor.”

“Okul bitti değil mi?”

“Bitti. Üç yıl oluyor.”

Necati ön koltuktaki kızın yüzünü arka çaprazdan görebiliyordu. Kız, arabaya bindiğinden bu yana geriye bakmamıştı. Meraktan çok, üçüncü kişinin iletişim dışı kalmasından duyduğu sabırsızlıkla sordu :

“Evlendiğini duydum. Tebrik ederim.”

Şükrü’nün yüzü değişti. Necati, kızın Şükrü’nün eşi olmadığını, sıradan bir arkadaşı da olmadığını sezdi ve çam devirdiğini anladı.

“Ha ha, evet evlendim. İki yaşında bir kızım var.”

Daha önce dinlemediği hareketli bir pop müzik parçası kimbilir kaç vatlık kolonlarla kulak zarını zorluyordu.

“Biraz kısar mısın!” diye bağırırdı.

Volüm azalınca arkasına rahatça yaslanabildi. Japon malı lüks oto bayır aşağı Dolmabahçe yönüne yağ gibi kayıyordu.

“Sizi tanıştırmadım. Leyla. Bu adam benim lisede en yakın arka-daşımdı. Necati. Nam-ı diğer, Kıro Necati.”

Kız lütfen yüzünü çevirdi, başıyla belirsiz bir selam verdi. Kara gözlüklerinin ardında görünmeyen gözleri herhalde küçümseme do-luydu. Hayli hoş olmasına rağmen Necati de ondan rahatsız olmuştu. Bu yüzden kırdığı pota fazla takmadı. Gözü mini eteğin büyük kısmı-

nı kapatamadığı bacaklara kayıp duruyordu. Engel olamıyordu onlara. Baktı olmayacak, Şükrü'yle daha rahat konuşabilmek için yapmış gibi sağ yana geçti.

“Nereye götürüyorsun beni? Zamanın yoksa istersen başka bir gün buluşalım. Ben burada inirim.”

Şükrü ağır gövdesini olduğu gibi yana çevirerek Necati'nin kafasına elinin tersiyle vurdu.

“Otur oturduğun yerde. Ama bak senin vaktin yoksa tutmuş olmayayım. İzinli misin, ne arıyorsun buralarda?”

“İzinliyim.”

“Zamanın vardır canım.”

“Var var.”

“Tamam öyleyse, Boğaz'a gidelim, iki bira içeriz. Yıllardır görüşmemişiz, selam verip ayrılacak mıyız yani.”

Necati yine arkasına yaslandı. Kız Şükrü'ye fısır fısır bir şeyler söyledi. Yarın ne yapacaklarını kararlaştırıyorlardı galiba. Kulak kabartmadı.

Hızla akıp geçen görüntüleri seyre dalmıştı. Aynı coşkulu ruh hali devam ediyordu. Televizyonda, filmlerde gördüğü bir Avrupa kentindeydi. Otomobil, müzik, Şükrü ve kız sahnenin diğer unsurlarıydı. On yıl önce olsaydı, ..de sefaletle katlanmak, işçi Raif'le dernekte buluşmak, çöp kokan sokaklarda ter kokan proleterlerle omuz omuza yürümek, gelecek günleri düşlemek tatmin edecekti belki benliğini. Şu anda çok farklı şeyler düşlüyordu. Sersefil yaşantısına acıyordu. Görevi doktorculuk oynamaktı. Ne hastalar iyileşiyordu, ne doyum buluyordu yaptığı işten. Bakımsız yüzler, çarpık çurpuk, koyverilmiş bedenler, sağlıksızlık, pislik, çapaçulluk ruhundaki boş hacimleri süreç içinde azar azar cürufalarıyla dolduruyordu. Aynı oylumlara neden güzel imgeler, zevk veren izlenimler dolmasındı. Sefilliklerine ortak olduğu insanlar soylu hülyalarına ortak olmuyorlardı. Nasıl sürdürecekti sefillikten zevk alabilme hasletini. Aynı ülkede başka bir dünya vardı. Sağlık, canlılık fişkırان yüzlerin, vücutların, bakımlılığın, iyi giyimin, lüksün, konforlu dairelerin, rahat otomobillerin, daha çok eğlence, daha çok boş zaman, daha serbest ilişkilerin dünyası. İnsanlar boşuna köylerde tenis oynayan kızları düşlemiyorlardı. Çekiyordu bu dünya

aydınları.

Peki ya şu Necati, şu garip kıro Necati, girebilir miydi o dünyaya. Yoksa o hayatı yaşama özlemiyle yanıp tutuşan, o dünyayı bütünleyen parçaların taklitleriyle oyalanan doyumsuzlar topluluğuna katılmaya mı yeterdi gücü.

Şükrü'nün bayan arkadaşı Ortaköy'de indi. Arkasına bakmadan iyi günler dilemek Necati'yle vedalaşması için yetmişti. Salma salma karşıya geçerken otomobil üçüncü vitesine geçmişti bile.

"Ben öne geçseydim."

"Yok canım, geldik sayılır. Az ilerde güzel bir kafe var," dedi Şükrü. Kasetçaların sesini kıstı. Başını çevirdi. Birinin duymasından çekinircesine alçak sesle, "oğlum, yine kurtulamamışsın şu kıroluktan" dedi. "Evliliği boku püsürü karıştırmanın ne alemi vardı şimdi ha."

Necati güldü.

"Yoksa bilmiyor muydu kız?"

"Canım biliyor elbet. Bilmeyebilirdi de. Yani pat diye soracak başka şey bulamadın mı? Yanlış anlama kızmadım. Senin için söylüyorum. Biraz yontul artık yahu."

Necati yanıt vermedi. Düşünceli düşünceli pencereden bakarken Şükrü konuşmasını sürdürüyordu

"Ben kimsenin peşinden koşmam. Bu konuda rahatım. Yaptığımı belki yanlış buluyorsun. Evli adamın gözü neden dışarıda diyorsun. Daha evlenmedin sen değil mi?.. Tamam, bilmezsin o zaman. Evlilik mevlilik hikâye, herkesin gözü birbirinde. Ben şuna inanırım. Açık olacaksın, dürüst olacaksın. Mesela önce bu kız teklif etti bana. Gel çikalım dedi, şunu yapalım bunu yapalım dedi. Evli olduğumu biliyor. Senin için fark etmezse benim için de fark etmez dedim." Yandan fırlayan araca çarpmamak için acı bir fren yaptı. Arabayı parçalarcasına kullanıyordu. "Yani bu konularda açık olduktan sonra benim içim rahat. Hanımın canı çekerse o da yapsın. Dediğim gibi, kimsenin peşinden koşmuyorum. Fırsat buldum mu da kaçırmıyorum. Neyse yahu, bunlardan sana ne. Sen kendinden bahset biraz be. Özlemişiz kaç yıldır, herif ağzını açmıyor."

"Aslında gökte ararken yerde buldum seni" dedi Necati.

Şükrü merakla yine çevirdi yüzünü geriye.

“Neden?” Boş vermiş, neşeli yüz anlatımına, acaba bir şey mi isteyecek düşüncesinin verdiği hafif bir endişe katılmıştı.

“Oturalım anlatırım” dedi Necati.

Şükrü gerçekten lisede en yakın arkadaşlarındandı. Uyanık, fıldır fıldır bir çocuktü. On parmağında on marifet taşırdı. Çok iyi futbol oynardı. Okul takımının liberosuydu. Necati hep yedekte kalır, oyuna giremez, kıskanırdı onu. Futbolu kadar değil ama güzel org çalardı. Ayrıca felaket ticari kafalıydı. Almak için bir şeyi aklına koydu mu, onu mutlaka alırdı. Sezdirmeden yürütülebilecek bir şeyse gider çalar, yok değilse borç toplar, iki üç kez pazara çıkar, terlik, giyim eşyası, maydanoz, o hafta en çok kâr bırakacak ne varsa onu satar, çıkarırdı parayı. Yazları birkaç ay güneye, Ege’ye falan gider, turistik eşya satıp hem tatilini yapar, hem bir tomar parayla dönerdi geriye. Bir ara örgütün semtteki mali sorumluluğunu ona vermişlerdi. Büfe açmış, kısa zamanda yandaki dükkânı da kapatıp işi kafeteryacılığa dökmüştü. Kılık kıyafetinin birdenbire düzelmesinden şüphelenilip sorumluluk üzerinden almana dek harekete çok iyi kâr bırakmıştı işletme. – Sonra da batmıştı dükkân tabii –.

Evet, onunla konuşabilirdi. Kişilik, karakter gibi derin konulara girse, dalga geçer miydi acaba? Geçerdi hınzır, kaçırır mıydı. Olsun, yine de konuşacaktı. Hiç değilse farklı bir dünyaya uyum sağlamış eski bir arkadaşının daha önce göremediği bazı özelliklerini yakalamış olurdu.

Şükrü çatalındaki patatesi sosa daldırıp ağzına attı. Yeni gelen tabaktakiler fazlasıyla sıcaktı. Yanan damağını soğutmak için ağzı yarı açık lokmasını gevelerken sordu :

“İnsanların kendi kişiliklerinden memnun olmalarını çok mu ba-
yağı buluyorsun?”

Necati, başlağıçta ıkına sıkına açtığı konunun ummadığı bir ciddiyetle karşılanmasından cesaret almıştı. Coşkuyla yanıtladı.

“Evet. Yetersiz kişilerin kendilerinden hoşnut olmaları adice birşeydir.”

“Peki, kişiliğini yetersiz bulan harakiri mi yapmalı. Japon erkeklerle-

ri bir yaşa gelip hayat çizgilerinin başarısız olduğuna inanırlarsa böyle yaparlarmış. Ne dersin?”

“Buna gerek yok. Kişilikler değiştirilebilir. İnsan her özelliğini değiştirebilir. Kendini yeniden şekillendirebilir.”

“İyi de hoca, nasıl yapacak bunu? Kime, neye dayanacak? Bildiğim kadarıyla kişiliği oluşturan kuvvetli etmenler var. Doğal ve çok güçlü, betonlaşmış, katılaşmış bu yapı nasıl bozulacak. O kuvvetli etmenlerin baskısı gerisin geriye nasıl itilecek, ha?”

“İrade ve bilgiyle. Önce insan kendisini tanıyacak. Özellikleri nasıl oluşmuşsa, onları hangi güçler, neler besleyip büyütüyorsa onlara karşı savaş açacak. İradesiyle yapacak bunu. Bir tür davranışçı yöntem uygulayacak. Psikiyatri bilir misin, davranışçı yöntemde esas olan davranışlardır. Davranışları düzeltirsen o davranışlara yol açan şartlanmaları ya da altta yatan güçleri atlatıp hastayı iyileştirirsin. Burada doğru davranışlar yönünde şartlandırma usulü kullanılır veya tersi, doğru olmayan davranışları engelleme yönünde şartlandırma uygulanır. Benimkinde bu süreçte irade rol oynayacak. Örneğin kişi ne yapıyor. Diyelim, her hakaret gördüğünde siniyor. Ona hakaret gördüğünde misliyle cevap vermesinin haklılığı ve gerekliliği kavratıldığında, eğer iradeli bir kişiye birinci ikinci uyaranda belki hemen tepki göstermeyecek, fakat kendini zorlayarak, daha sonra, istenen tavır gösterecek.”

Şükrü, Necati'nin fikirleri ve halinden ötürü şaşkın ve düşünceli, arkasına yaslandı. Yeni bir sigara yaktı. Gözlüğünü düzeltti. Başı sıkıştığında engelleyemediği tiki demek ki kaybolmamıştı.

“Patates çok iyi, sen de al.” Sigarasından derin bir nefes çekti. “Anlayamadığım şey, bu tez yalnızca senin için mi geçerli, yoksa genellemeyi düşünüyor musun?”

“Genel anlamda ele alınırsa da doğru” dedi Necati. Ağzındaki lokmayı yuttuktan sonra ekledi. Başlangıçtaki telaşı kaybolmuştu. Şimdi sakin, kendine güven içinde konuşuyordu. Biraz da utanmıyor değildi. Acaba fazla mı açıldım, diye düşünüyordu. “Şu var ki, ben bunu genel bir sav haline getirme niyetinde değilim. Kişisel amaçlarımın teorik zeminini oluşturabiliyorsa yeterli.”

“Evet, bu gerçekçi olabilir” dedi Şükrü. “Söylediklerin ilgimi çekti. Ben de az düşünmemiştim bu konular üzerinde. Geçmişte neydik,

nerelere geldik. Eskiden olsa, şurada kendime rastlasam, hemen damgayı yapıştırırdım alnıma : Lümpen. Züppe... Ama şunu anladım : İnsanın kendine özgü çizgisi pek değişmiyor hoca. Şimdiki halim lümpenlikse eğer, eski militan günlerimde de esasta lümpen bir ruhum vardı benim. Devrimcilik adına ne serserilikler yaptık.” Necati’den cevap gelmeyince biraz daha ciddi bir tonda devam etti. “Gerçekliği küçümsememek lazım. İrademiz dışında ve ondan çok güçlü koşulları dikkate almak gerekir. Geçmişte iradenin gücünü zaten abartmamış mıydık, ne oldu... Demin fikirlerini genelleme niyetinde misin diye sorarken bir düşündüğüm vardı. Aslında azla yetinme, tevekkül etme felsefesi yeterince her toplumda işleniyor. Biz geçmişte bunun demagojisini açığa çıkarmaya uğraşmıyor muyduk. Fakat tevekkül felsefesine karşı olan çok güçlü etmenler de var. Öyle değil mi, iyi bakarsan sonuçta kimse mutlu değil. Kimse azla yetinmiyor. Sadece durumunu kendi kendine mazur, katlanılır göstermek için o tür düşüncülerden yararlanıyor. Üstün nitelikli insanlar yaratmaya gelince. Bu hiç mümkün değil. Nitelikler niteliktir, iradelilik ise onların yüzlercesi içinde sadece bir nitelik. Sonra, bakarsan çevrene insanların üstün ahlaki niteliklere sahip hemcinslerine benzemek istemediklerini görürsün. O tür ender kişiler sıradan insana yabancı ve soğuk gelir. Sıradan insan derken, kendimi en başta katıyorum içine. Abartılmış ölçüde iyi özelliklere sahip roman kahramanlarını duygusal bakmıyorsak eğer çoğumuz sevmeyiz. İşin aslına bakarsak, bana göre her toplumda her dönemde ama şu yönden, ama bu yönden abartılı üstün meziyetler taşıyan insanlar kesinlikle bulunur. Fakat çoğu aydın, örneğin böyle kişileri anlatan filmlerden hoşlanmaz ama, zaafıları, yetersizlikleri, ufak tefek pislikleri olan bir kahramanı çok sevimli, kendine yakın bulur. Üstün nitelikler insanı toplumdan koparır. İnsanlar çevrelerinde kendilerine benzer, kendilerini vicdan muhasebesine zorlamayacak kişiler ararlar.”

“Necati durgunlaştı. İkinci birasını bir solukta bitirmişti. Şükür’ünün düşünceleri tasarımıındaki gedikleri genişletiyordu.

“Neden bu Tuncer dediğin adamı örnek karakter seçtin? Söylese ne neyine benzemek istiyorsun. Sana cazip gelen ihtirassız, sakın kişiliği mi, yoksa bazı konulardaki üstün nitelikleri mi?”

“Açıkçası bilmiyorum. Geçmişte tanıdığım kadarıyla çok sağlam

bir insandı. Kararlı, atılgan, cesaretli, dürüst, alçakgönüllü, akılcıydı. Üstün nitelikler insanda ister istemez hayranlık uyandırıyor. Eskiden hepimiz onun gibi olmak isterdik. Polisteki, cezaevindeki tavırları da beni çok etkiledi. Fakat benim açımdan daha önemlisinin birinci söylediğın olması gerekiyor. Yani şu anda, bu adam mutluydu, tüm olumsuzluklara karşın ruhsal sorunlarıyla boğuşan bir adam değilse, onun bu iç huzurunu nasıl yakaladığını öğrenmeliyim. O iç huzuru, ona erişmek, büyük bir erdem. Belki yapıma uygun şekilde her iki yöndeki niteliklerini de kapmaya çalışırım.”

Şükrü masaya abandı, yüzünü yaklaştırdı.

“Abi, yapıma uygun olan dedin ya, sorunun özü burada yatıyor. Bana göre insanlar hasletli olmayı ilk yaşlarda tercih ettikleri için hasletli olmuyorlar. Bir yatkınlık sorunu bu. Kabiliyet sorunu. Yeteneğİ olan uygun fırsat bulduğunda nasıl iyi bir şarkıcı olur, bu da öyle bir şey. Üstün nitelikli dediğın insanlar üstün nitelikli olmak için büyük özveriler göstermiyorlar. Öylesi kolaylarına geliyor. öyle davranmak kişiliklerinin genel çizgisine uygun düşüyor. Ne bileyim, alçakgönüllü insan, alçakgönüllülük taşımayan davranışlardan tedirgin olan kişidir. Küçükken çekingen olan insan büyüyünce de çekingen olacaktır ve o kişi tevazunun erdemlerini savunacak, böyle bir sorunu varsa, ahlak anlayışını onun üzerine oturtacaktır. Girişken kişi ise yaşamın anlamının ne alanda olursa olsun atılım olduğunu düşünecektir. Yeteneğın yoksa, ne kadar ders alırsan al yine de büyük bir şarkıcı olamazsın, belki aile toplantılarında sesin dinlenir, fakat konserlerde millet küfrü basar. Erdemli olmak, huzurlu, dingin olmak, tüm bunlar doğuştan yetenek işi.”

“Yani ulaşamayacağın hedeflere koşmak için kendini zorlama mı diyorsun?”

“Bir bakıma öyle diyebilirim. Asıl şunu anlatacaktım hoca O adamdaki bir olumluluk sana oturtulunca pek o kadar olumlu görünmeyebilir. İyi nitelikler kazanmak isterken şu andaki iyi niteliklerini kaybedebilirsin. Bu olumlu nitelik dediğın şeyler bir elbise gibidir anlayacağın. Birinin üstünde çok şık duran bir ceket seni komik duruma düşürebilir. İyisi mi üstündeki elbisenin değerini bil. Yıka, ütüle, tamir et, ama atma.” Güldü. “Tabii, söylediklerim bu ceket için geçerli de-

ğil” dedi, Necati’nin yakasını çekıştırerek. “Abi, takma kafanı böyle şeylere. Şöyle olun derlerdi bize, böyle davranın... Bin bir tane ilke, kural, hedef... Kıçımızı yırtardık istedikleri adamlar haline gelelim diye. Ne oldu sonunda, hepimiz eskiden nereden gelmişsek oraya döndük. Çok şey öğrendik, biraz da değiştik kabul ama, bu farklı bir şey. Hayat göz açıp kapayıncaya kadar geçiyor. Kendimi sıkıntıya sokamam. Bazı insanca şeyler gelip beni buluyor zaten, ben onlara sahip olmak için niye ter dökeyim. Niye devrimci olduk biz? Geldi, bizi buldu da onun için. Korkma, iyi şeyler bulacaksa gelir yine seni bulur.”

Ayakları dibindeki Boğaz yine pırıl pırıl renklerde, parlak, berrak, şıkır şıkırdı. Geniş karınlı kocaman bir tekne, üç beş kulaç uzaklıkta önlerinden suları yara yara ilerliyor, burnunda yükselip açılan, arkasından fokurdayan köpükler, nice zor duyulur bir tıslamayla şişip patlıyordu. Şükrü’nün sözleri duygularını bu tekne gibi yarıp, altüst etmiş, köpükler içinde bırakmıştı adeta ve hışırtı denizden değil kafasının içinden geliyordu.

“Haklı olabilirsin” dedi. “Kalksak nasıl olur?”

Tuncer'in annesi altmışının üzerindeydi, oğlu bir buçuk-iki yaşlarında. Yeğeni (abisinin kızı) beş yaşında vardı. Konuşma ve davranış serbestisi geniş iki kuşak, ev oturumalarında iki büyük tehditti Necati için.

"Oğlum sen de mi Tuncer'in okulundansın?"

Beyaz tülbent başbağı, uzun basma entarisi, rengi solmuş yeşil yün yeleğiyle tipik bir eski kuşak annesiydi.

"Hayır teyze, ben başka okuldandım."

"Yine Akademi'dendin değil mi?"

"Hayır teyze, ben tıptaydım."

"Aaa, maşallah maşallah. Bitirdin değil mi okulu?"

"Evet teyze."

Ufaklık sendeleyerek yaklaşıyordu. Sağ elindeki erimiş çikolata parçasını arada bir ağzına götürerek küçültüyor, en az o eli ve ağzı kadar bulaşık diğer eliyle çevredeki eşyalara tutunarak destek alıyordu.

"Babaları benim oğlanlar da doktor olsunlar diye çok istemişti. Bunlar kısmet işi işte, olmadı. Hayırlısı, iyi bir meslek olsun da gerisi önemli mi." Kaşları merak ve endişe ifadesiyle çatıldığında elini böğrüne kaydırды. Leb demeden leblebiyi anlamıştı Necati.

"Oğlum bak tam şuramda ne zamandır bir sancı yoklayıp kaçıyor. Şöyle bıçak dürtmüş gibi saplanıyor, ah diyorum, elimi götürüyorum, kayboluyor. Tam şuradan şöyle saplanıyor, ta şuralarıma vuruyor bazen."

Velet sol eliyle beyaz sehpanın üzerinde koyu kahverengi lekeler bırakarak hamle yapmış, öbür eliyle Necati'nin dizine ulaşmak için uzanmıştı. Hooop, dedi Necati, sevecenlikle oynuyormuşçasına gövdesinden kavrayıp havalandırды çocuğu, önündeki sehpanın öte kenarına

bırakıverdi. O köşede oyun olduğunu sanan kız, sakız çiğnediği ağzı kulaklarında, sekerek yanlarında bitmişti.

“Abi, bana şu kâğıttan gemi yapsana.”

“Ama ben gemi yapmayı bilmiyorum ki.”

“Bir bebek resmi çiz o zaman. Bak şunun gibi.”

“Rahat bırakın amcanızı” diye bağırdı neneleri. Kız biraz geri çekildi. Oğlan tınmadı.

“Nedendir ki oğlum, bu ağrı?”

“Bunlar adale ağrılarıdır teyze. Anlattığınızdan o çıkıyor. Başka birşey olsa böyle ağrımaz, endişe etmeyin.”

“Damardan bir iğne yapıyorlarmış, sonra insanın içi olduğu gibi aynada görünüyormuş. O alete mi girsem ne dersin?”

Ufaklık sehpadan aldığı yırtık bir dergiyi uzatıyordu. Çocuğu tatmin etmek için aldı Necati, dizlerinin üstüne koydu. Baktı ki dergi de yaş lekelerle benek benek, yandaki sehpayı bıraktı. Velet pürtelaş ön sehpayı dolaştı, dergiye ulaştı, tekrar uzattı. Üstünde fanila vardı, altı naylon bağla sarılmıştı, bacakları çıplaktı. Poposu iyice şişmişti. Bulaşık elleri ve yaydığı koku olmasa aslında sevimliydi. Ancak Necati şu anda dizlerinden uzak durmasından başka bir şey istemiyordu. Bu kez ısrarla uzatılan elmayı, yapışıklık ellerini kirletmesin diye parmaklarının ucuyla alıp tutmak zorunda kaldı, diğer eliyle tehlikeyi tekrar sehpanın karşı tarafına itti.

“Selmin, al Barış’ı bu tarafa, rahat bırakın amcanızı. Hadi, bakalım kızım.”

Barış’tan geri kalmamak için fırsat kollayarak etrafta dolaşan Selmin kendini gösterme şansını yakaladığına sevinerek atıldı ve ufaklığı ortaya doğru hoyratça çekti. O itişme içinde kenardaki abajur devrilmişti. Nine bağırarak ayağa kalktı.

“Kızım ne yapıyorsunuz Allah aşkına. Al kardeşini git bakalım mutfağa, bak bakalım annenler ne yapıyor.”

“Bana ne. Barış gitsin” diyerek kendini kapıya en uzak koltuğun üstüne attı kız. Necati’ye bakıp afacan afacan güldü. Konuğun yanından ayrılmak istemiyordu. Ufaklık da ninesinin elinden sarsak adımlarla koşarak kaçmıştı.

“Dur dur hele. Gel ellerini sileyim.” Velet köşede yakalandı ve el-

leri ıslak bezle temizlendi. “Çok yaramazlar çok. Biz böyle büyümedik. Allaha şükür çocuklarımızı da böyle yetiştirmedik. Şimdi bırak yapsın diyorlar. Evin altı üstüne geliyor. Bu uyumadan bize uyku yok. Ah, canım, ne olmuş senin ellerine böyle, kaka etmişsin üstünü başını. Seviliyorlar. Sevilmeseler çekilmezler. Torun evlattan fazla seviliyor.”

Ege şivesiyle konuşan kadın, yerine otururken az önceki sancı muhabbetinin devamından korkan Necati erken davranıp başka konuya geçti.

“Tuncer’in işi uzadı. Vakitsiz geldim herhalde.”

“Ziyaretin vakti olur mu oğlum, o ne demek. Aksilik işte, prizin bozulacağı tuttu. Gideyim bir bakayım.”

“Siz zahmet etmeyin” dedi Necati. “Benim acelem yok, beklerim. Nasıl, Tuncer işinden memnun mu?”

“Memnun memnun. O memnun da ben değilim. Pek yoruluyor. Sabah çıkıyor, akşamın sekizinde dokuzunda geliyor. Çok çalıştırıyorlar. Bütün yük omuzlarında. Patron en çok bizimkine güveniyormuş. Şefinden fazla güveniyormuş. İyi para alıyor, alıyor ama benim içime sinmiyor. Okulu bitirebilseydi diyorum hep. Kaç akşam uykumdan uyandım hep bunu düşündüm. Arkadaşları bitirdiler okullarını, bizimkinin talihi yaver gitmedi. İftiraya kurban gitti, iftiraya. Hiçbir suç yoktu. Suçsuz yere yatırdılar tam dört sene, Hiç uğruna...”

Sonunda Tuncer gelebildi. Necati derin bir soluk almıştı.

“Kusura bakma hoca. Dolabın prizi olmasa sonraya kalabilirdi. İçinde bir ton yemek memek var. Kokarsa bizimkinin dilinden kurtulamazdık.”

“Yok be ne kusuru. Keşke başka bir gün gelseydim. Bugün müsait değil galiba.”

“Niye müsait olmayacakmış canım. Yıllar sonra görüştük, bu bile bana yeter. Özlemişim be. Hiç değişmemiş adama bak. Laf aramızda iyi yemekler var. Birazdan otururuz. Nasıl gidiyor doktorluk?”

Tuncer de fazla değişmemişti. Eski arkadaşının yüzüne dikkatle baktı. Geçen yıllar hatlarına soğukluk, yabancılık getirmemişti. Aynı sevimlilik, aynı sevecenlik eksilmemişti. Hiç mi değişiklik oluşmamıştı. Oluşmuştu elbette. Yüz anlatımında yılların oluşturduğu o tarif edilemez yaş ifadesi... Kılığı da değişmişti. Altında pileli bir pantolon var-

dı. Geçmişte giymezlerdi. Tişörtü oldukça cıfcaflıydı.”

“Doktorluk? Ha, evet iyi gidiyor, nasıl gitsin. İşinden memnunmuşsun, demin onu konuşuyorduk.”

“Eh, memnunum dersem memnun oluyorum. İş iştir işte. Biraz gerçekçi olmak gerek. Düşlerle gerçek her zaman üst üste çakışmıyor.”

“Bir şeyler okuyabiliyor musun? Kitap, dergi falan.”

“Yok be Necati. Hep istiyorum, olmuyor. İştten saat kaçta geliyorum, hoşaf gibi. Çocuğun sorunu, yok evin alışverişi. Şurda televizyonun karşısına geçiyorum, bakıyorum bizimki beni uyandırmış, hadi yatağa diyor. Bir arkadaştan kitap almışım, iki ay oluyor, kırk sayfa mı okuyabilmişim, işte o kadar. İnanır mısın gâzete bile okuyamıyorum. İşyerinde ne okuduysam işte o.”

Necati kararsızlık içinde olduğu halde sordu.

“Çıkınca dışarıdaki ortamı yadırgadın mı? İçerde nasıldı ilişkiler? İnsanlar ne düşünüyorlardı, neler konuşuyorlardı, dışarıya nasıl bakıyorlardı? Sen bugün nasıl görüyorsun sorunu?”

Tuncer yerine annesi verdi yanıtı

“Ona ne soruyorsun oğlum, bana sor bana. Ben neler çektim, bana sor. O kapılarda beklemeler, itilmeler, kakılmalar... Ayy, o günleri hiç hatırlatma oğlum, geceleri gece değildi, gündüzleri gündüz. Şimdi ne yapıyorlar oğluma, üşüyor mu, aç mı? Nerede, ne yapıyor? O belki orada keyfi yerinde yatıyor, benim burada içim içimi yiyor. Dualar ettim, adaklar adadım, namazlar kıldım. Ne günlerdi. Bir habercik alalım diye kapılarda bekliyoruz. İçimizde niyeti bozuklar da var. Biz evlat derdindeyiz, onlar olay çıkarma derdinde. Ne olacakmış, gazeteler haber basacakmış, yok açlık bilmem nesi, maksatlı maksatlı işler.”

Tuncer kızmıştı.

“Aman be anne, çevir kazı yanmasın. Karşındakine göre değiştirip durursun lafı. Bu arkadaş polis değil, ajan değil. Sen de o niyeti bozukların başında değil miydin. Kaç defa söyledim, rol yapma diye. Ne çıkarın var bu kaypaklıktan, anlıyorsam ne olayım.”

Annesi, yabancıнын yanında azarlanmaktan hoşlanmamıştı. Savunmaya geçti.

“Ne diye kaypaklık edecekmişim. Kışkırtıcılar yok muydu. Bu çocuk benim oğlum sayılır. Ne diye ona göre lafı değiştirecekmişim.”

“Tamam tamam, değiştirme sen” dedi Tuncer.

Kendini yabancı hissetti Necati. Tuncer geçmişte saygı duyduğu, sevdiği bir arkadaşıydı. Ancak aralarındaki ilişki teklifsiz değildi. Belki dışarda bir yerde buluşsalar konuşup aılabilirdi. Biraz samimiyetleri olsa, gel kardeşim bir yere gidelim, Oturup iki çift laf edelim, diyecekti. Evin bu durumda olacağını tahmin edememişti.

“Eski arkadaşlarla görüşebiliyor musun?”

Barış, babasının iş çantasını açmış, huşu içinde kğitlari havaya kaldırıyor, buruşturarak yerlere saçıyordu. Tuncer yerinden fırladı, kğitlari çocuğun elinden aldı, yerlerden topladı, çantasının içine tekrar yerleştirip, ufaklığın erişemeyeceği camlı büfenin üzerine koydu. Vele-di karnından yakalayıp iki kere havaya savurdu. Sevecen sesler çıkarak başının üzerinde çevirdi, pencereye doğru koştu, camdan atacakmış gibi yaptı. Yumurcak oyunlara neşe çığlıklarıyla yanıt veriyordu. Yorulunca, çocuğu kucacağında Necati’nin yanma geldi oturdu Tuncer.

“Bizi işten attıracak namussuz. Mektuplarda en ufak bir leke gr-se ne biçim fırça atıyor biliyor musun bizim şef, ha? Böyle gıdıklarım işte ben de seni, böyle gıdıklarım. Bereket bunlar müsveddeler” dedi Necati’ye dönerek. Ufaklık hâlâ kıkırdayıp debeleniyordu. İlgiyi kısıkanan kız da gelmiş yanaşmış, kıvrılıyordu. Tuncer onu da öbür kucacağına aldı. “Ha, sen ne demiştin az önce?”

O sırada abisinin eşi girdi içeriye. Necati ile az önce tanışmışlardı. Kırkına yakın gösteren, fakat on beşindeymişesine giyinmiş şişman bir kadındı. Kaynanasının yanına, kanepeye oturdu.

“Eski arkadaşlar kaynatıyorsunuz değil mi. Tuncer, sizin kasetlere baktım, hiç dişe dokunur bir film yok be anam. Hepsi buradakiler mi?”

“Kaç haftadır kaset falan aldığım yok, onlar televizyondan kendi ektiklerimiz. İyi filmler var aslında. Hepsine baktın mı?”

“Hep Türk filmleri.”

“Canım, beğenmiyorsan getirseydin kardeşine bir kaset, birlikte seyretseydik. şaka şaka. Ben videoyu yenileyeceğim biliyor musun. Bizim ana şirketin bir elektronik eşya pazarlama kuruluşu var. Arkadaşlar orayla anlaşmışlar, toptan fiyattan ucuza gelecek. Hem de taksitle veriyorlar. İsterseniz size de alayım. Sen ister misin Necati? Hakikaten

iyi fırsat. Bir sefere mahsus anlaşıldı. On beş gün içinde kim ne alırsa, acayip kârlı vallahi.”

Necati gülümsedi.

“Video falan istemiyorum ama tuvaletin yerini gösterirsen çok memnun olacağım.”

Hemen kalktı Tuncer.

“Ayıp ettin, gel benimle.”

Tuvaleti geldiği yoktu. İçinden gelen dürtüye engel olamamıştı. Ben böyle muhabbetin içine ederim, demek gibi bir şeydi bu. Düşkürlüğünün dışavurumuydu. Toparlanmak için fırsattı.

Kafasından Şükrü’nün sözleri geçiyordu Karın tokluğuna memurluk çekilir mi. Senin gibi bir adam nerede olsa misliyle kazanır. Gel benim yanımda çalış, başlangıçta yüzde elli fazlasını vereyim. Hem özgür olursun, canlı bir çevre edinarsın, hayatını yaşarsın.

Şükrü’nün söylediklerine hak veriyordu. Herkes kendi özelliklerine uygun bir yaşam biçimi seçiyordu. Onun gibi biri olmak istese de olamazdı. Kişiliğini o denli değiştirmesi olanaksızdı.

Ya Tuncer gibi biri? Mitinglerde iki adamın omuzlarında yükseldi mi binlerce yürek suspus olurdu. Derneklerde salondan içeriye girdi mi, Tuncer geldi, denilirdi. Eylemlerde yüzü görüldü mü, yaşasın, o burada, diye sevinilirdi. Şimdi züppe şefinden fırça yemekten korkan boynu kravatlı bir mıymıntı oluvermişti. Üstelik geçmiş günleri anıp, vah çeken bir hali de yoktu. Duydukları yanlış değilse, eski çizgimiz esasta doğruydu, diyordu, o kadar. Bu bir erdemse büyük bir erdemdi, müthiş bir bilgelikti. Ne biçim bilgelikse.

Şu zamanın hızlı bir üniversitelisine yolda onu gösteterseler, bu adam eskiden şöyleydi, deseler, inanır mıydı acaba?

Otobüsün arızalanması evdeki hesabını altüst etmişti. Güya sabahın dördünde şehirde olacak, ik üç saat evde uyuyup dinlenecekti. Kent girişine yaklaşırlarken saat sekize geliyordu. Sapakta indi, yürüyerek beş dakikada, hastaneye ulaştı. On günlük izninin dolmasına daha iki gün vardı. İstanbul'da son üç gündür aradığı hiçbir arkadaşını bulamamış, evde pineklemekten bıkmış, dönmeye karar vermişti.

Havada insanı baştan çıkartan bir bahar kokusu dolaşıyordu. Gündüzleri sıcaklar kavurmaya başlamıştı. Sabahları günün en güzel saatleriydi. Hastanenin bahçesinden çevreye çiçek kokuları yayılıyor. Nemli ot, ıslanmış toprak kokusu... Rüzgâr uzaktan, bozkırın ürpertici serinliğini getiriyordu. Döner fısıkiyeler tempo tutturmuş, gamsız tasasız, damlalar saçıyordu etrafa. Kuşlar cıvıldaşıyordu. Kırları düşündü. Uzun bir tatili düşledi. İşe gitme derdi olmadan bir ağaç altında sabah kahvaltısı yapabilmeyi, güneş gökte yükselmeden denize dalabilmeyi, öğle sıcağında koyu gölgelerde serin serin uyuyabilmeyi ya da bir kayıkta güneşin batışını balık tutarak seyretmeyi... Kişilik değıştirme tasarımındaki başarısızlığın çöküntüsünü yeni yeni atıyordu üzerinden. İçinde bir şeyler kıpırdanıyordu. Keşke işe, o yorucu, bıktırıcı çalışmaya dönüyor olmasaydı şimdi. İzinden geliyordu ama, gerçek bir tatili, özgürlüğü buram buram özlediğini ayımsıyordu.

Personel mesaiye birer ikişer dökülüyordu. Dış kapıdan bahçeye isteksiz, yorgun suratlar giriyordu. Bazılarındaki, olasılıkla baharın getirdiği ufak tefek canlılıklar istisnaydı. İşte şu önünden giden iki hemşire, güle konuşa pek yavaş yürüyorlardı. Hızla geçti onları. Biriyle az çok samimiyeti vardı. İlk günden aynı yüzlerle hasbıhal etmek gelmiyordu içinden.

Dört beş adım kadar önünde bir kız yürüyordu. Bu hoş vücudu,

ancak binanın giriş kapısına yaklaştıklarında fark edebildiğine şaşırdı Necati. Çok güzel görünüyordu. Esmerece bir kızdı. Hafifçe güneşte yanmış. Düz, sağlıklı saçları modaya uygun uzunca kesilmişti. Her adımı genç, enerjik, hayat dolu bir uyum içinde bedeninin hatlarını göze ayrı ayrı çekici gösteriyordu. Hele başı sarsıldıkça saçlarının savrulup dalgalanışı... Bacaklarının hafifçe eğriliği diri yürüyüşüne ayrı bir güzellik katıyordu.

Geçip yüzünü görmek istedi. Kapıya ulaşmışlardı bile, vazgeçti. Kız idare koridoruna yürüdü, Necati ikinci kata, pratisyen odasına çıktı.

Umduğu gibi bu erken saatte içerde Ersin'den başkasını bulamadı. Adam herkesten önce gelir, tıraşını burada olurdu. Köpüklü yüzünü kapıya çevirdi ve galiba güldü.

"Oo, erken döndün ha. Hoş geldin. Nasılsın?"

"Kaç defa söyledik, madem tıraş olacaksın, bari içerdeki lavaboyu kullan."

"Adama bak selam vermeden fırçasını basıyor. Kafan iyi mi senin?"

"Kafam iyi, merak etme" dedi Necati. İsteksiz adımlarla köşedeki koltuğa yürüdü. "Erken döndüm ama hiç ümitlenmeyin. İşe Perşembe başlıyorum. Nöbet listesiyle ilgili diyeceklerimi deyip gideceğim. Çayı koymadın mı hâlâ?"

"Sen koyuver be. Dün kokulu çay geldi. Üst rafta. Ondan da ekle."

"Hadi oradan. Misafire iş yaptıracak uyanık. Çabuk bitir işini koy şu çayı."

Koridoru temizleyen müsdahdemlerin birbirlerine yüksek sesle kaba bağırışları duyuluyordu. Kova şangırtıları, paspas şapırtıları, yankılanan ıslak ayak sesleri, koridordan geçmekte ısrar edenlerin yediği zılgıtlar beyninde çınılıyordu. Evet, hastaneyi hiç özlememişti. Başının ağrıdığını hissetti. Kalkıp ilaç dolabından bir aspirin bulup attı ağzına, ekşi ekşi çiğnedi. Pencereye yürüdü. Az önceki kıpır kıpır şen duyulanımına geri dönmek istiyordu. Uzaktaki anayoldan geçen araçlar bu şehri her an terk edebilme olanağının bulunduğunu hatırlatıyordu ona. Keyfi yine biraz düzeldi. Ersin'e baktı. Uyuşuk adam on dakika-

dan önce bitiremezdi tıraşı.

“Ocak yerinde mi?”

“Yerinde.”

İki b  kl  m olup dolabın dibini karıştırdı. İşte ocak orada, arkadaydı.   aydanlığı da   ıkardı. Eğilmek başındaki ağrıyı artırmıştı.

Kapı açıldı, içeriye bir kız girdi.

“G  naydın. Samet geldi mi?”

“Samet? Samet’in bu saatte geldiğini hiç g  rmedim” dedi Ersin.

İster istemez o yana   evirmişti bakışlarını Necati. Deminki kızdı bu. Siyah, biraz minimsi eteği, sarı bluzu aynıydı. Heyecanlanmıştı. Bu kez d  ş kırıklığına uğramamıştı         . Kızın y  z   de v  cudu gibi idi. Şöyle   ok ahım şahım değildi belki, fakat sağlıklı, canlı, sevimliydi.

“Seni doktor Necati Beyle tanıştırayım. Hani bahsediyorduk, hastaneden en   abuk bıkan arkadaşımız.”

“Ben Sema” dedi kız, biraz kısık kalın sesiyle.

“Doktor hanım yeni başladı. N  betlerimiz seyrekleşecek.”

“Neden ayaktasınız?” diye sordu Necati. “şimdi   ay yapıyordum. Buyrun oturun.”

Kız   nce oturacak gibi oldu, sonra caydı.

“Benim dolap işini halletmem gerek. İki g  nd  r sallıyorlar. Samet’le gidip konuşacaktık.”

“İyi ya, bekleyin biraz. S  z verdiyse yarım saat içinde gelecek demektir.”

“Dokuzda poliklinikte olmam lazım. Depo memuru yine bir yerlere kaybolmadan yakalayayım da, iş olmazsa yine Samet’le gideriz. Az sonra gelirim ben.”

“Siz bilirsiniz” dedi Necati. Elindeki   aydanlık titriyordu, y  z   pembeleşmişti.

     beş kelime daha konuşsa sıırıslıklam   şık olacakmış  asına telaşa kapılmıştı. Yıllardır duyumsayıp, d  ş  n  p form  le edemediği t  m g  zellikler bu kızın cisminde apansız karşısına   ıkmış, kollarının g  c  n   kuvvetini kesmişti. Doktor hanım kapıdan   ıkarken odanın ortasında bir an donakaldığını fark etti Necati. Bereket, Ersin kendi havasında tıraşına devam ediyordu.

şansım d  nd   m  , diye sordu içinden. Talih   ıkardı onu yolunun   st  ne.

Sabahları hastaneye gelmenin bir süredir değişik bir anlamı vardı. Yatağından kalkmak istemediği, uykuyu iradesiyle dakikalarca zorlayarak yenebildiği, bir başka sıkıcı güne yüzü asık, küskün, bezgin, zoraki başladığı aylar geride kalmıştı.

Sema'yı görmek, o gün Sema'yla konuşmak, yeni bir yönünü tanımak yaşadığı şu günlerin başlı başına anlamını oluşturunuyordu. O gelmeden önceki zamanları anımsıyordu, kendisini, ilişkilerini, beklentilerini değerlendiriyordu, ne manasız geliyordu her şey. Biraz abarttığı'nın farkındaydı. Ama sevmek güzel şeydi.

Lisede, fakültede masum aşklar yaşardı. Coşkunluğu bazen bir hafta, bazen iki ay sürerdi. Onlar aşktı, şu andaki belki yine aşktı, fakat değişik bir aşktı. Daha az masum, daha az özveri göze alıcı, daha çok tensel beklentili... Ama olsun, diyordu. Bu daha gerçekçiydi.

Kişiliğini değerlendirirken anbean birbirine zıt sonuçlara varıyordu. Bir an çekici bir kişilik oluyordu, ilginç yönleri bulunan, zeki, iyi eğitim görmüş, sağlam karakterli, temiz, düzenli, çalışkan, her olguya tutarlı bir felsefeyle derinlemesine bakabilen, eh, atletik vücutlu, çirkin denemeyecek yüzlü, yakışıklı sayılabilecek bir tip; ardından kendini yerden yere vuruyordu. İnceliği hiçbir yönde gelişmemiş, kökeninden aldığı kültürel izleri silmemiş, silip silmeme konusunda daima kararsız kalmış, yüzü az gülen katı bir herif. Sıradan bir Türk aydını; ya da yarı aydını. Hiçbir kızda hiçbir coşku uyandırmayacak bir aciz.

Sema'yı da yanar döner bir ruh haliyle tartıyordu kafasında. Bazen en gözde güzellerden eksigi olmayan bir afet, bazen şöyle böyle çekicilikte sıradan bir kız. Bir an büyüğü, baştan çıkartıcı mekânların havasını getiren bir soylu; bir an geçmişte fakültede her gün karşılaşp hakir gördüğü şıllık, boş kafalı, süslü kızlardan teki. Bazen her şeyi derin-

lemesine yorumlayabilen bir entelektüel, bazen hiçbir şeyin isminden başka tarafını tanımayan bir çağdaş okumuş...

Ölçüyü tutturarak düşünebildiği anlar olmuyor değildi. Kızdan hoşlandığını bilmek, canlı olduğunu, hayatın yaşamaya değdiğini kanıtlayan güzel bir histi. Önceki ve halen sürdürdüğü ilişkiler de hiç anlamsız değildi. Çok değer vermese de, çok saygı duymasa bile buradaki tüm arkadaşlarını seviyordu. Az çok iyi insanlardı çünkü, az çok nitelikli insanlardı. Kıro Necati'nin de az çok değerli, az çok iyi olduğu kadar.

Kot kumaşından, gri, yandan cepli spor bir pantolon almıştı. Daha açık renk gri bir tişört vardı üstünde. Eskiden tişört giymezdi halbuki. Bir de fanila tipi siyah tişörtü vardı. Her gün yıkayıp ütüleyip değiştire değiştire giyiyordu onları. Sema'ya günün zevklerine uygun giyinebildiğini göstermek istiyordu.

Tasarımını önceden yapmıştı. Bugün müzik konusunda tartışmaya devam edeceklerdi. Necati bu alanda bir şeyler bilirdi. Ayrıca herkesin içinde açılacak bir konuydu. Yanında değişik bir kaset getirmişti. Önceki kasedinin beğenilmesiyle kazandığı zaferi bununla perçinlemeyi düşünüyordu. Sema'nın klasik müziğe olan biraz küllenmiş sevgisini canlandırmaya çalışıyordu Necati.

Odaya girdiğinde Sema oradaydı. Röntgen uzmanı Servet Bey de. Dişçi Nejat Bey ve bu adam neden Serap geldikten sonra dadanmışlardı şu odaya? Eskiden hiç uğramazlardı. Saat ondan evvel hastaneye adını atmayan adam bugünlerde dokuz olmadan damlıyordu. Sonra gelsin şakalar, kahkahalar, fıkralar, takılmalar. Zevzek bir de evliydi. Kıza da sinirleniyordu. Yüz vermese, somurtsa herhalde gelmezlerdi. Zaten ne anlıyordu bu saçma sapan lakırdıdan. İşte yine aynı konu açılmıştı Kadın erkek çekişmesi. Servet Bey kibar, nüktedan bir sert erkek havasındaydı. Sema kadın haklarını savunuyordu. Ayşe tartışmaya pek katılmıyor, zaman zaman bir iki nida ile röntgencinin sözlerine tepki gösteriyordu. Samet'in çıkardığı sesler ise Servet Beyden yanaydı.

Necati yeleğini çıkardı, önlüğünü giydi. Sema tartışmaya dalmış, günaydın dileğini karşılıksız bırakmıştı. Bardağını pencerenin kenarında buldu. Güzelce yıkayıp çay koydu kendine, masanın yanına ilişti.

“Peki sen ne diyorsun Necati? Beyler nasıl g zelli kte zarafette bayanlarla yarişmıyorsa, bayanlar da erkeklerle otorite isteyen işlerde yarişmamalı. Öyle değil mi?”

Necati bir karış suratla zoraki yanıt verdi.

“Bu otorite kavramından ne anlaşıldığına bağlı. Bayan idareciler içlerinde erkekler kadar başarılı olabiliyorlar. Zarafet ve g zelli kte de erkekler kendi çaplarında iddiasız sayılmazlar.”

“Aman be Necati, kadın milletine arka çıkacağını bilsem hiç sormazdım. Ne biçim erkeksin, değiştir bu kafayı oğlum. Yoksa çok kadın şamarı yersin.”

Ersin girdi içeriye. şimdi Ayşe konuşuyordu. Necati tatsız tartışmaya karışmaktan yana değildi. Ersin sıkıntılı bir yüzle geldi, yanına oturdu.

“N’aber, nasılsın?”

“Sorma, sabah sabah asabım çok fena bozuldu hoca.”

“Hayrola ne oldu?”

Ersin i  çekip kafasını sinirli sinirli salladı. Meraklı Servet Bey gevrek gevrek gülerek sordu :

“Ne o Ersin, girip girip çıkıyorsun. Karadeniz’de gemilerin mi battı?”

Ersin  fkelenmişti.

“Rahatsız olduysanız çıkayım. şamatanızı bölüyorum.”

Cevap veren çıkmadı. Soğuk bir hava dolaştı odada.

Necati yine alçak sesle sordu.

“Ne oldu? Bir sorun mu var?”

“Raif’i tanıyordun değil mi? Tanırsın canım. Gece yaralı olarak buraya getirmişler. Bir saat sonra da ölmüş.”

“Yapma be! Trafik kazası mı?”

“Sözde iş kazası. Kalaslar  zerine devrilmiş diyorlar.”

“Altında kalmış öyle mi?”

“Yok, üstünde kalmış.”

“Ne kızılıyorsun canım. Ağzımdan  yle çıktı. şaşırdım birden.”

“Gel çıkalım istersen” dedi Ersin. Kalkıp kapıya yöneldi. Necati onu izledi.

“İşin içinde bir bit yeniği var. Onun için kafam daha da bozuldu.

Öldürölmüş olabilir diye düşünüyorum. Bir hafta önce içeri alıp sıkıştırmışlar. Ölümle tehdit etmişler.”

“Otopsi yapılacak mı? Karısı savcılığa şikâyet etsin.”

“Korkuyor. Otopsi motopsi yapılmaz. Ben şimdi gusülhaneye gidiyorum. Ceset üzerinde bir iz bulabilirim belki. Gelsene benimle.”

“Tamam gidelim. Nasıl öldüğünü söylüyorlar? Yani nasıl bir kazaymış?”

“Fazla mesaiye kalmış. Suntaların kalasların yığıldığı bölümde yalnızmış. Ne yapıyormuş orada bilmiyorum. Fabrikada beş altı kişi varmış o sırada. Dediklerine göre sese koşmuşlar, kalasların altından çıkarmışlar.”

Ek binanın ıssız zemin katma indiler. Ölüler, koridorun sonundaki, gerekli olduğunda açılan o uğursuz kapıdan çıkartılarak, ağlaşan yakınlarına teslim edilirdi. Duvarlara sinmiş ölü kokusundan kaçınmak istercesine sımsıkı kapalı olan kapıların ardında şimdi sessizlik vardı. Sağda, sondaki ikisi gusülhanenin girişleriydi. Talihsiz hastaların son durağıydı burası. Son bir umut, telaş içinde hastaneye yetiştirilmeye çalışılırken hayata veda edenlerin telaşsız, dingin yattıkları mekândı.

Kimisi de yürüyerek gelirdi yukarıya. Yakınlarıyla o gün için vedalaşırdı. Doktor yatsın dedi, biraz toparlanır çıkarım, derdi konu komşusuna. Kimisi sedyeyle getirilirdi. Kapıdan içeriye sokulur sokulmaz umudun parıltılı ışığı yayılırdı hastanın ve sevdiklerinin yüzlerine. Durumu ciddiymiş ama, hemen serum taktılar, iyileşecek diyerek merdivenleri patır patır inerlerdi, görevlerini yapmış olmanın memnunluğu ve ümidin neşesiyle oğulları, kızları. Hasta, gece yandaki yataktakiyle konuşurdu Demek ameliyattan bir saat sonra ayıldın, hiç ağrı mağrı yoktu ha. Haydi hayırlısı, yarın da sıra bende. Akşam yine burada laflarız. Bir saat önce şuradan bir ağrı girdi doktor bey, nefes aldırıyor. Sanki şurama bir şey basıyor, nasıl anlatsam, çok fena sancıyor... Nasıl doktor bey, önemli bir şey mi? Enfarktüs olabilir. EKG'sini çektireceğiz... Necati Bey hastanın nabzı alınmıyor... Gece yarısı bir çocuk getirirlerdi Doktor bey, bizim kız burada çok yattı, İstanbul'a da götürdük, kan kanseri dediler. Düünden beri çok fenalaştı, ateşi düşmüyor... Durum ağır mı doktor bey? Kurtulacak değil mi?? Daha çok yatar mı??? Şimdi fenalaştı efendim. Demin yemek yiyorduk, başım dönü-

yor dedi. Soğuk soğuk terliyor... Çarpıntım pek kötü doktor, aman n'olur bir şeyler yap... Bu akşam çok iyiyim. Atlattık sayılır bunu da... Tuvalet için kalkmıştım. Gayet sağlıklı hissediyorum kendimi. Tehlikeli mi gerçekten?

Bir dizi yüz, bir sürü hasta anımsıyordu. Kimisinin örtüsünü kendisi kapatmıştı. Bazısı için, yarım saat bekletin, sonra aşağıya indirirsiniz, demişti. O aşağısı bu aşağısıydı işte. Son durak... İlk kez geliyordu buraya.

Raif demir bir masa üzerinde yatıyordu. Tamamıyla çıplaktı. Henüz yıkanmamıştı. Cesede yanaşmadan önce yan bölüme geçip, görevlinin orada olup olmadığına baktılar. İçerde ihtiyar bir adamın cesesinden başka kimse yoktu. Sarı soluk yüzü açıktaydı, boynundan aşağısı beyaz bir örtüyle kapalıydı.

Bağırdılar, kimse çıkmadı. Raif'in yanına döndüler.

Gözleri aralıktı. Dört beş günlük sakal vardı suratında. O yüzden olacak, soluk görünmüyordu. Boynu arkaya kıvrıktı. Ölü katılığı tam oluşmuştu. Sağ kolu böğründen destek alıyordu ve eli sarkık durumda havadaydı. Başucuna geçtiklerinde sanki onlara bakıyordu. Sanki uykudan yeni uyanmış, hareketlerini gözlüyordu dalgın dalgın. Hadi kalksana Raif, ne işin var burada, yatma öyle deseler, kalkıp dikilecekti. Bir soru sormuş, cevabını bekler gibi meraklıydı yandan bakınca yüz ifadesi. Sağ meme altında üçgen bir ekimoz vardı. Sol el serçe ve orta parmakları ezilmişti. Parmaklarda ve peniste başka iz yoktu. Köprücük kemiği üzerinde de yaygın bir ekimoz vardı. Basınca, kemik çıtırdıyordu. Kafasının sağ üst yanında geniş bir ezik sahası vardı. Etrafı kan pıhtılarından görünmüyordu. Ameliyata hazırlamışlar olsa gerek, saçları kulağının üstünden başlayarak kazınmış, galiba durumu iyice kötüleşince iş yarım kalmıştı. Pıhtıların üzerinde gazlı bez parçaları saçlara yapışık unutulmuştu.

Gazetelerdeki ölüm ilanlarını okuduğu anlardaki gibi oldu. Özellikle genç insanların ölüm ilanlarını. Sevgilisi için, annesi, eşi için, babası, çocuğu ya da kardeşi, dostu için sımsıcak bağların, hayat dolu anıların, mutlulukların sevgili varlığından, bir ölü olarak, artık yokluğunun acısı duyularak, var olmayan bir isim olarak bahsedilirdi. Yüreği ezilirdi insanın.

Raif'i düşündü. Çocuğunu okşayıp öptüğü şefkat dolu anlarını. Karısına sarıldığı, mutlu olduğu zamanları. O da annesinin havadaki nemden sakındığı bir çocuktuk bir zamanlar. Hayalleri, geleceği olan bir gençti. Birçok dostu, seveni olmuştu. Çok kişi ölesiye güvenmişti ona. Şu anda bir ölüydü yalnızca. Kefenlenmek için yıkanmayı bekliyordu.

Ersin sırtını görmek için yan yatırdı. Necati çıktı. Kilitli dış kapının ardından hastane garajı önündeki ambulanslara baktı. Raif'in anısına, geride yapayalnız bıraktığı eşine üzülmüyordu şimdi, ölüm karşısındaki çaresizliği düşünüyordu. Ölüm... Dinlere, felsefelere ana temayı vermişti, başlatıcı uyarıyı oluşturmuştu yaşamdan önce, ama hâlâ keder ve endişe kaynağıydı mutluluk yerine. İnsanlığa ölümü sevinçle karşılamayı neden öğretemiyordu hiçbir kuram. Oysaki ölümü sevinç sayan bir insan mutlu olmayı da öğrenebilirdi.

Bir ses mi duymuştu? Arkasına döndü. Koridorun öbür ucunda merdivenin başındaki karanlık bölümde birisi dikilmiş kendisine bakıyordu. Yüreği hızla çarpmaya başladı. Adımlarına hâkim olamıyordu. Oraya doğru yürüdü. Karaltı kaybolmuştu. Koştı, koştu koridorun sonuna ulaştı, merdivenleri üçer dörder atlayarak tırmandı. Yukarıda kimse yoktu...

Sema, pazar günü hastanedeydi. O hafta sonu İstanbul'a gitmeyi-
şinin tek nedeniydi bu. Sema'dan ne istediğinin farkında olmasa bile,
onunla ilgili etkinlikler dışında hiçbir etkinlik ruhunda canlılık yarat-
mıyordu. Felç eden bir isteksizlik sisi içinde hareketsiz kalmıştı.

Kız hastanede, o şehrin tam öbür ucundaki lojmanında olunca İs-
tanbul'a gitmemiş olması neye yarardı. Aynı kentin havasını bir tatil
günü birlikte solumaktan romantik bir haz duyacak yaratılışta değildi.
Aşk mı, tutku mu, arzu mu her ne ise Necati'yi hastaneye çekiyordu.
Belki bir fırsat doğardı oraya gitmek için. Örneğin, önemli bir kaza
olurdu, tüm doktorları evlerinden alırlardı. – Hiç böyle bir şey olma-
mıştı o zamana dek ya ! – Ya da kendisi bir kaza geçirir veya hastala-
nır, mecburen gitmek durumunda kalırdı. Ya da bir bahaneye gerek
duymadan, ee, evde oturmaktan canım sıkıldı, bir uğrayayım dedim,
diyerek yanına çökmek de bir fikirdi. Aslında bir fikir değil, kızı gör-
mek istiyorsa yapılacak en mantıklı şeydi apaçık. Ama cesaret edemi-
yordu.

Sonunda kara kara hülyalara dalıp evde pineklemekten usandı,
çıktı. Anayoldan geçen bir dolmuşa atladı. İçinden, nereye kadar götü-
rürse beni, oraya kadar giderim diyordu. Şoför onu son durakta, az ön-
ce kafasından geçen bir yere yakın indirdi. Evlerin arasından yürüyün-
ce aşağıda kanal boyunu izleyen toprak yola iniliyordu. Kanal boyu
şehrin nispeten yeşillik bir bölgesiydi. İlk kilometrede seyrek evler ser-
piştirilmişti çevreye; bahçeli tek katlı evler. Sonra onlar da bitiyordu.

Sol yanda kanal, kanalın ötesinde açık kırlık alanlar, ilerde koru-
lar, uzun zamandır doğanın güzelliklerinden payını almamış insanlara
şaşaasız zevkler tattırıyordu. Sağ yanda bostanlar ve işlenmemiş toprak-

lar uzanıyordu. Seyrek ve cılız ağaçlar İstanbul'un yeni oluşturulmaya çalışılan yeşil alanlarını gördüğü zaman olduğu gibi acıma ve küçümsemeyle karışmış yetersiz, güdük duygular yaratıyordu içinde. Yine de hoş bir yerdi kanal boyu.

Hava kapalıydı. Karanlık olağandan erken bastırarak gibi görünüyordu. Tek tük yağmur damlaları serpiştiriyordu. Üzerinde kapüşonu çıkarılabilen ince yağmurluğu olduğu için yağışın aniden bastırmasından çekinmiyordu. Hava berraktı. Yetersiz aydınlığa karşın çok uzaklar apaçık seçilebiliyordu. Ötelerden kulağına köpek havlamaları geliyordu. Yeni açmış çiçeklerin renklerini tüm netliğiyle görebiliyordu. Baktığı her çiçeğin çok uzaktan kokusunu da alabiliyordu sanki. Tatlı bir esinti vücudunu okşuyordu. Tepesindeki bulutlar birbiri ardınca koşturan kirli koyunlara benziyorlardı. Haftalardır ilk kez dingindi, mutluydu şu anda ruhu.

Kaç gündür içinde onulmaz bir sıkıntı vardı. Neyim, kimim ben diye sorup duruyordu kendine. Ne istiyorum, ne olacağım? Geçmişle bağlarını koparmıştı. Kimi tatlı, kimisi buruk anılardan, mektuhlaştığı ve çok seyrek görüştüğü birkaç eski dosttan başka ne ilgisi vardı geçmiş kimliğiyle şu garip yaşantısında. Geçmiş onur duyulacak bir süreçtiyse, ondan kopmak büyük talihsizlikti. Kolayca harcanacak, boş-verilecek bir şeye zaten bir hiçti kişiliği. Nefret ediyordu çevresindekilerin onu tanımamasından. Niteliklerini, kişiliğinin değişik yönlerini, geçmişini ve gelecek için tasarılarını tanıtmak, açıklamak zorunda mıydı onlara. Kendiliğinden anlayacaklarsa anlasınlardı. Neden bunun için mutsuz ediyordu kendini öyleyse?

Sıkıntıdan kurtulmak amacıyla her şeye boş vermeyi denedi. Din bile umut, bir çıkış olabilirdi. Bu renksiz, kişiliksiz, heyecansız kentle, bu üstlerine ölü toprağı serpilmiş insanlar diyarıyla kavgasız, çekişmesiz, sakin bir uyum gösteriyordu ibadet yerleri. Reklam panolarının, vitrin ışıklarının tekdüzeliğinin dışına çıkabilen sıcak ışıklar parlıyordu geceleri camilerden. Mutlu çocukluğunun ekmek elden su gölden, ihtimamlı, özlem yaratan yıllarına götürüyordu o ışıklar Necati'yi. Akşamları, تنها camilerde karanlığın temizleştirdiği, gizli anlamlar verdiği, duygusallaştırdığı içten mekânlarda sessizlik içinde namaz kılan sekiz-on insan... Islak pırıl pırıl bir avlu, eski tip, kemerli, çok bölme-

li pencereler, loş ışıktaki renkleri birbirinin içine geçmiş, tüm zemini kaplayan halılar... Gündüzleri ve hele cumaları ise parlak güneş altında özlem duyguları eriyip uçuyordu. Ezan sesleri, gün ağarmadan kalkıp ailece şen tasasız, mis gibi kıymalı börekleri sıcak çayla midesine indirdiği ramazanları, akşamları yine birbirinden güzel yemeklerle başlayıp tatlılarla sonlanan komşu ziyaretlerindeki dini sohbetleri anımsatıyordu; gündüzleri ise aynı ezan sesleri cahil ve cahilliğini bilmez, hoşgörüsüz, nobran, ışıksız suratları, geriliği... Acınası hiçliklerini gözlerden sakladığını sandıkları, lime lime yıpranmış, lekeli, kirli bir örtü olarak görünüyordu ona, inançları.

Hava kararmıştı. Oysa hâlâ kararsızdı. Şöyle bir uğrasa mıydı hastaneye. Uğrasa, oturup şu işi ciddi ciddi konuşabilecek miydi Sema'yla? Nasıl açacaktı sözü?

Yakınlarda bir yerden zevzek bir köpek havlaması gelmişti. Daha ağırbaşlı başka biri az gecikinceyle onu takip etti. Necati aldırmadı. Yağmur iyiden iyiye azıtmıştı. Kapüşonu açıp başına geçirdi.

Sema'yla istediği anlamda bir diyalog geliştirmeliydi. Mutlaka... Fakat nasıl başlayacaktı. Yağmur yüzünü ıslatıyordu. Adımlarını hızlandırdı. Terle yağmur altında birbirine karışıyor, gözlerine iniyordu. Nedense arkasına baktı : İki köpek onu takip ediyordu. Biri iri bir çoban köpeğiymiş, diğeri orta boy beyaz bir fino kırmacı.

Gerçekte, birlikte çalıştığı insanlar fena arkadaş değildiler. Ersin, Ayşe, Fuat, tayin olan Tülay... Yalnızca iletişim kurma problemi vardı aralarında. İnsanlar bir yere kadar çok hızlı yaklaşıyorlardı birbirlerine. Görünüşte bir samimiyet kuruluyordu, süratle olgunlaşıyordu kestiremediği o noktaya gelinceye dek. Sonra kişilikler savunmaya geçiyorlardı. Buraya kadar diyorlardı, daha öteye geçilmez. Sema'yla aralarında ki sorun da buydu.

Köpekler koşarak yaklaştılar ve tehdit edici tarzda hırlayıp havlamaya başladılar. *Havlayan köpek ısırmaz.* Bu sözü anımsadı Necati. Ayrıca, hayvanların kendilerini sevenleri tanıdığına, onlara kötülük etmeyeceklerine inanıyordu. Hayvanları severdi. O bunları düşünedursun, üç dört metre yaklaşmıştı maskaralar, saldırmak için zayıf bir anını kolluyorlardı. Kendilerini ilgilendiren kuralları hiç duymamış gibi bir halleri vardı. Necati eğilip yerden kocaman bir taş aldı. Hayvanlar ür-

kerek biraz uzaklaştılar. İlerde, sesleri duyup yaklaşan birkaç köpek daha gördü. Elli metre kadar ötedeki köprüye doğru hızlandı. Arada sırada eğilip yerden başka taşlar topluyordu. Musibetler, her eğilişinde açılıyor, sonra yine yaklaşıyorlardı. Köprüye ulaştınca birbiri ardına savurdu taşları, hızla karşıya geçti. Saldırgan dostları atalar sözüne uymayı nihayet kabul etmişlerdi.

İlerde şehrin en dış mahallelerinden birinin ışıkları görünüyordu. Kenardan bir sopa buldu, aldı eline, yürüyüşüne daha güvenli devam etti. Geldiği yer, daha önce hiç görmediği, duymadığı yoksul bir semti. Çocuklar yağmura ve karanlığa rağmen henüz oyunlarını bitirip evlerine dönmemişlerdi. Bağırıtları, bakkalın önünde kavga eden iki kadının şamatasını bastırıyordu. Köy kahvesini andıran iki cephesi sundurmalı çayevinin önünden geçerken bakışları üzerinde hissetti. Bu yabancı kim diye birbirlerine soruyorlardı herhalde. Belki birkaçı tanımıştı bile. Şu adam bizim doktor değil mi yahu, diyorlardı aralarında.

Köşe başında telefon kabinini görünce hem sevindi, hem heyecanlandı. Dalgın ve kararsız, girdi kulübeye. Alıcı kaldırdı, ses geliyordu. Ceplerini yokladı. Bir jeton olmalıydı yanında. Evet vardı. Yerleştirdi deliğe, hastanenin numarasını çevirdi.

“Doktor Sema Hanımla görüşecektim. Acili bağlar mısınız... Alo, doktor Sema Hanımla görüşecektim.”

“Evet, benim buyrun.”

“Ben Necati. Nasılsın? Nasıl gidiyor nöbet?”

“Aa, sen misin. Fena değil. Yağmur hastayı biraz seyreltti. Sen nasılsın, ne yapıyorsun?”

“Hastaneden epeyce uzaktayım. Telefon kulübesinde. Yağmur kulübenin tavanına çok güzel vuruyor. Camlar da damla damla ıslanmış. Buradan sesini duymak çok güzel.”

“Senin için yapabileceğimi bir şey var mı? Hasta falan mı gönderiyorsun?”

“Yoo, hayır. Sadece aramak istemiştım. Hastaneye gelebilir miyim? Biraz konuşuruz.”

“Biliyorsun Necati, hastane benim malım değil. Canın istiyorsa tabii ki gelebilirsin.”

“Yani konuşabilecek vaktin olur mu acaba demiştım.”

“Olur herhalde. Sen içkili falan mısın?”

“Hayır, nereden çıkardın. Yani içkili değilim. Bak iyisi mi ben başka zaman geleyim. Pek uygun olmayacak.”

“Neyin uygun olmayacağını anlamadım ama, sen bilirsin. Sonra görüşürüz. Bir hasta geldi şimdi.”

“Peki, iyi nöbetler sana.”

“Aradığın için teşekkür ederim. İyi akşamlar.”

Alıcıyı yerine koydu. Kapıyı kulübeye küfrederek açtı. Nereden görmüştü onu sanki. Yağmura da küfretti. Coşturmuştu duygularını, cesaret vermişti. Her zaman üstünde olmayan tuhaf bir cesaret... Pantolonunun sağ cebinden kalan son yedek mendilini çıkardı, alnını kuruladı, burnunu sümkürdü. Sonra kâğıdı buruşturup umursamazca so-kağın tam ortasına fırlattı.

Az önceki köpeklerin yerinde olmak isterdi şimdi. Koşmak, koşmak, kırlarda çalıların arasında kaybolmak isterdi.

Dünden beri beynini kemiren neydi? Gerçek sebebini bulmaya çalışıyordu Necati. Dün Sema tarafından terslenmesi mi? Büyük umutlar beslediği bir arkadaşlığın başlamadan bitmesi mi?

Kızın yüzünü görmek istememiş, bugün odaya sabah ve akşam olmak üzere yalnızca iki kez uğramıştı. Uzak duruşu utancından değil, öfkesindendi. Biraz Sema'ya, daha çok kendisine öfkeleniyordu, yol yöntem bilmeyişine kızılıyordu. İnsan ilişkileri pratiği incelikten, esneklikten, akılcılıktan nasibini almamıştı. Konuşması devlet memuru bir tezgâhtarın müşteriyle zoraki konuşmasına benziyordu. Tavırları yeteneksiz, acemi bir aktörün oyunu gibi göze batıcı, komikti. Tasarımları çocuk düşleri kadar gerçeklikten kopuktu.

Kafasındaki boşluğa, hatırladıkça kalbine iğneler sokan bu olayı oturtmayı denedi. Hayır, olmuyordu. Sebep başkaydı. Neydi peki? Yolculuğa çıkarken bir şeyi unuttuğunu sezip onun ne olduğunu anımsayamamak gibi bir histi huzurunu dürtükleyen. Evin içinde dört dönüyordu. Eksik bıraktığı neydi? Neydi ihmal ettiği ya da yüzüstü bıraktığı? Yolunda gitmeyen pek çok şey bir yana, bir gizli odak vardı ki bilincinin hemen altında, okuldaki sıra arkadaşının adını anımsayamamak kadar rahatsızlık veriyordu.

Raif'in ölümü, aradığı neden olabilir miydi? Hayır. Sabah da düşünmemiş miydi bunu. O da oturmuyordu boşluğa. Eksiklik duygusunu kışkırtmıyor ya da dağıtmıyordu. Adamcağıza biraz üzölmüştü, bu şüpheli kaza birkaç gün kafasını kurcalamıştı, o kadar. Geride kalan karısı, çocuğu? Geride kalmışlarsa ne olmuştu sanki. Peki neden onları düşünürken çıkartmak istediğini yakalamış gibi oluyordu? Kafası çatlayacaktı. Neydi eksik bıraktığı, neydi, neydi...

O ev mi? Oraya gitme isteği mi? Raif'in evi çekiyordu Necati'yi. Oraya gitse, etrafı dolaşsa, odalara baksa, çocukluğuna ait bilmediği, anımsayamadığı pek çok şeyin su yüzüne çıkacağını sanıyordu. Saçmaydı elbette bu. O evle çocukluğunun ne ilgisi vardı ki. Yıkılan eski evlerine hiçbir bakımdan benzemiyordu. Yoksa ev bahane miydi. Kadını mı görmek istiyordu. Âşık değildi ki ona. Artık içinde heyecan uyandırmıyordu ki. O evde çocukluk döneminin havasını çağrıştıran ne vardı?

Masaya oturdu. Düşüncelerini öylece yüzüstü bıraktı. Ersin'in çok sürükleyici diye öve öve bitiremediği romanı açtı önüne ve üç kez çok derin soluk alıp verdi. Yeni bir işe başlamadan önce dikkatini yoğunlaştırmak istediğinde böyle yapardı. Giriş bölümünün daha birinci paragrafının sonunda, yalnızca gözlerinin okuduğunu, beyninin anlamadığını ayımsadı. Üç kez daha nefes alıp verdi, denedi. Olmuyordu. O ev çekiyordu Necati'yi.

Dışarda yağmur çiselemiyor, ince zerrecikler halinde nem çöküyordu evlerin, sokakların üzerine. Hohladıkça ağzından buharlı soluk püskürüyor, nefes aldıkça boğazı sızlıyordu. Etrafta insan görünmüyordu. Zaten yirmi adım ilerisi bile seçilemiyordu ya. Bir tek köpekler vardı ortada, işlerine yetişmek istermişçesine hızlı adımlı, asık suratlı, meşgul. Uzak aralıklarla yerleştirilmiş cılız sokak lambalarının pek az aydınlatığı kenar semtin yoksul evlerinin ve aradaki arsaların ürkütücü görünümüleri tedirginliğini körüklüyordu. Her an biri çıkacaktı bir köşe başında ve bağıracaktı sanki Dur, kıpırdama. Ağzını açmasına fırsat vermeden basacaklardı tetiğe. Hayır, basmayacaklardı tetiğe, doğrultacaklardı silahları, bir arabaya sokacaklardı Necati'yi. Arabaya değil, bir inşaata ya da yıkıntıya. Bıçaklarını çıkaracaklardı, biri usturasını, öbürü açık kenarlı bir jileti. Önce parmak uçlarını doğrayacaklardı lime lime. Sonra gözlerine gelecekti sıra, kazıyacaklardı gözlerini, sonra... Korkuyordu, ama kimden korktuğunu bilmiyordu. Polisten korkuyordu en çok. Fakat şu anda birkaç resmi elbiseli çıksa belki rahatlayacaktı. Korktuğu, sivil giyimlilerdi. Sivil giyimli, ıslıtsız bakışlı, siyah paltolu, kahverengi çizgili ütüsüz kumaş pantolonlarının paçala-

rı çamurlu insanlardı. Kimdi onlar? O gece Necati'lerin sokağının başında dikilen adam gibi kişiler mi?

İşte oraya gelmişti. Çevreye baktı, kimse yoktu. Yukarıya, durağa doğru yürüdü, sonra birden durup bir şey unutmuş gibi geri döndü, karşıdan karşıya geçti. Etrafta kimseyi görememişti. Sokağa girdi. Adımları heyecanından yavaşlayacağına kalbinin ritmine uymuş hızlanıyordu. İşte evin önündeydi. Pencerelerinde ışık yanıyordu. Kırmızı bir kamyonet park etmişti yan tarafa. Az ötede de bir Anadolu vardı. Komşuların pencerelerinde insan görünmüyordu. Bitişik evden televizyondaki dizi filmin sesi geliyordu hafifçe.

Ya polis basmışsa evi. Ya içerde karakol kurmuşlarsa. İlerledi. Tam evin önündeydi şimdi. Bahçe kapısı aralıktı. İç kapı görünüyordu buradan. Yanda Raif'le oturdukları odanın penceresinin bir kısmı da görünüyordu. Adamcağızın duvara dayalı bisikletini fark etti. Beklemekten çekindiği halde, kararsızlık içinde ne içeriye girebiliyor, ne uzaklaşabiliyordu. Çevreye tekrar baktı, sesleri dinledi, cesaretini toplayıp bahçeye süzüldü. Nefesini tutup kapıya üç kez yavaşça vurdu.

Ölü evinde iğne atılsa yere düşmezdi. Hol ve oturma odası başı bağı kadınlar ve her yaştan çocuklarla kaynıyordu. Necati kendisini kapıda karşılayan beyaz yazmalı genç kızın arkasından, meraklı ve inceleyici bakışlar altında, yerdeki çocukları ezmemeye dikkat ederek ilerledi ve dipteki odaya ulaştı. Burada yedi sekiz kadar erkek vardı. Ayağa kalktılar ve bir bir elini sıktılar. Geniş divanda oturan Raif'in amcasıydı. İkisi dayısının oğlu, ikisi köyünden, uzak akrabası, diğerleri komşularıydı. Amcası tek tek tanıttı her birini. Gelen konunun kimliğinin uyandırdığı ilgi gözlerinden okunuyordu. Necati baş köşeye oturtuldu. Herkes ayrı ayrı halini hatırlıyordu.

"Allah nur içinde yatırsın, bizim Raif cin gibi çocuktı. Sözü sohbeti dinlenirdi. İnanır mısın doktor bey, cenazesine kimler kimler gelmedi ki. Fabrikanın genel müdürü ölse cemaat o kadar kalabalık olmazdı. Fakülteden bir hoca bile gelmiş. Ben görmedim ama diyorlar ki..."

"En az yirmi otuz mühendis vardı. Başka başka fabrikalardan.."

"Doktor bey, sen ne kadardır tanıyordun Raif'i?"

"Üç dört aydır" dedi Necati.

Başı yün namaz bereli şişman amca iç geçirdi, biraz üzgün fakat daha çok övünür ve bilmişçesine devam etti

“Hepimiz ölümlüyüz. Bu dünya hiçbirimize kalmayacak. Alnıma yazılı gün gelince kara toprağın altına... Kaçış yok. İnsan ölenin yaşını soruyor önce. Gençse ölümü yakıştıramıyor. Ölüm bu, yakışanı yakışmayanı olmaz. Takdiri ilahi neyse o olacak. Ama Allah gençken yazdıysa Raifinki gibi yazsın. Çok seveni vardı. Hep iyiyi düşündü, hiç hak yolundan ayrılmadı. Komünisttir dediler. Kimse onunla konuşmasın diye köy içinde tellal çıkardılar. Ona komünist diyenler esas komünist. O fitneler gelselerdi de görselerdi camideki kalabalığı.”

Yere bağdaş kurmuş, ayak parmaklarıyla oynayıp duran genç araya girdi. Gözleri dolu doluydu.

“Raif abi etrafta ne kadar seviliyorduyrsa, Tanrı katında da o kadar sevicek. Herif tüyü bitmemiş yetimlerin hakkıyla iki kere hacca gitti, kendini şeyh zannetmeye başladı.”

Amcanın yanındaki adam açıkladı

“Köyün imamı, cenazeyi köye getirserlerdi namazını kıldırılmazdım demiş.”

“Nazmi hoca kötü adam değildir aslında. Onu dolduranlar var. eski hallerini biliyor bizim Raif'in. Hem yine de öyle dememiştir. Kendi kulağımla duymadan inanmam.”

“Demiştir demiştir. Şeytan suratlıyı bana anlatma şimdi. Köyden çok adam gelmesin diye yalan haber yaydımış Cenaze köye geliyor diye. Onu biliyor muydunuz?”

“Ya, hakikaten köye öyle haber gitmiş. Hoş, aklına gelse Nazmi hoca da aynı şeyi yapardı ya. Bilmem artık.”

“Doktor bey, siz ne üzerine çalışıyorsunuz?”

“Pratisyenim” dedi Necati.

Köşede oturan adam atıldı.

“Hah, ben de beyi nereden tanıyorum diye kendi kendime sorup duruyordum. Sigortadaydınız değil mi?”

“Evet” dedi Necati.

Adam sevinerek yanındaki gencin ceketini çekiştirdi.

“Ya, bizim Fevzi'lerin babasını oraya yatırmadılar mı?”

Genç ilgisizce cevap verdi

“Babası üzerine kayıtlı mıydı?”

Necati'nin alnından süzülen ter kaşlarını geçmiş, gözlerini yakıyordu. Hayatı boyunca hiç bu denli sıkıldığını hatırlamıyordu. Ne arıyordu bu beş para etmez, boş kafalı, geveze insanların arasında. Raif'in nasıl öldüğü değil, cenaze namazı ilgilendiriyordu onları. Aslında onu bile laf olsun diye konuşuyorlardı. Nasıl da getirmişlerdi sözü hastalarına, hastalıklarına. Aralık kapıdan yerde oynayan çocuklar görünüyordu. Raif'in kızının başı bir uzanıp bir kayboluyordu. Feride neredeydi peki. Ne diye bu heriflerin yanında yalnız bırakmıştı kendisini. Başsağlığı dileyceği esas insan neredeydi. Ölenin ardından en çok üzülen insan...

“Bana müsaade. Hiç vaktim yok. Kalkmalıyım” dedi hızla yerinden fırlayarak. Şaşkın bakışlar arasında oturma odasına geçti, oradan hole ve kapıya zor attı kendini. Ayakkabılarını aceleyle buldu geçirdi ayağına, paltosunu kaptı. Kapıya uzanmıştı ki Feride'yi karşısında gördü.

“Doktor bey, kusuruma bakmayın, şimdi haber aldım geldiğinizi. Mutfakta çay yapıyordum. Hemen kaçıyor musunuz? Çay olmak üzere.”

Süzülmüş yüzü daha da güzelleşmişti şimdi. Ne çaresiz, ne masum, ne göz okşayıcı bir kadındı bu. Geldiğine çok sevinmişe benziyordu. Biraz utanmıştı da galiba. Yanakları al al olmuştu.

“Ben sonra yine uğrayabilirim. Zaten çok kısa kalacaktım.

“Siz bilirsiniz. Kalabalık olmasa ısrar ederdim.”

Necati kapıyı araladı, tekrar kapattı.

“Herhalde burada oturmaya devam edeceksiniz. Şey, Raif'ten ma-aş falan kalmıştır herhalde?”

Kadın hüzünle, evet anlamında başını salladı.

“Akrabalarınız da yardımcı olurlar değil mi?”

Niye sormuştu bunu. Kadın bir an sessizce etrafa göz attı. Sonra yaşlı kirpiklerle yakındı.

“Onlardan yardım gelmez. Gölge etmeseler başka ihsan istemem.”

Necati sorduğuna pişman olmuştu. Gençten bir kadın sallana sallana yaklaştı, yayvan yayvan gülümseyerek yanlarına dikildi.

“Kızı kontrole getirecek misiniz?”

“Pazartesi doktor bey.”

“Geldiğinizde mutlaka beni bulun.”

Kapıyı yine açtı. İyi akşamlar dileyerek çıktı.

Dışarda sis dağılmış, soğuk azmıştı. Kirada oturuyorlar, diye düşündü. Mutlaka çalışması gerekecek. Babam öldüğünde bizim hiç olmazsa bahçesiyle, bostanıyla koskoca bir evimiz vardı.

Talihsizliği, bu akşam nöbetçi memurun Halis Bey oluşundan kaynaklanıyordu. Koridor girişindeki odasında bulunması gerekirken, ikide birde acile girip çıkıyordu. Her geldiğinde aynı şekilde hal-hatır soruyordu adam. “Hürmetler doktor bey. Bir emriniz var mı? Yapabileceğim bir şey?” ne münasebetsizce ve ne günü geçmiş, özenti lakırdılardı bunlar. Yok yok, diyordu tersleyen bir yüzle. Bu kez gidip köşede oturuyor, Necati'nin hastalarla diyalogunu takip ediyordu. Kaç kez dilinin ucuna gelmiş, tutmuştu kendini. “Adam senin işin yok mu? Geç odana otur, sen de rahat ol ben de nefes alayım.” Aslında memurların bazıları – yalnızca Halis Bey değil – boş kaldılar mı acile gelip otururlardı. Hastalar seyredildi mi, personelle, hemşirelerle bazan doktorlarla çene çalarlar, onların getirttikleri nevalelerden otlanırlardı. Ne var ki Halis'in her şeyi rahatsız ediciydi. Sesi, ses tonu, konuşması, oturması, kalkması, bakması... Neyse ki adam dört kez geldi, beşer dakika oturdu, saat ondan sonra da bir daha görünmedi.

Saat on ikiydi. İki saattir nefes almadan çalışıyordu. Yorgunluktan dizleri titriyordu artık. Bunalmıştı. Yatacak bir hastayı işlemlerin görülmesi için Halis Beye gönderdi. Hastanın yakını beş dakika sonra geldi, memur yok orada, dedi, kapı kapalı. Yarım saat önce de bir hastayı göndermiş; kadın, memur yok diye dönmüştü. Koridorda bankta oturmuş bekliyordu şimdi. Biraz bekleyin, dedi Necati. Birazdan gelir, buralardaydı.

Peş peşe iki hasta geldi. Havale geçiren bebeğe öncelik tanıdı. Bebek morarmıştı, konvülsiyon devam ediyordu, ateşi yüksekti. Islak kompres getirin, dedi personele. Damarı bulamıyorum, diye ağladı hemşire. Sen kelebek set getir, ben cilt altı yapayım dedi Necati. Omuzuna bir el dokundu. Döndü baktı. Az önce muayene ettiği başka bir

kadının kocasıydı bu. Bir eli cebinde, sarkık göbeği muayene masasına dayalı, küstahça sordu :

“Doktor, bekliyoruz, reçete vermiyor musun?”

“İğnelerini yaptık, eve gidebilir. Yarın polikliniğe gelip tekrar muayene olacak. Orada reçetesini alır” dedi Necati. Poliklinikte sıra beklemek istemeyen uyanıklar her zaman bu yola başvurulardı. Acil sayılabilecek sorunları olmadığı halde akşam gelir, kontrolden geçer, bir de reçete isterlerdi.

“Karım hasta. Yarın bir daha gelemez” dedi adam.

“Bu sizin sorunuz. Acil serviste reçete vermiyoruz” diye cevap verdi Necati.

“Reçetemi almadan çıkmam” dedi adam.

Öyle bir öfke patladı ki beyninde, adamı o an boğabilirdi.

“Git başımdan herif, bir saniye daha kalırsan pişman ederim seni” diye tısladı.

Şiş göbekli söylenerek çıktı.

Havale hâlâ durmamıştı. İlacın etkisi başlamamıştı tabii. Kelebek set yeni geliyordu. Yatıracağı hastanın yakınıyla, koridorda bekleyen kadın ve onun yakınları doluştular odaya. Ortalık ana baba gününe dönmüştü.

“Doktor bey, memur hâlâ gelmedi.”

“Memur cebimde” dedi Necati. “Çıkamıyor. Buyrun şuradan çekip alın.”

“Yanlışı anlamayın. Ne yapalım diye soracaktık.”

“Alın şu imzayı gidin danışmaya” dedi Necati. Alelacele küçük bir kâğıda imzasını karaladı. “Anons ettirin. Doktor dedi dersiniz.”

“Anonsla bulunabilir mi?”

Bağıracaktı, zor tuttu kendini. Kelebek set takılıyordu. Islak pansumanlar nihayet gelmişti. İki hasta daha girdi o sırada. Yanlarında ikişer üçer yakınları vardı.

“Soy hemen çocuğu, bunlarla sar” dedi annesine. Sedyedeki adama koştu. Kafasının kazan gibi olduğunu, sanki gözle görülür biçimde şiştiğini hissediyordu. Gözleri yanıyordu. Kirpikleri nemlenmişti. Ağlıyor muydu ne. Garip bir uğultu başlamıştı kulağında. Beyni zonkluyordu. Hiçbir arzusu gerçekleşmemiş, hiçbir amacına ulaşamamış, üs-

telik hedeflerini de yitirmiş boşlukta sallanan zavallı benliği ne arıyordu burada. Acılar içinde kıvranan, açmazları boğazını sıkın şu adamı kim zorluyordu başkalarının acısını dindirsin diye saatlerce, günlerce, aylarca bir hayvan gibi, bir eşek, bir öküz gibi çalışmaya. Kafasındaki uğultu giderek artıyordu. Çevresindeki konuşmaları zor anlıyordu artık.

Yan taraftan memurun sesini duymuştu. Hemen oraya seyirtti.

“Halis Bey, iki saattir neredeydiniz siz? İşimiz başımızdan aşkın, bir de vurdumduymazlığınız yüzünden bizim başımız ağrıyor.”

“Anons ettirebilirdiniz doktor bey. Ben yukardaydım. İşim vardı.”

“Nöbetçi memurun işi kendi odasındadır. Hem, kime haber verip gittiniz yukarıya? Ne sorumsuz adamsınız canım.”

“Resul Beye söylemiştim.”

“Resul Bey nerede peki? Burada hastalarla muhatap olan ben miyim, o mu?”

“Ben nöbetçi şefin emrindeyim Necati Bey. Resul Beyi bulmak sizin işiniz.”

“Hadi oradan, geç işinin başına, ukalalık etme. Bir daha ayrıl da görelim bakalım.”

Halis Bey bir an sesini çıkarmayıp lafı yemiş gibi başını önüne eğip döndü; Necati tam çıkacakken arkasından karşılık verdi

“Ukalalık yapan sizsiniz efendim. Sizleri bulamayıp bize sordukları zaman bir şey diyor muyuz?”

Necati'nin kızgınlığı çığrından çıkmıştı.

“Terbiyesiz herif def ol buradan!” diye bağırdı.

“Terbiyesiz sizsiniz!” dedi kabak kafalı, çekine çekine.

Necati'nin ya ağız dalaşma devam etmesi ya da susup geri çekilmesi gerekirdi. Her ikisi de aynı kapıya çıkıyordu. Şu uyuz adamla karşılıklı küfürleşmek ya da susup sonra şikâyet etmek her ikisi de sonuçta küçük düşürecekti kendisini. Aklına gelen ilk şeyi yaptı : Adamı suratından tutup iteledi.

“Def ol dedim, it!”

“Sensin it!” dedi adam, eline vurarak.

Sol yumruğunu burnuna yapıştırdı kabak kafalının. Adam sendeleyerek köşeye savruldu. Ama yenilgiyi hemen kabul etmemiş, korku

ve inatla direniyordu. Bir tekme salladı, ayağı Necati'nin dizini sıyırdı. Canı yanınca hırsla atıdı memurun üstüne, tüm gücüyle yumruklamaya başladı. Adam yine köşeye sıkıştı, üst üste yediği darbelerle pansuman arabasının yanına diz çöktü. Tutunmak için kolunu yana attı. Elinin altına bir bistüri gelmişti. Aldı onu can kaygısıyla hasmına salladı.

Keskin çeliğin parıldayan ucunu görmek Necati'tinin patlamış, alev alev püsküren öfkesinin üstüne, soğuk buz gibi bir benzin misali serpildi; ateş bir an söner gibi olup iki katı taşkın parladı. Avazı çıktığı kadar bağıırıyordu.

“Ulan it! Ulan rezil köpek! senin gibi ne uyuzlar tepeledim ben biliyor musun! Sen mi korkutacaksın be beni! Öldüreceğim ulan seni, öldüreceğim.” Masanın üzerinden kaptığı bir serum şişesini nefretle düşmanın kafasına fırlattı. Memur başında patlayan darbenin etkisiyle sırtüstü yuvarlandı, bistüri elindeydi hâlâ. Necati ikinciye de fırlattı. Yerler serumla sulanmış, kan gölleri, cam kırıklarıyla savaş meydanı gibi olmuştu bir anda.

“Yeter be yeter be. Nedir sizden çektiğimiz. Senin gibi ispiyoncuların da, partinizin de, kocabaşlarınızın da... al ulan rezil, al ulan karkersiz i...”

Tekmeledi, tekmeledi... Zorlukla ayırdılar. Hastane ayağa kalkmıştı. Necati'nin yüzü kıpkırmızıydı. Susturamıyorlardı, çılgın gibiydi.

“Necati sakın ol. Necati sakın ol n'olur” diye kolundan çekiyordu Resul Bey.

Güneşli, sıcak bir gündü. Hastaneden çıkmakta hayli geç kalmış, evimin uzun yolunu gözümde büyüterek yukarıki kapıya doğru yürüyordum. Futbol sahasında kıran kırana bir maç vardı. Personel-hasta karması komşu semtin gençleriyle oynuyordu. Her iki kenar çizgisi boyunca dizilmiş seyircilerin arkasından maçı izleye izleye ilerledim. Arkamdan koşarak birisi yaklaştı, dönüp bakmama fırsat kalmadan yanımda bitti. Necati hiç görmediğim kadar neşeli ve çocuksu haliyle gülümsüyordu. Üzerindeki bol eşofmanıyla parka oynamaya getirilmiş bir veletti sanki.

“Duydun mu, ya yarın, ya da yarından sonra taburcu oluyorum. Vizitte söylediler.”

“Sahi mi, gerçekten sevindim” dedim. “Haydi geçmiş olsun. Çok iyi görünüyorsun zaten. Aman bundan da fazla iyi görünme tamam mı?”

“Sevincimi herkese belli etmiyorum” dedi ciddileşerek. “Fakat birisiyle paylaşmak istiyordum.”

Omzuna vurdum.

“Elbette canım, sevinmek hakkın” dedim. “En azından bir süre İstanbul’dasın herhalde. Ziyaretimize gelirsın.”

Yavaş adımlarla ilerlemeye devam ettim. Yüzü yine o eski düşünceli halini alarak,

“Bilmiyorum” diye cevap verdi. Elleri arkasında kenetli, yere ayaklarına bakarak adeta adımlarını sayıyor, kafasında bir şeyler kuruyormuş gibi görünüyordu. Tam iyileşmedi mi nedir diye sordum içimden. Düzeldi denilerek taburculuğuna karar verilen hastalarda yeni bir alevlenmeyle durumun daha da kötüleşmesi rastlanmayan durum değildi çünkü. Epeyce bir süre sessizce yan yana yürüdük. Hoşça kal, ya-

rın görüſürüz demeye hazırlanıyordum ki, ağzını açtı.

“Biraz konuşabilir miyiz?”

“Tabii, neden olmasın” dedim, bir yandan saatime bakarak.

“Şöyle oturalım, ne dersin.”

“Peki” dedim.

Çamlığın içinde, yol kenarındaki banklardan birine oturduk. Fazla bekletmedi.

“Taburculuk vakti geldi dayattı. Ben burada geçirdiğim süreyi hayatıma yön verecek kararları almak için bir fırsat olarak değerlendir-mek istiyordum” dedi. Birkaç kez öksürdü. Elini eşofmanının sağ ce-bine attı. Kâğıt mendili yine oradaydı. Ritüelistik bir tarzda burnunu sildi. “Çıkma vakti geldi, ben hâlâ bir karara varabilmiş değilim. İki se-çenek var önümde. Birincisi Şükrü gibi biri olabilmek için çaba har-camak, günümü gün etmek. Hayatı ilkelerle, kurallarla zindan etme-den zevkiyle yaşamayı bilmek. İkincisi Eğer sorumluluklarıma boş-vermeyi içime sindiremeyeceksem, kararlı, kuvvetli, gerçekten sapına kadar ilkeli bir insan olmak. Beni yeterince tanıyorsun. Her şeyimi an-lattım sana. Ne önerirsin? Öğüt almanın hiç kimseye yarar getirmedi-ğini söylerler. Ama bu aşamada benim böyle bir öğüde çok ihtiyacım var.”

Çaresiz yüzüne, ister istemez güldüm.

“Necati, zaten senin ana problemin kendi kendine yapay ikilemler yaratmak” dedim. “Daha evvelki gün konuşmamış mıydık. Neden kendini zorluyorsun. İlkelerin, kuralların zaten kafanın içinde, ulaş-mayacağın yerlerde. Bırak onlar yerinde kalsın. Alışkanlıklarını zaten ha deyince değiştiremezsin. Biraz rahat ol. Düşünmeden yaşa. Biraz, hayatın içinde sürüklenme onursuzluğuna katlanmayı öğren. Durma-dan benliğini sınamayı, eleştirmeyi bırak. Kolayına gelen şekilde dav-ran. O zaman göreceksin, içinde kavga gürültü kopmadan, hayat çiz-gin bu öngördüğün iki yolun ortasında, belki birine belki ötekine da-ha yakın, kendine yatak açıp ilerleyecek.”

Kafasını salladı.

“Evet, mantığım da böyle söylüyor, ama kendimi alamıyorum” di-ye cevap verdi. “Bu hastalık geçmeyecek belki de. Ama takmıyorum ar-tık kafama.” Aniden yerinden kalktı. Ben de kalktım. Yine başlangıç-

taki güler yüzlü mizacına dönmesi sevindirmişti beni.

“O akşam hastaneden kaçıyordun değil mi? Şu yerde yatan sarhoş rastladığın akşam?”

“Evet” diyerek güldü. Biraz da utanmıştı.

“Peki niye?”

“O günlerde içimde korkunç bir sıkıntı vardı. İlacımı artırırsınız diye sizlere söylemiyordum. Herhalde hastalığın etkisinden. Kaçmayı kafama koymuştum. Çıkıp eve gideyim iki gün sonra dönerim diyordum.”

“Ve o kaza geçirmiş adamı görünce yardım etmek zorunda hissettin kendini. Öyle mi değil mi?” diye sordum.

“Evet” diye yanıtladı. “Ben oradan geçerken adam yerde upuzun yatıyordu. Çevredekiler sonradan geldi, o sırada yalnızdın” dedi. “İyi de olmuş. Yoksa beni göremezdin.”

Sen adam olmayacaksın dercesine gülümseyerek koluna vurdum.

“Peki, gitmeden beni ara” dedim. Elini sıktım ve uzaklaştım. Arkamdan bağırdı :

“Şimdilik hiçbir karar vermiyorum. Görev yerime döneceğim ve kafamı toparlayacağım.”

Üç gün sonraydı. İdarede bir işim vardı, öğlen servise döndüğümde hemşire bana bir not bırakıldığını söyledi. Panoya gidip kâğıdı aldım.

Her şey için teşekkürler. Görüşmek üzere.

Necati.

“O hasta doktor bıraktı” dedi başka bir hemşire. “Bugün taburcu olmuş.”

“Ya. Keşke görseydim” dedim.

“Ben de beklemelerini söyledim. Vakitleri yokmuş, durmadılar.”

Hemşirenin çoğul ifade kullanması, nedense kafamdaki önseziyi canlandırmıştı.

“Yanında biri mi vardı?” diye sordum.

“Evet. Genç bir kadınla geldiler. Kucağında da bir çocuk vardı.”

Çok küçük bir olasılıktı ama sormalıyım. Sabah, Necati’nin yat-tığı kliniğin kapısında bekleyen ziyaretçiler arasında gözüme çarpan o güzel kadın gelmişti gözümün önüne.

“Şunları bir tarif eder misin?” dedim. “Kadınla çocuğu.”

“Sarışın, mavi pardösülü bir kadındı” dedi. “Pek dikkat etmedim, çocuk üç-dört yaşlarında bir kızdı. Niye sordunuz?”

Başkası olamazdı. Feride’ydi bu. Şaşırmış, sevinmiş, öfkelenmiş-tim.

“Hiç, öylesine sordum” dedim.

Kaan Arslanoğlu

Kimlik

roman

Mecburi hizmete giden yeni mezun bir hekim... İlk kez ailesinden, yaşadığı kentten, alıştığı insanlardan uzakta, ve yaşamın yalın gerçekleriyle karşı karşıya kaldığı bir ortamda kendi kimliğini, kişiliğini sorguluyor.

Kaan Arslanoğlu'nun politik psikolojik roman anlayışına yönelen çizgilerden biri...

Kaan Arslanoğlu (d. 1959) Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ni 1984 yılında bitirip Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde psikiyatri ihtisası yapmış olan bir uzman hekim. Roman yazmaya 1985 yılında başlamış, sırasıyla *Devrimciler*, *Kimlik*, *Çağsız Hayalim*, *Kişilikler*, *Öteki Kayıp* adlı yapıtlarıyla ilgileri üzerine çekmiştir. *Yanılmanın Gerçekliği* adıyla basılmış psikolojik-felsefi inceleme kitabı da vardır.

ISBN 975-418-54

9 789754 1854